

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Alman Dili ve Edebiyatı

Alman Dilbilimi

Türk ve Alman Halk Masallarında Biçim ve Doğaüstü Unsurlar

Tuyça OBRUK CANPOLAT

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2018

TÜRK VE ALMAN HALK MASALLARINDA BİÇİM VE DOĞAÜSTÜ UNSURLAR

Tuyça OBRUK CANPOLAT

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

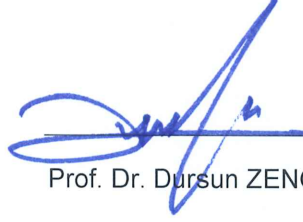
Alman Dili ve Edebiyatı

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2018

KABUL VE ONAY

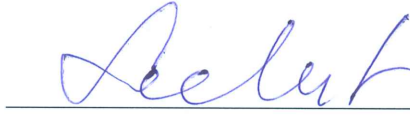
Tuyça OBRUK CANPOLAT tarafından hazırlanan "Türk ve Alman Masallarında Biçim ve Doğaüstü Unsurlar" başlıklı bu çalışma, 11.06.2018 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Dursun ZENGİN

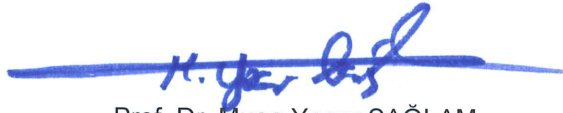

Doç. Dr. Erkan ZENGİN (Danışman)

Yrd.Doç.Dr. Sedat ŞAHİN

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Musa Yaşar SAĞLAM

Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kâğıt ve elektronik kopyalarının Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- ☒ Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.
- ☐ Tezim/Raporum sadece Hacettepe Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- ☐ Tezimin/Raporumun süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

[11.06.2018]

Tuyça OBRUK CANPOLAT

YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI

Enstitü tarafından onaylanan lisansüstü tezimin/raporumun tamamını veya herhangi bir kısmını, basılı (kâğıt) ve elektronik formatta arşivleme ve aşağıda verilen koşullarla kullanıma açma iznini Hacettepe Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak, tezimin tamamının ya da bir bölümünün gelecekteki çalışmalarda (makale, kitap, lisans ve patent vb.) kullanım hakları bana ait olacaktır.

Tezin kendi orijinal çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Tezimde yer alan telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izin alınarak kullanılması zorunlu metinlerin yazılı izin alınarak kullandığımı ve istenildiğinde suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

☒ Tezimin/Raporumun tamamı dünya çapında erişime açılabilir ve bir kısmı veya tamamının fotokopisi alınabilir.

(Bu seçenekle teziniz arama motorlarında indekslenebilecek, daha sonra tezinizin erişim statüsünün değiştirilmesini talep etseniz ve kütüphane bu talebinizi yerine getirirse bile, teziniz arama motorlarının önbelleklerinde kalmaya devam edebilecektir)

☐ Tezimin/Raporumun ... tarihine kadar erişime açılmasını ve fotokopi alınmasını (İç Kapak, Özet, İçindekiler ve Kaynakça hariç) istemiyorum.

(Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir, kaynak gösterilmek şartıyla bir kısmı veya tamamının fotokopisi alınabilir)

☐ Tezimin/Raporumun.....tarihine kadar erişime açılmasını istemiyorum ancak kaynak gösterilmek şartıyla bir kısmı veya tamamının fotokopisinin alınmasını onaylıyorum.

☐ Serbest Seçenek/Yazarın Seçimi

11/06/2018

Tuyça OBRUK CANPOLAT

ETİK BEYAN

Bu çalışmadaki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, grsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, yararlandığım kaynaklara bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, tezimin kaynak gösterilen durumlar dışında zgn olduğunu, Doç. Dr. Erkan ZENGİN'in danışmanlığında tarafımdan retilildiğini ve Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Yönergesine göre yazıldığını beyan ederim.

Tuya OBRUK CANPOLAT

TEŞEKKÜR

Bu çalışma boyunca desteğini gördüğüm herkese, özellikle danışmanım Doç.Dr. Erkan ZENGİN'e teşekkür etmeyi borç bilirim.

Bu tezin hazırlanması süresince kendisinden çaldığım zamanlar için sitem etmeyen oğlum Tolga'ya, Anneme, Babama, canım kardeşim Ceyda'ya ve her türlü fedakârlığı ve desteği için eşim Mehmet'e ayrıca şükranlarımı sunarım.

ÖZET

OBRUK CANPOLAT, Tuyça. *Türk ve Alman Halk Masallarında Biçim ve Doğaüstü Unsurlar*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2018.

Günümüzde masalları farklı disiplinlerden inceleyen oldukça fazla çalışma vardır. Bu çalışmada, olağanüstü Türk ve Alman Halk masallarından 10'ar masal seçilmiş olup, toplamda 20 masalın hem yapısı, hem olağanüstü unsurları, hem benzerlikleri hem de farklılıkları ortaya konmuştur.

Türk Halk masalı örneği için Pertev Naili Boratav'ın derlediği “Zaman Zaman İçinde” ve “Az Gittik Uz Gittik” ve Alman Halk Masalları örneği için Grimm Kardeşler'in derlediği “Çocuk ve Ev Masalları” adlı eserler incelenmiştir. ‘Masalın Biçimbilimi’ adlı çalışmasıyla Rus araştırmacı Vladimir Propp olağanüstü masallarda 31 işlev ile masalların yapısının çözümlenebileceğini öne sürmüştür. Propp'un masal çözümleme yöntemi kullanılarak söz konusu masallar incelenmiş; böylece masalların yapısı somut bir şekilde yansıtılabilmektedir.

Masalların biçiminin yanı sıra Türk ve Alman olağanüstü halk masallarındaki doğaüstü unsurlar da tespit edilmiştir. Böylece bazen biçimleri çok benzerlik arz etse de, Türk halk masallarına göre Alman halk masallarında farklı doğaüstü unsurların tercih edildiği ortaya konmuştur. Hem doğaüstü unsurlar hem de biçim hususlarında karşılaştırma imkânı bulunmuştur.

Çalışmanın sonunda ise masalların tek bir kaynaktan doğmuş olma ihtimalinin yüksek olduğu ve sözlü edebiyatın doğal sonucu hem kültürün, hem de anlatıcının katkılarıyla zenginleştiği ortaya konmuştur.

Anahtar Sözcükler

Masal, Halk masalları, Olağanüstü masallar, V. Propp

ABSTRACT

OBRUK CANPOLAT, Tuyça. *Das Übernatürliche und Struktur in türkischen und deutschen Volksmärchen*, Magisterarbeit, Ankara, 2018.

In der Gegenwart kann man unter dem Forschungsbereich Märchen in unterschiedlichen Disziplinen außerordentlich viele Arbeiten finden. In dieser Arbeit wurden sowohl aus dem Türkischen als auch aus dem Deutschen jeweils 10, insgesamt 20, Märchen ausgewählt und untersucht, inwieweit Sie sich gleichen oder voneinander abweichen.

Bei den behandelten Märchen wurde aus dem Türkischen die Sammlung von Pertev Naili Boratav „Zaman Zaman İçinde“ und „Az Gittik Uz Gittik“ und aus dem Deutschen die Sammlung „Kinder und Hausmärchen“ der Brüder Grimm herangezogen. Bei der Erörterung der Märchen wurde insbesondere von Vladimir Propps Werk „Märchenstrukturen“ ausgegangen. Im diesem Werk hebt er hervor, dass Märchen mit Hilfe von 31 Funktionen analysiert werden können. Damit wird bezweckt, eine konkrete Darstellung der ausgewählten Märchen zu erzielen.

Neben der formalen Seite wurde bei der Untersuchung der türkischen und deutschen Volksmärchen auch auf übernatürliche Phänomene eingegangen. Wann immer sich die türkischen und deutschen Volksmärchen in formaler Hinsicht gleichen, war zu beobachten, dass sie von verschiedenen übernatürlichen Phänomenen Gebrauch machen. Somit konnte sowohl in formaler Hinsicht als auch hinsichtlich übernatürlicher Phänomene ein Vergleich gezogen werden.

Als Fazit konnte man zu der Ansicht gelangen, dass die Volksmärchen wohlmöglich aus der gleichen Quelle kommen und durch die wörtliche Übertragung sowohl kulturell als auch hinsichtlich des Erzählers bereichert wurden.

Schlüsselwörter

Märchen, Volksmärchen, Zaubermärchen, V. Propp

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY.....	i
BİLDİRİM.....	ii
YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI.....	iii
ETİK BEYAN.....	iv
TEŞEKKÜR	v
ÖZET.....	vi
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER.....	viii
KISALTMALAR DİZİNİ	x
TABLolar DİZİNİ	xi
 GİRİŞ.....	 1
1. BÖLÜM : MASAL ÜZERİNE.....	2
1.1. MASAL NEDİR?.....	2
1.2. HALK MASALLARININ GENEL ÖZELLİKLERİ.....	3
1.3. PERTEV NAILİ BORATAV	4
1.4. GRİMM KARDEŞLER	4
1.5. MASALLARDA TASNİF VE SINIFLANDIRMA.....	5
1.6. PROPP'UN MASAL ÇÖZÜMLEME METODU.....	5
2. BÖLÜM : MASAL ÇÖZÜMLEMELERİ.....	8
2.1. BACI BACI CAN BACI.....	8
2.2. ÇAN KUŞU ÇOR KUŞU	16
2.3. ÇEMBER TİYAR.....	25
2.4. DELİ GÜCÜK.....	33
2.5. DÜLGER KIZI	39

2.6. NARDANIYE HANIM.....	45
2.7. SİTTİ NUSRET.....	49
2.8. TIK SOPAM	58
2.9. USTA NAZAR.....	61
2.10. YER ALTI DİYARININ KARTALI.....	66
2.11. AÇIL SOFRAM AÇIL.....	72
2.12. AK YILAN.....	78
2.13. BAYAN HOLLE.....	82
2.14. ERKEK KARDEŞ KIZ KARDEŞ.....	86
2.15. KURNAZ AVCI.....	91
2.16. KÜLKEDİSİ	100
2.17. MAVİ IŞIK	108
2.18. MERYEM ANANIN ÇOCUĞU	116
2.19. PAMUK PRENSES	122
2.20. UYUYAN GÜZEL.....	129
3. BÖLÜM: DEĞERLENDİRME	132
3.1. DEĞERLENDİRME TABLOLARI	133
3.1.1. Seçilmiş Türk Masallarında İşlevler.....	133
3.1.2. Seçilmiş Alman Masallarında İşlevler.....	135
3.1.3. Seçilmiş Türk Masallarında Doğaüstü Unsurlar.....	137
3.1.4. Seçilmiş Alman Masallarında Doğaüstü Unsurlar.....	138
SONUÇ	139
KAYNAKÇA.....	144
EK 1. Orijinallik Raporu.....	145
EK 2. Etik Kurul Raporu.....	146
EK 3. Vladimir Propp Masal Biçim Bilimi İşlevleri Listesi.....	147
ÖZGEÇMİŞ.....	155

KISALTMALAR DİZİNİ

AaTh: The Types of the Folktale

KHM: Kinder- und Hausmärchen

S: Sayfa

TDK: Türk Dil Kurumu

TTV: Typen Türkischer Volksmärchen

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1:	3.1.1. Seçilmiş Türk Masallarında İşlevler.....	133
Tablo 2:	3.1.2. Seçilmiş Alman Masallarında İşlevler.....	135
Tablo 3:	3.1.3. Seçilmiş Türk Masallarında Doğüstü Unsurlar.....	137
Tablo 4:	3.1.4. Seçilmiş Alman Masallarında Doğüstü Unsurlar.....	138

GİRİŞ

Masal, zengin içeriği bakımından birçok yönüyle ele alınabilecek edebi bir türdür. Her geçen gün masalların içeriği, alt metinleri, psikolojik etkileri üzerine türlü türlü araştırmalar yapılmaktadır. Bu çalışmada ise amaç, Türk ve Alman olağanüstü masallarını, hem biçimsel, hem de doğaüstü unsurları bakımından incelemek olmuştur.

Bu araştırmaya, Grimm Kardeşlerin “Çocuk ve Ev Masalları” (Kinder u. Hausmärchen) ve Pertev Naili Boratav’ın “Az Gittik, Uz gittik” ve “Zaman Zaman İçinde” adlı kitaplarındaki masallar taranarak başlanmıştır. Masallar arasından öncelikle doğaüstü unsurlar bakımından zengin olan masalları seçilmiştir. Ayrıca her iki tarafta da aynı konunun işlendiği masallar da karşılaştırmak amacıyla seçilmiştir.

Halk masallarını sınıflandırabilmek adına Vladimir Propp’un “Masalın Biçimbilimi” adlı çalışması yöntem olarak kullanılmıştır. Masallardaki kahramanların işlevlerine göre oluşturulan çözümleme tüm seçilmiş masallara tatbik edilmiştir.

Birinci bölümde masal tanımı, masalın genel özellikleri üzerinde durulmuştur. İkinci bölümde ise seçilmiş masalların çözümlemelerine yer verilmiştir. Son kısımda somut bir şekilde tablolara yansıtılan işlevler ve doğaüstü unsurlar vasıtasıyla masal çözümlemelerinin değerlendirilmiştir.

Araştırmanın sonunda Propp’un işlevlerinin hem Türk hem de Alman masallarına uygulanabildiği görülmüştür. Her ne kadar masallar zaman, mekân belirtmeksizin evrensel içeriğe sahip olsa da, konuları birbirine çok yakın masallarda kültürel farklılıklar tespit edilmiştir. Örneğin; Nardaniye Hanım - Pamuk Prenses; Sitti Nusret - Meryem Ana’nın Çocuğu; Açıl sofram açıl - Tık sopam masalları konu olarak birbirine oldukça yakındır. Ancak bu masallarda yer alan namus meselesi, sabır taşı, görücü gitme, kız isteme gibi kültürümüze ait kavramların, nesnelerin masallara zenginlik kattığı ortaya konmuştur.

1. BÖLÜM

MASAL ÜZERİNE

Masallar dilden dile, ülkeden ülkeye dolaşmış bu zenginliği bünyesinde barındırarak günümüze kadar taşınmıştır. Her ne kadar çocuk edebiyatı ile ilişkilendirilse de, yetişkinleri de hemen etkisine alabilen bir cazibesi vardır. Masalın bu cazibesi hiç şüphe yok ki masalın doğaüstü unsurlarının bir sonucudur. Zaman ve mekân belirsizliği de aslında masalı her daim gizemli kılar. Bir diğer unsur da masalın dilidir. Masalın başında ve sonunda “Evvel zaman içinde ...” “Gökten bir elma düştü...” vb. kullanılan formeller ise diğer edebi türlerden farklı olduğunu ortaya koymaktadır.

1.1. MASAL NEDİR?

Masal tanımını yapmadan önce, “masal” kelimesinin kökenine bakmakla başlayalım. Bu kelimenin Arapça “mesel” kelimesinden türediği, Naki Tezel’e göre “Mesel” halk dilinde meşhur olan, adap ve örgütleri anlatan söz ve atalardan kalma hikmetler ve ibretli sözler anlamını taşımaktadır (Tezel; 2009, s.7).

Almanca’da masal anlamına gelen “märchen” kelimesinin ise “mähre” sözcüğünden geçtiği bilinmektedir.

“Mähre gerçek anlamda meşhur ya da öylesine çok konuşulduğu için meşhur olmayı hak eden bir şeyin, bir olayın ya da bir gerçekliğin habercisidir.” diye ifade etmiştir (Rölleke; 2018, s.11).

Her iki kelimenin kökeni de masala dair ipuçları vermektedir. Masallarda atalardan kalma ibretli sözlere yer verilmesinin yanı sıra de kötülere ibretlik cezalar verilmektedir. Diğer taraftan masallar zaten dillere destan kahramanların ve olayların, bir çeşit habercisi olma görevini kendinde barındırır.

Masal tanımına gelecek olursak, Türk Dil Kurumu “masal” kelimesi için “Genellikle halkın yarattığı ağızdan ağıza, kuşaktan kuşağa sürüp gelen

çoğunlukla insanların veya tanrıların başından geçen olağandışı olayları anlatan hikâye” tanımını yapar (<http://tdk.gov.tr>; 05.05. 2017).

Almanca sözlüğü DUDEN “masal” tanımında “Halk tarafından yeni nesillere aktarılan, içinde insanların yaşamına doğaüstü güçlerin ve yaratıkların saldırdıkları ve çoğunlukta da sonunda iyilerin ödüllendirildiği ve kötülerin cezalandırıldığı hikâyeler olarak tanımlamıştır (Drosdevski;1989, s.988).

1.2. HALK MASALLARININ GENEL ÖZELLİKLERİ

Masallar anonimdir, yazarı bilinmez ve her anlatıcıda hayat bulur. Masalların kaynağı konusunda farklı görüşler olsa da henüz kaynağı hakkında bir kesinlik yoktur. Zaten dilden dile aktarılan bir tür olduğundan tespit etmesi de artık pek mümkün değildir.

“Masalların kaynağı olarak hiçbir coğrafyayı, kültürü ve dini temel olarak ele almamak gerekir. Masalların bir bütün olarak değil de tek tek ele alınması halinde belki bazılarını belirli coğrafyaya, kültüre veya dine bağlayabiliriz. Örneklerde görülen değişme, ne kadar büyük boyutta olursa olsun her masalda aslından gelen bir iz, bir kalıntı mutlaka bulunacaktır” (Sakaoğlu;1999: s.9).

Masallar evrenseldir, ülke, dil, din, ırk, zaman ve mekân gibi kısıtlayıcı bilgilere genellikle yer verilmez. Bu durum masalı özgür kılar.

“Sözlü olarak anlatılan halk masalının “zaman”ı sanıldığı gibi geçmiş zamanla ilgili değildir. Masalların zamanı ne geçmiş zaman ne şimdiki zamandır. Belki geçmiş zamanların birinde, uzak bir ülkede gibi anlatımlar masalı yaşadığımız çağdan uzaklaştırıyor. Bu, masalların zaman perdesini aralayarak bütün zamanları kuşatması olarak düşünülmeli. Masallar yaşanmış zamanların değil, yaşandığı kabul edilen muhayyel bir zamanda doğar. Ve hep yaşanır bu zaman. Her anlatışta

masalın zamanı aynı zamandır, yani değişmeyen masal zamanı.” (Şirin; 1998, s.46).

Doğaüstü unsurlar gerekçelendirilmeden dinleyiciye sunulur ve bu yadırganmaz. Masallarda tasvir çok sınırlıdır, bu dinleyicinin ve masal anlatıcısının yaratıcılığına bırakılmıştır.

Konuları bakımından masallar evrensel olsa da içerik bakımından karşılaştırma yapıldığında Türk Halk masallarının Alman Halk Masallarına kıyasla en belirgin özelliğinin zengin tekerlemeleri olduğunu söyleyebiliriz.

“Tekerlemeler ya masalın başında,ortasında, sonunda kullanılan oldukça kısa söz kalıplarıdır, ya da anlatıcının hünerine göre oldukça uzatılabilen, asıl masaldan bağımsız (anlatıcının başından geçmiş gibi birinci şahısla söylenen) şaşırtıcı, acayip maceralardır.” (Boratav;1969, s.295).

1.3. PERTEV NAİLİ BORATAV

Türk halk edebiyatı ve masallar deyince akla gelen önemli akademisyenlerdendir. Masal üzerine hem yurt içinde hem de yurt dışında eserler vermiştir. Masal toplama ve derlemenin yanı sıra Türk halk masallarını tiplerine göre sınıflandırma çalışmalarıyla, bu alana büyük hizmetleri olmuştur. Topladığı masalları yayınladığı “Az Gittik Uz Gittik” ve “Zaman Zaman içinde” adlı kitapları en çok bilinen eserleridir.

1.4. GRİMM KARDEŞLER

Jacob ve Wilhelm Grimm akla ilk gelen masal toplayıcılarındandır. Masalları mektuplardan, masal anlatıcılarından, dergilerden toplamış ve asıllarını bozmamaya özen göstermişlerdir. Derledikleri “Kinder und Hausmärchen” adlı eserle tanınmışlardır.

1.5. MASALLARDA TASNİF VE SINIFLANDIRMA

Masalların tasnif ve sınıflandırılma çalışmaları oldukça eski tarihlere dayanır. Masalların gelişigüzel yazılmadığı bir sistematığı bağlı olduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda, masallar önce konularına, sonra motif ve tiplerine göre sınıflandırılmıştır.

Vladimir Propp diğer tüm çalışmalardan farklı bir bakış açısıyla masallardaki kahramanların işlevlerini göz önünde bulundurarak masalları inceleyebileceğimiz bir çözümleme metodu ortaya koymuştur.

1.6. PROPP'UN MASAL ÇÖZÜMLEME METODU

Propp tasnif çalışmasını yaparken kişilerin her işlevini sistematik bir şekilde sırasıyla vermiştir. Ayrıca her işlevi bir sembolle ifade etmiştir. Propp olağanüstü masalları kendi biçim bilimsel bakış açısıyla şöyle tanımlamıştır:

“Bir kötülük veya eksiklikle başlayan sonrasında ara işlevlerden geçip evlenme veya sorunu çözme işlevlerine ulaşan her olay örgüsünü olağanüstü masal olarak nitelendirilebilir.” (Propp; 2008,s.93)

V. Propp'un Masal Biçimbilimi kitabını Türkçe 'ye çeviren Mehmet Rifat kitabın önsözünde Propp'un olağanüstü masalların iki özelliğinin etkisinde kalmış olduğunu ifade etmiştir. Birincisi masalların çok renkli, olağanüstü çeşitliliği, ikincisinin ise görünürdeki bu çeşitliliğin altında yatan tekbiçimlilik olduğunu ve bu saptamadan yola çıkarak da halk masallarını karşılaştırmaya yöneldiğini belirtmiştir. Mehmet Rifat'a göre amacı, yüzeydeki çeşitlilik, çok renkli özellik altında, binlerce masala ortak olabilecek "işlevsel" birimleri bulup ortaya çıkarmak, bir başka deyişle, halk masalının yapısını düzenleyen değişmez yasaları belirlemektir. (Propp; 2008,s.viii)

“Halk masallarını dıştan birbirinden ayırmak çok zor. Bütün halk masalları billûr köşkten sunulmuş insana. Kafdağı’nın zirvesinde yaşayan Anka’nın gölgesinde doğmuş bu masallar. Masal deyince bu yüzden düşüncemizin ilk durağı Kafdağı olur. Masal bilimci Propp’un masalları birbirinden ayırmak istemeyişinin sebebi bu olmalı” (Şirin; 1998, s.46)

Masalların başlangıç durumu “a” ile gösterilir ve genellikle söz konusu kahramanın ailesi, fertleri, statüsü veya ekonomik durumu hakkında bir bilgi verir. Propp’un metoduna göre, “Başlangıç durumu, bir işlev olarak görülmemekte ama önemli bir öge olarak kabul edilmektedir. Çözümleme onunla başlar, işlevler ardından gelir.”

V.Propp’un masal tasnifinde kullandığı temel işlevler aşağıda sunulmuştur.

- [1. Aileden biri evden uzaklaşır (tanımı: uzaklaşma, simgesi β),
2. Kahraman bir yasakla karşılaşır. (tanımı: yasaklama, simgesi g),
3. Yasak çiğnenir. (tanımı: yasağı çiğneme, simgesi δ),
4. Saldırgan bilgi edinmeye çalışır. (tanımı: soruşturma, simgesi ϵ),
5. Saldırgan kurbanıyla ilgili bilgi toplar. (tanımı: bilgi toplama, simgesi ζ),
6. Saldırgan kurbanını ya da servetini ele geçirmek için, onu aldatmayı dener (tanımı: aldatma, simgesi η),
7. Kurban aldanır ve böylece istemeyerek düşmanına yardım etmiş olur. (tanımı: suça katılma, simgesi θ),
8. Saldırgan aileden birine zarar verir. (tanımı: kötülük, simgesi A),
9. Kötülüğün ya da eksikliğin haberi yayılır; bir dilek ya da buyrukla kahramana başvurulur, kahraman gönderilir ya da gider. (tanımı: aracılık, geçiş anı, simgesi B),
10. Arayıcı - kahraman eyleme geçmeyi kabul eder ya da eyleme geçmeye karar verir. (tanımı: karşıt eylemin başlangıcı, simgesi C),
11. Kahraman evinden ayrılır. (tanımı: gidiş, simgesi $\uparrow$),
12. Kahraman büyülü bir nesneyi ya da yardımcıyı edinmesini sağlayan bir sına, bir sorgulama, bir saldırı, vb. ile karşılaşır. (tanımı: bağışçının ilk işlevi, simgesi D),

13. Kahraman ileride kendisine bağıştta bulunacak kişinin eylemlerine tepki gösterir. (tanımı: kahramanın tepkisi, simgesi E),
 14. Büyülü nesne kahramana verilir. (tanımı: büyülü nesnenin alınması, simgesi F),
 15. Kahraman, aradığı nesnenin bulunduğu yere ulaştırılır, kendisine kılavuzluk edilir ya da götürülür. (tanımı: iki krallık arasında yolculuk, bir kılavuz eşliğinde yolculuk, simgesi G),
 16. Kahraman ve saldırgan, bir çatışmada karşı karşıya gelir. (tanımı: çatışma simge H),
 17. Kahraman özel bir işaret edinir. (tanımı: özel işaret, simgesi I),
 18. Saldırgan yenik düşer. (tanımı: zafer, simgesi J),
 19. Başlangıçtaki kötülük giderilir ya da eksiklik karşılanır. (tanımı: giderme simgesi K),
 20. Kahraman geri döner. (tanımı: geri dönüş, simgesi ↓),
 21. Kahraman izlenir. (tanımı: izleme, simgesi Pr),
 22. Kahramanın yardımına koşulur. (tanımı: yardım, simgesi Rs),
 23. Kahraman kimliğini gizleyerek kendi ülkesine ya da başka bir ülkeye varır. (tanımı: kimliğini gizleyerek gelme, simgesi O),
 24. Düzmece bir kahraman asılsız savlar ileri sürer. (tanımı: asılsız savlar, simgesi L),
 25. Kahramana güç bir iş önerilir. (tanımı: güç iş, simgesi M),
 26. Güç iş yerine getirilir. (tanımı: güç işi yerine getirme, simgesi N),
 27. Kahraman tanınır. (tanımı: tanıma, simgesi Q),
 28. Düzmece kahramanın, saldırganın ya da kötünün gerçek kimliği ortaya çıkar. (tanımı: ortaya çıkarma, simgesi Ex),
 29. Kahraman yeni bir görünüm kazanır. (tanımı: biçim değiştirme, simgesi T),
 30. Düzmece kahraman ya da saldırgan cezalandırılır. (tanımı: cezalandırma simgesi U),
 31. Kahraman evlenir ve tahta çıkar. (tanımı: evlenme, simgesi W^o)
- (Propp; 2008, s. 29-65)

2. BÖLÜM

MASAL ÇÖZÜMLEMELERİ

Bu bölümde seçilmiş olağanüstü halk masalları Propp'un metoduna göre incelenmiştir. İlk on masal seçilmiş Türk halk masalları, sonraki on masal ise seçilmiş Alman masalları olacak şekilde sıralanmıştır. Her işlev açıklamasıyla beraber verilmiştir. Özetin sonunda ise Propp'un metoduna göre çözümlemesi sunulmuştur.

2.1. BACI BACI CAN BACI

Masal Tipi: AaTh 450; TTV 168

Masal 1947'de derlenmiştir.

Pertev Naili Boratav- Zaman Zaman İçinde

Masal Özeti	Sembol	İşlev Açıklaması
I. Olaylar Dizisi		
Bir adam kızı ve oğlu ile yaşarmış.	α	Başlangıç Hali
Çocukların annesi ölmüş, babaları bir süre sonra bir başkasıyla evlenmiş. Üvey anne, çocukları kıskanır, onlara türlü eziyetler edermiş.	β_2	Büyüklerin ölümü
"Bu çocukları at, sat, ne yaparsan yap, evimden uzaklaştır" diye adamın başının etini yemiş.	χ	Aldatıcı anlaşma anında yapılan ilk kötülük

Adamcağız çocuklarına kıyamazmış. Çocuklar her gün analarının mezarı başına gider ağlarırmış.		
Bir gün üvey ana çocuklardan kurtulmak için adamlarına bir fırın yaktırmış: iyice kızınca çocukları atacakmış.	A ¹³	Ölüm fermanı, öldürme emri
Oğlan bunu öğrenmiş hemen kardeşine söylemiş. Kardeşler annelerinin mezarına gitmişler. Olanları anlatıp ağlamışlar.	B ⁷	Ağıtla irtibat sağlama
Anneleri mezardan seslenmiş: "Bir fırça, bir tarak ve bir sabun alın kaçın. Sizi takip eden olursa önce tarağı, sonra fırçayı ve en son sabunu atarsınız, sizi yakalayamazlar." demiş.	F ⁹	Sihirli yardımcı kahramanın hizmetine girer, ona hizmet sunar
Çocuklar da tarağı, fırçayı ve sabunu alıp yola çıkmışlar. Kaçmaya başlamışlar.	↑	Kahramanın yola çıkışı
Üvey ana kaçtıklarını öğrenmiş, arkalarından adamlar salmış.	Pr	Kahraman takip edilir
Çocuklar dönüp dönüp arkalarına bakarlarmış. Adamların yaklaştığını görünce tarağı atarlar. Arkaları örülmüş gibi diken olur.	Rs2	Kahraman tarak, vb. nesne atarak kurtulur. (Atılan nesnelerin sihirli bir gücü vardır.)

Adamlar dikenlerin geçinceye kadar çocuklar epey yol alırlar.	E^8	Yok etme teşebbüsünden kurtulma, vb...
Bir zaman daha yürürler dönüp bakarlar ki adamlar yaklaşmış, bu sefer fırçayı atarlar. Arkalarında her yer yılan olur.	$Rs2$	Kahraman bir tarak vb. nesne atarak kurtulur (Atılan nesnelerin sihirli bir gücü vardır.)
Adamlar yılanlardan kurtulup geçinceye kadar gene bir hayli yol alırlar. En son adamların iyice yaklaştığını görünce sabun atarlar. Artlarında kocaman umman peyda olur. Çocuklara yetişmek için suya atlarlar. Kimi boğulur, kimi geri döner. Çocuklar da böylece kurtulurlar.	E^8	Yok etme teşebbüsünden kurtulma, vb...
Yola devam ederler. Oğlan “Ablacığım çok susadım” diye ağlamaya başlar. “Biraz sabret suya varırız” diye gayret verir. Oralar geyiklerin dolaştığı yerlermiş.	a^5	Paranın, azığın yokluğu
Oğlan bir geyik izinde birikmiş su görür, içmek için eğilir. Kız “Etme kardeşim sonra geyik olursun.” der.	γ^1	Yasaklama
Oğlan dinlemez içer.	δ^1	Yasağın çiğnenmesi
Oğlan suyu içer ve geyik olur. Koşar çayırlarda otlamaya.	A^{11}	Büyüleme, dönüştürme

II. Olaylar Dizisi		
Bir gün bir pınar başına konarlar. Geyik otlamaya gitmiş kız da suyun kenarındaki kavak ağacına kadar çıkmış. O pınara her sabah Beyoğlu at sulamaya gelirmiş. O gün atı bir türlü su içmez, ürker, huysuzlanırmış. Beyoğlu başını kaldırıncaya kavak ağacında ayın on dördü gibi kız.	α	Başlangıç Hali
Beyoğlu sorar “İn misin, cin misin?” Kız da “Ne inim, ne de cinim. Senin gibi insan evladım” der.	D^2	Selamlama, soruşturma
Ağaçtan indirmeye çalışır kızı razı edemez. Adamlarına “ Şu kavağı kesin” der. Kavak da kalınmış. Akşama dek keserler, az bir yer kalır. “Onu da sabah keseriz” deyip giderler.	D^1	Denemeye tabi tutma
Sabah gelirler kavak gene dümdüz olmuş. Geyik kardeş gece kesilen yeri yalaya yalaya düzeltirmiş.	E^1 olumsuz	Denemeden başarıyla çıkamama
Adamlar tekrar kesmeyi denerler. Yine akşam olunca az bir yer kalır ve sabaha bırakırlar. Geyik yalaya yalaya yine düzeltir.	D^1	Denemeye tabi tutma

Sabah gelirler kavak gene dümdüz olmuş. Kavağı kesmenin imkanı yok, kız da inmiyor.	E^1 olumsuz	Denemeden başarıyla çıkamama
Şehzade yemez içmez kavağın dibinde dolanırmış. Bir gün oralarda bir kocakarıya rastlar. “Evladım ne derdin var da böyle dağlara düştün?” der. Beyoğlu da anlatır. Kocakarı “Ay oğul, ondan kolay ne var? der.	F^6_9	Hizmet teklif eden bir yardımcıyla tesadüfen karşılaşma
Kocakarı hemen gider un ve elek alır. Kavağın dibine gider. Hamur yoğurur ekmek edecek sacayağını ters kapar, sacı ters çevirir, uğraşır durur. Kız “A, nine ne yapıyorsun? O öyle olmaz” der. “ A kızım ihtiyarlık ne edeyim, bir yardım ediversen ya” der.	D^2	Selamlama, soruşturma
Kız iner. Güzelce ekmek pişirir. Kocakarı kızı kendine bağlar. Kız kavağa çıkacak kocakarıya bağlı olduğundan çıkamaz. Şehzade aldığı gibi evine götürür. Geyik kardeş de beraberlerinde.	E^5	İstenilen iyilik yapılır
Düğün dernek yaparlar, kırk gün kırk gece sürer.	W^0	Düğün
Zaman geçer geyik bahçede	A^{15}	Hapsetme

otlar gezer ablasıyla konuşur eğlenirmiş. Kızın ise yakında bir çocuğu olacakmış. Beyoğlu o sırada savaştaymış, sarayın önünde bir göl varmış. Kız bir gün halayığına, “Peştamalımı getir, suya girip, yıkanacağım.” der. Suya girer girmez, Arap halayık onu suyun en derin yerine hapsetmiş.		
Arap halayık sultanın kıyafetlerini giyer, tacını takar. Sultan oluverir.	A ¹²	Yerine geçme (ikame)
Beyoğlu harpten gelir, bakar ki güzeller güzeli sultanının yerine kapkara bir sultan gelmiş. Şaşırır, “Sen niye böyle karardın?” diye sorar. Halayık “Nasıl kararmayayım? Her gün kızgın güneşin altında yollarını bekledim” diye cevap verir. Şehzade de inanır.	L	Sahte kahramanın uydurma iddiaları
Gel zaman git zaman halayık gebe olur aş ermeye başlar. Bir gün “ Pek canım çekiyor, bu geyiğin etini yiyeceğim” diye tutturuyor. Beyoğlu “Nasıl olur hanım? O senin kardeşin değil mi? Hiç kardeş eti yenir mi?” dese de söz anlatamaz. Kasaplar kırk bir bıçak biliyor.	A ¹⁷	Yamyamlık yahut yamyamlık tehdidi

Geyik de gölün kıyısına gidip, ablasına seslenir. (Meğer ablasını koca bir balık yutmuş.) “Bacı bacı can bacı, kolunda mercan bacı, Kırk bir bıçak bilendi, gırtlığıma dayandı. Arap kızı etime aş eriyor. Çıkıver kardeş çıkıver.” Kız da balığın karnından cevap vermiş. “Kardeş kardeş, can kardeş, Alnı sakar ceylan kardeş,” ... “Sultanım kucağımda, Kendim balık karnında çıkamam kardeş, çıkamam” diye seslenmiş.	B ¹	Çağrı
Çevredekiler Beyoğlu’na gidip, “Geyik suda birisiyle konuşuyor, gizlice dinleyin.” demiş. Beyoğlu merak edip, göl kıyısına gider Geyik de tekrar göl kenarına gelmiş, aynı sözleri tekrarlar. Kız da aynı şekilde cevaplar. Beyoğlu meseleyi anlar. Balıkçılara göldeki tüm balıkları tutma emri verir. Gölden dev gibi bir balık çıkar. Balığın karnını yarınca Sultan kucağında şehzadesiyle gün yüzüne çıkıverir. Sultan Beyoğlu’na tüm olanları anlatır.	Ex	Sahte kahramanın maskesinin düşürülmesi
Beyoğlu Arap halayığa “Kırk katır mı, kırk satır mı?” diye sorar. Oda “Kırk katır verin;	U	Sahte kahramanın yahut hasmın (saldırgan)

binip anamın yanına gideyim” der. Arap halayığı kırk katırın arkasına bağlarlar, katırlar gittikçe parça parça olur. Beyoğlu ve Sultan da Şehzadeleri ile muratlarına ererler.		cezalandırılması
--	--	------------------

V.Propp’a göre masal çözümlemesi

I.	$\alpha \beta 2 \chi A^{13} B^7 F^9 \uparrow Pr Rs2 E^8 Rs2 E^8 a^5 \gamma^1 \delta^1 A^{11} D^2 D^1 E^{1 \text{ olumsuz}} D^1$ $E^{1 \text{ olumsuz}} F^6_9 D^2 E^5 W^0$
II.	$A^{15} A^{12} L A^{17} B^1 Ex U$

2.2. ÇAN KUŞU ÇOR KUŞU

Masal Tipi: AaTh 707; TTV 239

Masal 1931’de derlenmiştir.

Pertev Naili Boratav - Az Gittik Uz Gittik

Masal Özeti	Sembol	İşlev Açıklaması
I. Olaylar Dizisi		
Üç kız kardeş varmış, iplik eğirirlermiş.	α	Başlangıç durumu
Bir gün Padişah bu gece hiçbir yerde ışık yanmayacak diye emir vermiş, kendisinden korkmayan kimse var mı görmek istemiş.	γ^1	Yasaklama
Padişah sadece viran bir evde iplik eğiren üç kardeşin evinde ışık görmüş.	δ^1	Yasağın çiğnenmesi
Padişah ve lalası eve yaklaşırlar, kızlar aralarında konuşturlarmış; büyük kız “Padişah beni alsa ona çok büyük bir çadır dokurum” ardından ortanca kız “Beni alsa çok büyük bir sofraya dokurum” Küçük kız da “ Beni alsa ona altın perçemli bir kız bir oğlan doğururum” der.	<i>Grkç.</i>	Gerekçelendirme
Padişah bu eve nişan koyar	I^3	Diğer işaretleme şekilleri
Padişah sarayına gider, adamlarını gönderir büyük kızı	W_0^0	Düğün ve tahta çıkma (taç giyme)

ister, düğün yapar.		
Padişah hani bana çadır dokuyacaktın der.	D^1	Sinama
Büyük kız "Sarayda olmaz, o çıkık başında söylenmiş bir şeydi" deyince Padişah sinirlenip kızı mutfağa gönderir.	A^9	Kovma
Padişah sarayına gider, adamlarını gönderir ortanca kızı ister, düğün yapar.	W^0_0	Düğün ve tahta çıkma (taç giyme)
Bu sefer ona sorar hani çadır dikecektin.	D^1	Sinama
Ortanca kız da "Geçti gitti çıkık başında söylenmişti" deyince Padişah onu da mutfağa gönderir.	A^9	Kovma
Padişah sarayına gider, adamlarını gönderir küçük kızı ister, düğün yapar.	W^0_0	Düğün ve tahta çıkma (taç giyme)
Sıra gelir küçük kıza o da saraya gelin gelir. Padişah bir kaç gün sonra ona da sorar hani senin bir vaadin vardı diye, küçük kız da "Sabret Padişahım dokuz ay on gün sonra" der.	D^1	Sinama
Kızın karnı büyür doğurmaya az kalır, mutfakta çalışan iki kız kardeş çok kıskanırlar. Ebeyi çağırıp ona altın verirler, çocuklar doğunca onları yok et,	A^{13}	Ölüm emri

yerine iki yavru köpek koy derler. Küçük kız gerçekten altın perçemli bir kız bir oğlan doğurur, ebe onların yerine iki yavru köpek koyar.		
Padişaha Sultanın İki yavru köpek doğurduğunu söylerler.	L	Sahte kahramanın uydurma iddiaları
Padişah çok sinirlenir ve bu küçük kızı taşla gömün ağzından bulaşık suyu dökülsün der.	A ¹¹	Büyüleme, dönüştürme
Ebe ise çocukları sandığa koyar, denize atar.	A ¹⁰	Suya bırakma
Sandık yüzer dağ eteğinde balık tutan ihtiyar bir derviş bulur.	F ⁶ ₉	Hizmet teklif eden bir yardımcıyla tesadüfen karşılaşma
Derviş bu çocuklara bakabilmek için Allah'a dua eder.	E ⁷	Başka hizmetler, yerine getirilen istekler ve dinsel edinimler
Bir geyik onları her gün emzirir.	F ⁹	Sihirli yardımcı kahramanın hizmetine girer, ona hizmet sunar.
Derviş onlar bakmak için avlanır. Biraz büyüyünce çocuklar derviş ölür.	β ₂	Büyüklerin ölümü
II. Olaylar Dizisi		
Padişah ava çıktığı bir gün çocukların yaşadığı çadırın önünde çocukları görür. Onları sever, sarayına dönünce çocukları düşünür, soranlara anlatır. Neden böyle güzel	a ¹	Bir sevgilinin, bir insanın eksikliği

çocukları yok diye yakınır.		
Bunu duyan iki kız kardeş hemen ebe hanıma gidip çocukları yok etmesi için bir avuç altın vermişler.	A^{13}	Ölüm emri
Ebe hanım yeşil bir ferace giyiniş, çocukların olduğu dağa gitmiş. Kız yalnızmış, kadını hemen buyur eder, kıza sıkılmasını diye Yakası-Çalar-Kendi-Oynar var, kardeşin sana onu getirsin demiş. Kız erkek kardeşine söylemiş.	KF^2	Aranılan nesnenin bulunduğu yer (kahramana donatıcı tarafından) gösterilir:
Erkek kardeşi ertesi sabah yola çıkar.	$\uparrow$	Kahramanın yola çıkışı
Yolda bir dervişe sorar, derviş ona 3 okka sakız verir. "Yolda bir devle karşılaşacaksın, eğer sinekler ağzından girip arkasından çıkıyorsa uyuyordur, arkasından girip, ağzından çıkıyorsa uyanıktır. Eğer uyanık ise hemen bir okka sakızı ağzına koy, sağ memesinden süt iç. Sonra dev anasına sor, sana yol gösterir".	γ^2	Emir
3 okka sakızı alır devin yanına varır uyanık olduğunu görünce dervişin dediğini yapar.	δ^2	Emre uyma
Dev anası "Ah eğer sen sağ mememden süt emmeseydin, ben seni sakızıma katıp	Rs^8	Kahraman yutulmaktan kurtulur

yutardım” der.		
Ama Yakası-Çalar-Kendi-Oynar’ın yerini bilmediğini, ablasının bilebileceğini söyler. Oğlan yola devam eder.	B^3	Kahramanın gitmesine izin verir
Yolda önceki devin ablası olan dev çıkmış karşısına yine dervişin dediğini yapar.	δ^2	Emre uyma
Dev anası “Ah eğer sen sağ mememden süt emmeseydin, ben seni sakızıma katıp yutardım” demiş.	Rs^8	Kahraman yutulmaktan kurtulur
Ama Yakası-Çalar-Kendi-Oynar’ın yerini bilmediğini, ablasının bilebileceğini söyler. Oğlan yola devam eder.	B^3	Kahramanın gitmesine izin verir
Yolda önceki devin ablası olan dev çıkmış karşısına yine dervişin dediğini yapar.	δ^2	Emre uyma
Dev, “Ah insanoğlu, der eğer sen sağ mememe sarılmasaydın ben seni salları da sakızıma katardım” der.	Rs^8	Kahraman yutulmaktan kurtulur
Sonuncu dev Yakası-Çalar-Kendi-Oynar yolu gösterir.	KF^2	Aranılan nesnenin bulunduğu yer gösterilir:
Demir kapıya varınca oradaki yasemin ağacından bir dal alacaksın ve kapıya “Ya Allah Bismillah” dersin vurursun. Sonra “Çan kuşu” diye	γ^2	Emir

sesleneceksin. “Çor kuşu” diye ses gelirse taş olursun, “ A canım” derse “Aç kapıyı” dersin. İçerde uzun saçlı bir Arap var, onun saçlarını eline dolayıp yasemin çubuğuyla dövüp, rengi ağarınca ne muradın varsa isteyeceksin” diye tembihler.		
Erkek kardeş söylenenleri yapar.	δ^2	Emre uyma
“Çan kuşu” diye seslenir, ama “Çor kuşu” deyince taş olur.	A^{11}	Büyüleme, dönüştürme
III. Olaylar Dizisi		
Kız kardeş erkek kardeşini çok bekler gelmeyince yola düşer.	$\uparrow$	Kahramanın yola çıkışı
Yolda aynı dervişe rastlar ve sorar. Derviş de ona 3 okka sakız verir. “Yolda bir devle karşılaşacaksın, eğer sinekler ağzından girip arkasından çıkıyorsa uyuyordur, arkasından girip, ağzından çıkıyorsa uyanıktır.”	γ^2	Emir
3 okka sakızı alır, devin yanına varır. Uyanık olduğunu görünce dervişin dediğini yapar.	δ^2	Emre uyma
Dev anası “Ah eğer sen sağ mememden süt emmeseydin, ben seni sakızıma katıp yutardım” der.	Rs^8	Kahraman yutulmaktan kurtulur

Ama Yakası-Çalar-Kendi-Oynar'ın yerini bilmediğini, ablasının bilebileceğini söyler. Kız yola devam eder.	B^3	Kahramanın gitmesine izin verir
Yolda önceki devin ablası olan dev çıkmış karşısına yine dervişin dediğini yapar.	δ^2	Emre uyma
Dev anası "Ah eğer sen sağ mememden süt emmeseydin, ben seni sakızıma katıp yutardım" der.	Rs^8	Kahraman yutulmaktan kurtulur
Ama Yakası-Çalar-Kendi-Oynar'ın yerini bilmediğini, ablasının bilebileceğini söyler. Oğlan yola devam eder.	B^3	Kahramanın gitmesine izin verir
Yolda önceki devin ablası olan dev çıkmış karşısına yine dervişin dediğini yapar.	δ^2	Emre uyma
Dev anası "Ah eğer sen sağ mememden süt emmeseydin, ben seni sakızıma katıp yutardım" der.	Rs^8	Kahraman yutulmaktan kurtulur
Sonuncu dev Yakası-Çalar-Kendi-Oynar yolu gösterir.	KF^2	Aranılan nesnenin bulunduğu yer (kahramana donatıcı tarafından) gösterilir:
Demir kapiya varınca oradaki yasemin ağacından bir dal alacaksın ve kapiya "Ya Allah Bismillah" dersin vurursun. Sonra "Çan kuşu" diye sesleneceksin. "Çor kuşu" diye	γ^2	Emir

ses gelirse taş olursun, “ A canım” derse “Aç kapıyı” dersin. İçerde uzun saçlı bir Arap var, onun saçlarını eline dolayıp yasemin çubuğuyla dövüp, rengi ağarınca ne muradın varsa isteyeceksin” diye tembihler.		
Uzun saçlı Arap bir kızmış, o güne kadar kız gelmediği için gelen tüm erkekleri taş etmiş.	Grkç.	Gerekçelendirme
Kız kardeş söylenenleri yapar. “ Çan kuşu” diye seslenir, karşıdaki “A canım” der ve kız üç defa “Aç Kapıyı Çan kuşu” deyince Arap açmış kapıyı. Kız Arap’ın saçları eline dolayıp Arap bembeyaz oluncaya kadar yasemin dalıyla dövmüş.	δ^2	Emre uyma
“Emret sultanım” demiş Arap. Tüm taş olanlar tekrar insan olacak demiş.	F ⁹	Sihirli yardımcı kahramanın hizmetine girer, ona hizmet sunar
Kardeşi de insan olunca, Arap kıza düş önümüze derler yola çıkarlar. Arkalarından bütün saraylar, atlar, arabalar ve bir memleket gelir. Onlar “Yakası Çalan Kendi Oynayanlar” imiş.	K ¹	Peşine düşülen nesne, zorla yahut hile ile ele geçirilir
Padişah bir gün avdayken geçer oradan şaşırır. Arap kızı Padişahı buyur eder, Padişah yemekten sonra “Dünyada	D ²	Selamlama, soruşturma

evladım yok, bu çocuklara çok kanım kaynadı, keşke benim de böyle çocuklarım olsaydı” diye hüzünlenmiş.		
Arap kız tüm olanları bilirmiş, bunun üzerine Padişaha tüm gerçekleri anlatır. Padişah tüm bu olanları, çocukların teyzeleriyle ebe kadının yaptığını ve annelerinin suçsuz olduğunu öğrenir.	Ex	Sahte kahramanın maskesinin düşürülmesi
Arap kız sayesinde Padişah çocuklarına kavuşur ve saraya giderler.	K F ⁹	Eksiklik büyüğü yardımcının hizmetiyle giderilir.
Anneleri kurtulur ve hekimler onu iyi eder.	T	Yeni görünüm kazanma
Teyzeleriyle ebe kadın da kırk katırın peşinde cezalarını bulur.	U	Sahte kahramanın yahut hasmın (saldırgan) cezalandırılması
Arap ise müsaade ister, memleketine döner. Hepsi muratlarına erer.	B ⁶	Kahramanın bir şahıs yahut hayvanı serbest bırakması

V. Propp’a göre masal çözümlemesi

III.	$\alpha \gamma^1 \delta^1 Grkç. I^3 W_0^0 D^1 A^9 W_0^0 D^1 A^9 W_0^0 D^1 A^{13} L A^{11} A^{10} F^6, E^7 F^9 \beta_2$
IV.	$a^1 A^{13} KF^2 \uparrow \gamma^2 \delta^2 Rs^8 B^3 \delta^2 Rs^8 B^3 \delta^2 Rs^8 KF^2 \gamma^2 \delta^2 A^{11}$
V.	$\uparrow \gamma^2 \delta^2 Rs^8 B^3 \delta^2 Rs^8 B^3 \delta^2 Rs^8 KF^2 \gamma^2 Grkç. \delta^2 F^9 K^1 D^2 Ex K F^9 T U B^6$

2.3. ÇEMBER TİYAR

Masal Tipi: AaTh 425; TTV 98

Masal 1945'te derlenmiştir.

Pertev Naili Boratav- Az Gittik Uz Gittik

Masal Özeti	Sembol	İşlev Açıklaması
I. Olaylar Dizisi		
Padişahın üç kızı varmış, büyük kızını ve ortanca kızını vezir oğullarıyla evlendirmiş.	α	Başlangıç durumu
Bir gün kızlar babalarını görmeye gelir. Küçük kardeşi de alıp çok sevdikleri atı görmeye gitmişler. Ata üzüm götürmüşler.	D^1	Sinama
At iki büyük kızın verdiği üzümü yememiş.	$E^{1olumsz}$	Denemeden başarıyla çıkamama
Ama küçük kız üzüm verince yemiş.	E^1	Denemeden başarıyla çıkma
Ertesi gün gene kızlar ata üzüm vermeye gitmişler. At iki büyük kızın verdiği üzümü yememiş.	$E^{1olumsz}$	Denemeden başarıyla çıkamama
Küçük kızın verdiği üzümü yine yemiş.	E^1	Denemeden başarıyla çıkma
At kızı önünden geçerken ağzıyla tutmuş, diğer kızlar korkup kaçmışlar. At küçük kızla yalnız kalınca on beş yaşında bir civan olmuş. "Kimseye	D^7	Diğer istekler

varma, bana gel” demiş.		
Birçok paşalar vezirler dünür gelmişler. “Babamın atından başka kimseyi istemem” demiş. Padişah da en sevdiği kız diye evde dursun istemiş. Sevdiği atı da kıza vermiş.	E^5	İstenilen iyilik yapılır
Bir gün bir düğün olmuş. Cirit meydanında küçük kızın ablaları kocalarıyla övünüp dururlarmış. Al atlı, al giyinmiş, al değnekli bir yiğit gelmiş öteki güveyleyi yıkıp geçmiş.	J^2	Yarışmada zafer yahut üstünlük elde etme
Ertesi gün yine ablaları küçük kardeşe kocalarını övünüp dururlarmış. Meydana Ak atlı, ak giyinmiş, ak değnekli bir yiğit gelmiş öteki güveyleyi yıkıp geçmiş.	J^2	Yarışmada zafer yahut üstünlük elde etme
Aslında oğlan kıza “Kimseye gördüklerini söylemeyeceksin” demiş	γ^1	Yasaklama
Herkes: “Acep bu yiğit kim?” diye merak ederken, küçük kız sabrı tükenip “o benim nişanlım” demiş. Koşup at damına oğlanın tılsımlı at donunu yakmış.	δ^1	Yasağın çiğnenmesi
Kız sırrı söyleyince oğlan güvercin olmuş. Eyvah bana ettin edeceğini, burada	A^{11}	Büyüleme, dönüştürme

duramam der.		
“Demir çarığın delindiği, demir asanın eğildiği yerde beni Çember Tiyar diye arayasın” deyip uçar.	M	Güç görev
II. Olaylar Dizisi		
Babasına söylemiş bir çift demir çarık ve demir asa yaptırmış ve yola çıkmış.	↑	Kahramanın yola çıkışı
Az gitmiş uz gitmiş, altı ay bir güz gitmiş. Çarığı delinmiş, asası eğilmiş ve bir pınarın başına varmış. Biz kız “Çekil, Çember Tiyara su götüreceğim” deyince, Padişah kızı Çember Tiyar’ı bulduğunu anlar.	N	Görevin yerine getirilmesi
Padişah kızı “Çember Tiyar’ın başı için” diyerek su istemiş gelen kızıdan ve içerken bakracın içine parmağındaki yüzüğü bırakmış.	I³	Diğer işaretleme şekilleri
Çember Tiyar suyu içerken yüzük ağzına gelmiş ve yüzüğü tanımış. “ Pınarın başında kim vardı demiş. “Kimse yoktu” demiş önce kız “Doğru söyle” deyince oğlan, “Bir dilenci vardı” demiş.	Q	Kahramanın yeniden tanınması
Çember Tiyar pınar başına gidip nişanlısını elma etmiş cebine koymuş. Eve gitmiş. Bu ev	Rs³	Kahraman dönüşüme uğrayarak kurtulur

devlerin eviymiş.		
Devler “Adam eti kokuyor” diye bağışmışlar. “Çember Tiyar yemeyeceğinize yemin edin çıkarayım” demiş. Devler yemin etmiş. Oğlan da çıkartmış kızı “İşinizi görür” demiş.	Rs⁸	Kahraman yiyip yutma teşebbüslerini engeller
Dev anası kızı “Şu odayı süpür süpürme” demiş. Kız çaresiz kalmış ne yapacağını bilememiş, Çember Tiyar “Seni yiyecekler yeminlerini bozmak için böyle ediyorlar. Önce odayı süpür onlar gelince de odayı dağıt” diye akıl öğretmiş.	D¹	Denemeye tabi tutma
Kız dediği gibi yapmış. Dev karısı gelmiş “Ah fellah fuştum, kahpe puştum! Bu senin işin değil. Çember Tiyar’ın işi demiş.	E¹	Denemeden başarıyla çıkma
Bu sefer Dev anası kızı komşudan elek istemeye yollamış, onu yesinler diye. Çünkü Çember Tiyar’a halasının kızını vermek istiyormuş. Kız korkmuş. Çember Tiyar gelmiş “ O eve git açık kapıyı ört, örtük kapıyı aç. Atın önündekini eti ite ver, itin önündeki otu ata ver. Önüne bir Dev karısı çıkar memeleri omzundan arkaya atmış Gergef işler. Hemen memelerinden asıl em, eleği iste, arkana	D¹	Denemeye tabi tutma

bakmadan al, gel” demiş		
Kız denilenleri yapıp eleği getirmiş ve Dev anasına vermiş. “Ah fellah fuştum, kahpe puştum! Bu senin işin değil. Çember Tiyyar’ın işi demiş.	E ¹	Denemeden başarıyla çıkma
Kızın eline koca bir kazan vermiş. “Bunu akşama kadar gözyaşınla dolduracaksın” demiş. Kız ağlamış ağlamış ama bir avuç gözyaşı birikmemiş. Çember Tiyyar gelmiş “Kazana su doldur, içine tuz at” demiş.	D ¹	Denemeye tabi tutma
Kız öyle yapmış Dev anası gelmiş bakmış ki kazan dolu. Tadına bakmış, tuzlu. “Ah fellah fuştum, kahpe puştum! Bu senin işin değil. Çember Tiyyar’ın işi demiş.	E ¹	Denemeden başarıyla çıkma
Kızın eline koca bir harar vermiş. Bunu kuş tüyüyle doldur, getir demiş. Kız bu kadar tüyü nerden bulacağım diye ağlamış. Çember Tiyyar gelmiş gene akıl öğretmiş. “Falanca dağa git, Dağlar taşlar, uçan kuşlar Çember Tiyyar’ın düğünü var. Tüyünüzü dökün de gidin! de. ”	D ¹	Denemeye tabi tutma
Kız söyleneni yapmış kuşlar tüylerini dökmüş, kız doldurmuş	E ¹	Denemeden başarıyla çıkma

harara getirmiş. Dev anası “Ah fellah fuştum, kahpe puştum! Bu senin işin değil. Çember Tiyar’ın işi demiş.		
Ertesi gün Çember Tiyar’ı halasının kızıyla evlendiriyorlarmış. Padişahın kızını gelin odasında bir direğe bağlamışlar on parmağına on mum dikmişler, başına da büyük bir mum dikmişler. Çember Tiyar bakmış ki kız yanıyor, hemen onu çözmüş yerine Dev kızı nişanlısını bağlamış, mumları da onun parmaklarına, başına dikmiş.	E⁸	Yok etme teşebbüsünden kurtulma, vb...
Çember Tiyar “Bir tarak, bir sabun, bir ibrik de su al hemen kaçalım” Bunları alıp yola çıkmışlar.	Rs¹	Hızlı kaçış
Epey yol gitmişler. Çember Tiyar “Kız arkana bak toz geliyor mu?” “Aman yiğidim! O bizden tez geliyor”	Pr	Kahraman takip edilir
“Öyleyse tarağı at” Kız tarağı atıyor dünya diken kesiliyor. Devler elleri ayakları çizile yırtıla dikenden kurtuluyorlar. Kaçanlara	Rs²	Kahraman bir tarak vb. atarak kurtulur (Tarak sihirlidir)

yetişiyorlar.		
“Kız arkana bak toz geliyor mu?” “Aman yiğidim! O bizden tez geliyor” “Sabunu at” Kız sabunu atar atmaz dünya sabun oluyor. Devler ayakları kaya kaya, sabun yaralarını sızlata sızlata gene yetişiyorlar.	Pr	Kahraman takip edilir
Bu sefer ibriğı atıyorlar. Dünya su oluyor	Rs²	Kahraman bir tarak vb. atarak kurtulur (Tarak sihirlidir)
Devler yüze yüze gene yetişiyorlar.	Pr	Kahraman takip edilir
Çember Tiyar kızı bostan yapıyor, kendi de sağır bostancı oluyor. Devler “ Buradan bir oğlanla bir kız geçti mi? diye sorar. “Daha yeni suluyorum. Olmadı bunlar daha ham” der. Devler anlamadığını görünce, bırakıp gidiyor. Devler her seferinde yetişir. Önce yılan-ağaç, sonra da top gül olup uçar, Padişahın kucağına düşerler.	Rs⁶	Kahraman, art arda hayvan, bitki ve taş kılığına bürünerek (dönüşüm/ transformasyon) kurtulur
Devler Padişah’ın yanına gelirler	Pr	Kahraman takip edilir

Padişah ne istediklerini sorar. Devler önce sağlığını, sonra tükürüğünü en son da elindeki gülü istemişler. Padişah “ Bu zemheride elime düşen gülü bana çok gördünüz? Alın!” deyip atınca kızla oğlan bir avuç darı olur saçılır.		
Devler kuluçkalı tavuk olur darıları toplarlar. “ Oh ikisini de öldürdük” deyip giderler. Padişahın kaftanının altına iki darı saklanmış. Silkinip kızla oğlan oluyolar.	Rs⁴	Karaman gizlenerek kurtulur
Başlarından geçenleri Padişah babasına anlatıyorlar. Padişah bunları birbirine veriyor. Kırk gün kırk gece düğün ediyorlar.	W⁰	Düğün

V.Propp’a göre masal çözümlemesi

I.	$\alpha D^1 olumsuz E^1 E^1 olumsuz E^1 E^1 D^7 E^5 J^2 J^2 \gamma^1 \delta^1 A^{11} M$
II.	$\uparrow N I^3 Q Rs^3 Rs^8 D^1 E^1 D^1 E^1 D^1 E^1 E^8 Rs^1 Pr Rs^2 Pr Rs^2 Pr$ $Rs^6 Pr Rs^4 W^0$

2.4. DELİ GÜCÜK

Masal Tipi: AaTh 562; TTV 219

Masal 1939'de derlenmiştir.

Pertev Naili Boratav- Az Gittik Uz Gittik

Masal Özeti	Sembol	İşlev Açıklaması
Padişahın bir oğlu varmış, dünyayı dolaşmak için babasından müsaade almış.	α	Başlangıç Hali
Şehzade bir heybe altın doldurmuş yola çıkmış	$\uparrow$	Kahramanın yola çıkışı
Bir hana gelmiş, diri giren ölü çıkar demişler. Ne olursa olsun demiş girmiş hana. Handa bir korkunç bir ses duyar “Geleyim mi?” der. Önce aldırış etmez sonra tekrar aynı sesi duyar “Geleyim mi?” der Oğlan “Gel be !” der.	D^2	Selamlama, soruşturma
Duvar yarılr oradan ayın on dördü gibi bir kız çıkar. Oğlan hiç aldırış etmez kaşlarını çatıp oturur. “Neden yüzüme bakmıyorsun” der kız, oğlan sesini çıkarmaz. “Beyim karnın aç mı?” diye sorar kız, oğlan da “tabi yoldan gelenin karnı aç olur” der. Kız ellerini çırpar “ Deli Gücük” diye seslenir. Duvar yarılr, bir karış boylu, bir arşın külahlı bir birisi çıkar. Kız “ Çabuk beye yemek hazırla “ der.	F_9^6	Hizmet teklif eden bir yardımcıyla tesadüfen karşılaşma

Deli Gücük gider yemek getirir. Oğlan güzelce yemeği yer, sonra gene bir köşeye çekilir somurtur.		
Kız “ Beyim der. Uykunuz geldi mi?” “Tabii yoldan gelen adamın uykusu gelmez mi?” Deli Gücüğü çağırır “ Çabuk der beye yatak hazırla”. O saat Deli Gücük kuş tüyünden bir yatak hazırlar.	D²	Selamlama, soruşturma
Şehzade soyunur yatar, kız da soyunur oğlanın yanına yatar. Şehzade arkasını döner, yorgunmuş da uyur.	D¹	Denemeye tabi tutma
Şehzade sabah kalkar, giyinir. O zaman kız da kalkar. Şehzadeye “Sen benim dünya ahiret kardeşim ol. Buraya bugüne kadar kim geldiyse bana rahat vermez, musallat olurdu. Deli Gücük de onları boğardı. Sen onlara benzemiyorsun, kendine hakim olmasını biliyorsun, ben de sana iyilik edeceğim. Deli Gücüğü sana verdim arkadaşlık edin” Handan çıkar. Hoca, imam köy halkı toplanmış. Oğlanı görünce hepsi şaşırır. “Ne oldu “ diye sorarlar. Oğlan “ Bir şey olmadı”	E¹	Denemeden başarıyla çıkma

der çıkar gider.		
Yolda Deli Gücüğü istemeyi unuttum diye geçirir içinden. Atın Üstünde “Deli Gücük “ diye seslenir. “Efendim!” diye cevap verir. Şehzade “Nerdesin” diye sorar” Deli Gücük “Ben nalla mihın arasında senden rahatım” der. Biraz yol giderler. Deli Gücük “Şimdi Yemen’e varacağız. Ben sana hangi handa kalalım dersem o hana inelim” der. Varınca kenar mahallede viran bir han varmış orada kalırlar. Deli Gücük Şehzadeye “Sen çık Yemen’in her tarafını gez” der. Şehzade bir hafta sabahtan akşama gezer. Deli Gücük “Müsaade et, iki gün de ben gezeyim “ der.	F⁹	Sihirli yardımcı kahramanın hizmetine girer, ona hizmet sunar
“Şehzadem Yemen’de neler gördün?” diye sorar Deli Gücük. Şehzade“ Hanını, hamamını, dükkânını, pazarını her yerini“ der. Deli Gücük “Padişahın sarayındaki dünya güzeli sultanı gördün mü?” diye sorar.	D²	Selamlama, soruşturma
“Hayır, görmedim” der Şehzade. “Ha işte görülecek şey o, bu Yemen şehrinde” der. “Aman, bana göster o kızı” der.	E¹⁰olumsz	Denemeden başarıyla çıkamama
Deli Gücük Şehzadeye “Yarın öğle saati olmadan sarayın	KF²	Aranan nesnenin bulunduğu yer

kapıları açıldığında sen atınla bahçeye gir. Sultanın çiçek bahçesini dağıt. Pencereye çıkar sen de doya doya görürsün.” der. Deli gücüğün dediği gibi yapar ve güzeller güzeli sultana vurulur.		(kahramana donatıcı tarafından) gösterilir
Deli Gücükten yardım ister. Gece olunca Deli gücük sırayla saraydaki aslanları ve cellatları etkisiz hale getirip. Şehzadeyi Sultanın odasına sokar. Sultanla sabaha kadar güler oynarlar. Sabaha karşı Deli gücük Şehzadeyi saraydan çıkarır. Bu böyle üç gün devam eder.	D⁷	Diğer istekler
Sultan babasına bir mektup yazar ve üç gecedir bu hayal mi gerçek mi bir delikanlının gelip gittiğini anlatır. Bir çare bulmasını ister. Padişah bu sefer kapıya daha güçlü aslanlar ve cellatlar koydurur.	B¹	Çağrı
Deli gücük bu sefer Sultanı gece saraydan alıp Şehzadenin viran hanına getirir. Sabah uyku haliyle yine saraya götürür. Kız bunu da babasına anlatır.	Pr	Kahraman takip edilir
Bu sefer kızın izini bulabilmek için eline kına koyarlar. Hanın kapısına sürecekmış. Ama Deli Gücük bunu fark eder. Tüm hanlara, evlere kınalı iz bırakır.	I³	Diğer işaretleme şekilleri

Bakarlar ki sabah her yer kınalı parmak izi bulamazlar.	J²	Yarışmada zafer yahut üstünlük elde etme
Bu sefer kızın eline küçük bayrak verirler, hanın girişine takacakmış.	I³	Diğer işaretleme şekilleri
Kız bunu takar ama Deli Gücük bunu da görür. Tüm hanlara, evlere bayrak takar. Yine bulamazlar.	J²	Yarışmada zafer yahut üstünlük elde etme
Bir haber salınıyor. Kızı her gece alıp kaçıran kişiyi davet ediyorlar. Padişahın kızıyla evlendireceğini söylüyorlar.	B¹	Çağrı
Deli Gücük Şehzadeye git der. Padişah delikanlının utanmadan gelmesine şaşırır. Cellatlar alıp zindana atıyor Şehzadeyi. Padişahın kızını kaçıran kişinin bulunduğunu ve idam edileceği duyururlar.	A¹³	Ölüm fermanı, öldürme emri
Tam idam edilecekken Deli Gücük Cellatlara mühürlü Padişahın fermanını götürür. Günahsız olduğu salık bırakılması emri yazılıdır.	Rs	Kahraman kurtulur
Padişah yeni bir ferman gönderir. Delikanlının affedildiğini salık vermiş ve saraya davet etmiş. Deli Gücük yine Şehzadeye gitmesini söyler. Padişah bu sefer delikanlıyı görünce deliye döner, kendi öldürecekmiş tam	K⁵	Kötülük, sihirli nesnenin kullanılması sayesinde anında giderilir

hançeri delikanlıya saplayacak eli havada kalır. Tabancasını ister eli kasılır kalır. Bir tekme atacakmış ayağı da havada kalır.		
Deli Gücük o anda çıkıverir ortaya, Padişah'a "Tüm bunları yapan benim, bu da Mısır Padişahın oğludur. Sen kızını bu Şehzadeye vereceksin yoksa ben sana daha kötülerini yaparım." der. Padişah ne yapsın verir kızını. Deli Gücük de Padişah'ın elini ayağını o anda çözüyor.	η^2	İkna için hasmın büyüdü araçlar kullanması
Kırk gün kırk gece düğün ediyorlar. "Şehzadem benim hizmetim bitti. Bundan sonra başın sıkıldı mı, beni " Deli Gücük diye çağır ben imdadına yetişirim." der.	w^0	Düğün
Şehzade ile Sultan Hanım beş on gün orda oturuyorlar. Sonra Mısır Padişahına haber yolluyorlar. "Şehzade Yemen Padişahının kızıyla geliyor. " diye. Babası memleketinde şenlik ve büyük alaylarla karşılar.	↓	Kahramanın Dönüşü

V.Propp'a göre masal çözümlemesi

$\alpha \uparrow D^2 F^6 D^2 D^1 E^1 F^9 D^2 E^{10} \text{lumsuz} KF^2 D^7 B^1 Pr I^3 J^2 I^3 J^2 B^1 A^{13} Rs K^5 \eta^2 W^0 \downarrow$

2.5. DÜLGER KIZI

Masal Tipi: AaTh 707; TTV 239

Masal 1931'de derlenmiştir.

Pertev Naili Boratav- Az Gittik Uz Gittik

Masal Özeti	Sembol	İşlev Açıklaması
Varlıklı bir dülgere varmış, karısıyla yalnız başlarına yaşarlarmış.	α	Başlangıç Hali
Hiç çocukları olmamış. Dülger, bir gün tahtadan kocaman bir genç kız yapar. Süsleyip pencerenin önüne oturtmuşlar. Bu cansız kızı çocuğu gibi severlermiş.	a^1	Bir sevgilinin, bir kişinin yokluğu
Padişahın oğlu bir gün evlerinin önünden geçerken kızı görür âşık olur. Annesini dülgerin kızını istemeye yollar.	ξ^3	Diğer bir tarzda bilgiye ulaşma
Dülgerle karısı ne cevap vereceklerini bilmezler. Şehzadeyi aldattıkları için başları cellat edilir diye korkarlar. "Kızımızı Şehzadeye veririz ama kız gelin odasına girinceye kadar kimse görmeyecek." derler.	η^3	Diğer aldatma biçimleri
Şehzade razı olur. Kırk gün kırk gece düğün dernekten sonra saltanat arabası gelini almaya gelir.	w^0	Düğün

Dülgerin karısı “ Ne yapsam da başımızı bu dertten kurtarsam?” diye düşünmüş ve bir çare bulmuş. “Yanıma ağır bir taş alırım ırmaktan geçerken geline bağlar ırmağa atarım.” der. Ağaçtan kızı süsler teller pullar. Arabalara binilir. Tam alay ırmaktan geçerken kadın taşı beline bağlar hızla arabanın penceresinden fırlatır. “Aman yetişin gelin suya düştü” diye feryadı koparır.	η^3	Diğer aldatma biçimleri
Alay ırmağı kolaçan eder. Birinin eline bir saç dolanır.. Tutar çıkarır ki ayın on dördü gibi bir kız. Dülgerin karısı şaşar bu işe ama pek sevinir. Gelini yeniden giydirir, kuşandırır.	F^6	Sihirli nesne kendiliğinden ortaya çıkar
Saraya gelirler. Dülgerin karısı gelini odasına kadar çıkarır. Kız kapıyı arkasından hemen kilitler. Şehzade akşam gelir ki kapı kilitli. Kapı bir türlü açılmaz. “Etme dülger kızı ben geldim. Aç kapıyı!” dese de nafile.	D^1	Denemeye tabi tutma
Şehzade sabah olunca annesine gider. “Bana büyük vezirin kızını isteyin.” der.	W^0	Düğün
Büyük vezirin kızı saraya gelin gelir. Yeni gelin ertesi gün “ Şu ortağımı göreyim “ diye o açılmaz kapıya gider. Kapı ona	D^2	Selamlama, soruşturma

açılır. Bir bakar ki peri gibi güzel bir kız oturmuş. Sırma saçlarından çektiği tellerle gergef işliyor.		
Dülger kızı buyur eder, hoş beşten sonra é Kahve çabuk piş de gel” diye seslenir. Kahve tepsinin üstünde pişmiş hazır gelir. Kız bu sefer “Tabak, bıçak!” der. Tabakla bıçak tıngır mıngır gelir. “Ya Allah bismillah “ deyip beş parmağını tabağın içine doğrar. Parmakların her biri körpe salatalık oluverir. Vezirin kızı yiyip içtikten sonra gider. Dülger kızının kapısı yine kitlenir.	η^2	İkna için hasmın büyüü araçlar kullanması
Vezir kızı “Ne var sanki ben de yaparım.” diyerek cariyesinden tabakla bıçak ister. Başlar parmakları doğramaya ama parmakları kan içinde düşer ölür.	E^1 olumsuz	Denemeden başarıyla çıkamama
Şehzade bunu duyunca öfkelenir, kızın kapısına gider. “Etme dülger kızı, aç şu kapıyı! Evlendim ne yaptınsa öldü gitti gelin. Açmazsan bir daha evlenirim” diye bağırır. Ne yapsa nafiye kapıyı açtıramaz.	D^7	Diğer istekler
Şehzade bu sefer ikinci vezirin kızını alır. O da ortağını görmeye gider. İkram izzetten	η^2	İkna için hasmın büyüü araçlar kullanması

sonra dölger kızı gene seslenir: “Bir tava yağ, yan da gel” der ve o anda gelir. Kız sol elini tavaya sokar beş parmağı beş tane taze balık olur, kızarır. Balıkları yerler ama vezir kızı tadına doyamaz. “Ben de yaparım bu da iş mi sanki” diye odasına gider gitmez tavayla kızgın yağ getirtir, elini tavaya daldırmasıyla, yanması bir olur. Ölür gider.		
Şehzade bu işi öğrenince Dölger kızının kapısına gelir : “Etme dölger kızı iki gelin aldım ikisinin de kanına girdin. Aç kapıyı bak gene evlenirim” derse de kapı açılmaz.	D⁷	Diğer istekler
Şehzade bu sefer üçüncü vezirin kızını alır. O da ortağını görmeye gider. Dölger kızı bu defasında “Tandır yan da gel” diye seslenir. Kızgın tandır yana yana gelir. Dölger kızı “Bismillah” çekip kendini tandıra atar. Bir sağa bir sola döner. Kıpırmızı bir kuzu tepsi içinde vezir kızının önüne gelir. Dölger kızı tandırdan sapasağlam çıkar. Yiyip içerler. Vezir kızı odasına gidince kızgın bir tandır getirtir, içine kendini atar atmaz yanar, kül olur.	η²	İkna için hasmın büyüü araçlar kullanması

Şehzade bu sefer “Bunda bir iş var” diye düşünceli düşünceli evine yürürken önüne bir ihtiyar çıkar. “Ne o Şehzadem, gam benim, kasvet senin mi? Niye öyle düşüncelere dalmışsın? der. Şehzade “Ah babacığım, benim derdim kimlerde var ki?” diye başından geçenleri anlatır. İhtiyar dinler ve akıl verir:	F⁶₉	Hizmet teklif eden bir yardımcıyla tesadüfen karşılaşma
Şehzade ihtiyarın dediklerini yapar ve kapıya kulağını verir. Dülger kızı yemekleri hazır eder. Sofrayı kurar. Tabakları, bıçakları yerli yerine dizer. Bakar ki tuz biber eksik. El çırpar “Tuz, biber çabuk gelin” Tuzla biber rafta “Ben önce gideceğim, sen önce gideceksin” diye kavga ederlermiş. Dülger kızı öfkelenir “Ay babamın, Gün anamın başı için tez gelin. Yoksa varır ikinizi de ayağımın altında ezerim.” Bunun üzerine tuzla biber koşa koşa gelirler.	D⁷	Diğer istekler
Şehzade tüm bunları duyar ve kızın aslında dülger kızı değil de peri kızı olduğunu anlamış. Bu sefer kıza “Ay babamın, Gün	Q	Kahramanın yeniden tanınması

anamın başı için kapıyı aç” der demez kapı açılır. “Sen padişah oğluysan ben de padişah kızıyım. Dülger kızı aşağı dülger kızı yukarı beni hor görmek, üstüme evlenmek sana yakışır mıydı?” der. Şehzadeyle barışır.		
Yeni baştan kırk gün kırık gece düğün kurulur, muratlarına ererler.	W⁰	Düğün

V.Propp’a göre masal çözümlemesi

$\alpha a^1 \xi^3 \eta^3 W^0 \eta^3 F^6 D^1 W^0 D^2 \eta^2 E^1 \text{olumsuz} D^7 \eta^2 D^7 \eta^2 F^6 D^7 Q W^0$
--

2.6. NARDANIYE HANIM

Masal Tipi: AaTh 167; TTV 709

Masal 1932'de derlenmiştir.

Pertev Naili Boratav- Zaman Zaman İçinde

Masal Özeti	Sembol	İşlev Açıklaması
Bir evde baba ve kızı beraber yaşar.	α	Başlangıç durumu
Kızın annesi ölmüştür.	$\beta 2$	Büyüklerin ölümü
Kızının hocası kızın aklına girer sana iyi bir anne olurum der.	η^1	Hasmın, kurbanı aldatmak niyetiyle, ikna girişimi
Kız da babasını hocasıyla evlenmeye ikna eder.	θ^1	Kahramanın, hasmın ikna girişimine boyun eğmesi
Babası kızı Nardaniye'ye çok düşkünmüş bu yüzden üvey annesi zamanla kızı çok kıskanır. Üvey anne kızın içtiği suyun içine yavru bir yılan koyar, zamanla kızın karnı büyür.	A	Kötülük
Üvey annesi de babasına kızının gebe kaldığını söyler.	L	Sahte kahramanın uydurma iddiaları
Babası namusuna çok düşkünmüş, kızını bir gün gezmeye gidelim diyerek dağ başına götürür.	B⁵	Kahramanın götürülmesi
Babası dağın başında tek başına ölüme terk etmiş.	Pr⁶	Kahramanı öldürme teşebbüsü
Kız çaresiz bir derenin kenarında suya doğru abdest almak için	Rs⁹	Kahraman öldürme teşebbüsünden

eğilince ağzından bir büyük yılan ve yavruları ağzından çıkıvermiş. Kız rahatlamış ve düşmüş yola.		kurtulur
Karşısına Kırk haramilerin evi çıkmış. Onlar da Nardaniye'nin başına gelenleri duyunca burada kal, bize yemek pişir ve kız kardeşimiz ol demişler.	F⁶	Hizmet teklif eden bir yardımcıyla tesadüfen karşılaşma
Üvey anne "Ay doğunca sorar Ayım, ayım sen mi güzel, ben mi güzel" "Ay ne sen güzel, ne de ben güzel, İlle Nardaniye Hanım güzel" Bunu duyunca kızın dağ başında ölmediğini hala yaşadığını anlar.	ξ¹	Hasım, kahramanla ilgili bilgiye ulaşır
Üvey anne kılık değiştirip bir sepet zehirli kiraz ile Nardaniye'nin evinin önüne gelir.	Pr⁴	Cazip, gönül alan nesneler kılığına bürünerek takip etme
"kiraz satıyorum" diye seslenir. Nardaniye kadından kiraz alır.	Pr⁶	Kahramanı öldürme teşebbüsü
Ama kuşları kirazları isteyince onlara verir. Kuşlar kirazları yiyince ölür.	Rs⁹	Kahraman öldürme teşebbüsünden kurtulur
Kırk Haramiler bunu öğrenince bir daha kapıdan yiyecek alma diye Nardaniye'yi uyarırlar.	γ¹	Yasaklama
Bir ay geçer yine ay doğunca üvey anne aya sorar, ay yine "İlle de Nardaniye Hanım" deyince,	ξ¹	Hasım, kahramanla ilgili bilgiye ulaşır
Üvey Anne bu sefer zehirli sakız alıp gider kapısına.	Pr⁶	Kahramanı öldürme teşebbüsü

Nardaniye sakız satan kadını kapıda görünce sakızdan ne olur diye sakızı atar ağzına,	δ^1	Yasağın çiğnenmesi
Nardaniye o anda yere serilir.	A^{14}	Öldürme
Akşam kırk haramiler onu yerde cansız halde görünce çok üzülüp, altından bir tabut yaparlar. Gömmeye kıyamayıp hep yanlarında taşırlar	B^7	Ağıt
Bir gün Şehzade onları görüp altın tabutu sorar. Kız kardeşimiz öldü ama gömmeye kıyamıyoruz..	D^2	Selamlama, sorular
Şehzade tabutu bana verin ben odamda saklayacağım demiş ve gömmeyeceğine söz vermiş. Açmış tabutu, tabuttaki kızın güzelliğine vurulmuş, yemeden içmeden kesilmiş.	<i>Grkç.</i>	Gerekçelendirme
Şehzadenin ihtiyar lalası merak edip bakar ve tabutta ölü gibi duran kızı görür. Tecrübeli lala kızın ölü olmadığını hemen anlar, ağzına bakar ve sakızı çıkarır çıkarmaz uyanır Nardaniye Hanım.	K^9	Yeniden hayata dönme
Şehzadeye müjdeyi verirler, Kırk Haramilere haber gönderirler. Şehzade ve Nardaniye kırk gün kırk gece düğün yaparlar.	W^0	Düğün
Nardaniye başından geçenleri şehzadeye anlatır. Babasını getirtir, zaten üzüntüden fena	Ex	Sahte kahramanın maskesinin düşürülmesi

haldeymiş. Üvey annenin yaptıklarını öğrenir.		
Gerçekleri öğrenince üvey anneye kırk satır mı, kırk katır mı derler, kırk katırın kuyruğuna bağlarlar ve cezasını bulur.	U	Sahte kahramanın yahut hasmın (saldırgan) cezalandırılması

V.Propp'a göre masal çözümlemesi

α β 2 η θ^1 A L B^5 Pr^6 Rs^9 F^6 ξ^1 Pr^4 Pr^6 Rs^9 γ^1 ξ^1 Pr^6 δ^1 A^{14} B^7 D^2 *Grkç.* K^9 W^0 *Ex* U

2.7. SİTTİ NUSRET

Masal Tipi: AaTh 363; TTV 154

Masal 1928’de derlenmiştir.

Pertev Naili Boratav- Zaman Zaman İçinde

Masal Özeti	Sembol	İşlev Açıklaması
I. Olay örgüsü		
Zengin bir tüccar varmış. Karısıyla yaşarmış	α	Başlangıç durumu
Çocuğu yokmuş, bu yüzden hayattan lezzet alamazlarmış	a^1	Bir sevgilinin, bir kişinin yokluğu
Bir gün bir Derviş ile karşılaşır. “Neden bu kadar üzgünsün diye?” sormuş. Tüccar “Allah bana haddinden fazla mülk verdi, ama neyleyim ki bir evlat vermedi.” der. Derviş “Bu gece bir abdest al, iki rekât namaz kıl. Allah’ın emriyle bir kız evladın olacak. Ama yedi yaşına kadar senin sonra benim. Adını da ben gelmeden koymayın” der. Tüccar buna razı olur.	F^6_9	Hizmet teklif eden bir yardımcıyla tesadüfen karşılaşma
Dervişin dediğini yapar abdest alıp namazını kılar, dokuz ay sonra dünya güzeli bir kız dünyaya gelir. Ana baba sevinçlerinden çıldırırlar ancak diğer taraftan biz bu çocuğu nasıl vereceğiz diye düşünüp	E^7	Başka hizmetler, yerine getirilen istekler ve dinsel edimler

dururlarmış.		
Çocuk büyür altı yaşına girer, daha adı konmamış, derviş de bir daha görünmemiş. Kızı mektebe yollarlar. Kız o gün akşam ağlayarak eve gelir, herkesin onunla dalga geçtiğini söyler. “Benim adım yok mu?” der. O gün kıza dervişin dediklerini bir bir anlatırlar. Kızcağız çok mahzun olur ancak sesini çıkarmaz.	Grkç.	Gerekçelendirme
Bir gün akşam eve gelirken önüne derviş çıkar. Derviş “Kızım senin Adın Sitti Nusret’tir, söyle annen baban sözlerinde duruyorlar mı?” der. “Kız peki” der ama eve gidinceye dervişin dediklerini unuttur. Derviş tekrar kızın karşısına çıkar. “Kızım niçin unuttun?” der. Bu sefer kızın eline bir avuç taş koyar “Akşam dadın bu taşlar nedir?” diye sorunca, çık annene söyle.” der. Peki “Derviş Baba.” der.	D²	Selamlama, soruşturma
Akşam olur dadısı kıızı soyarken cebindeki taşları görür, sorar. Kız da hatırlayıp annesine gidip “ Benim adım Sitti Nusret’miş bir dervişe rastladım o söyledi. Annen baban vaatlerinde duruyorlar mı diye sordu” der.	B⁴	Çeşitli biçimler altında, kötülük haberinin yayılması

Ana baba hep korkuyla bu işareti bekliyorlarmış. Sabaha kadar kızlarının başında ağlarlar. Sabah kapı çalınır bir atın üzerinde derviş gelir. Kızı dervişe verirler. Derviş de kızı atına alır. Kıza “ Yum gözünü” der. “Aç gözünü” dediğinde kız bir bakar ki koca bir konak.	B⁵	Kahramanın götürülmesi
Derviş kızı bir odaya sokar orada bir pösteği, bir tespih, bir Kuran varmış. Derviş namazını kılar, Kuranını okur. Sonra konağın her yerini gezdirir. Sonunda bir kapalı oda gösterir. Sakın bu odayı açma der.	γ^1	Yasaklama
Bir gün Derviş dışarı çıkar, kız dervişin açma dediği kapıyı açar. Bir de ne görsün, gözünün gördüğünden büyük bir mezarlık, derviş baba bir mezar taşını ardında ölüleri çıkarıp ciğerlerini yiyor. Kız kaçarken, ayağındaki gümüş hal halı düşürür.	δ^1	Yasağın çiğnenmesi
Derviş baba gelir bakar ki kızın hali başka, ““Neyin var?” diye sorar. Kız “Yok, sadece biraz başım ağrıyor? ”der.” Derviş “Hal halını ne yaptın?” Kız “Bilmem” der. “ Derviş Babanı nasıl tanırırsın?” “Çok iyi, namaz kılar, Kuran okur, tespih çeker...	D¹	Denemeye tabi tutma

Çok iyi bir adamdır.” diye cevap verir kız.		
Derviş Baba her gün Derviş “Hal halını ne yaptın? Derviş Babanı nasıl tanırsın?” diye sorar. Kız her sefer aynı cevabı verir.	E ¹	Denemeden başarıyla çıkma
Aradan yıllar geçer, kız büyür on dört yaşına girer. Derviş “Kızım babanı göreceğin geldi mi getireyim mi buraya?” diye sorar. Kız “Elbet geldi, getirirsen memnun olurum.” der. Derviş baba babası kılığına girer kızını kucaklar. “Kızım seni çok özledim, burada rahat mısın? Derviş babadan hoşnut musun?” diye sorar. Kız “Çok rahatım, çok iyiyim” der. Ne sorsa, halinden şikâyet etmez. Babasıyla vedalaşırlar.	D ¹	Denemeye tabi tutma
Derviş baba geri döner ve yine “Hal halını ne yaptın? Derviş Babanı nasıl tanırsın?” diye sorar. Kız her yine aynı cevabı verir. Başka bir gün derviş kıza, anasını getireceğini söyler. Bu sefer de anasının kılığına girer, kızını kucaklar. “Kızım seni çok özledim, burada rahat mısın?	E ¹	Denemeden başarıyla çıkma

Derviş babadan hoşnut musun?” diye sorar. Kız babasına verdiği cevapları verir. Bu sefer derviş dadısı kılığına girer. Kız yine aynı sorulara aynı cevapları verir.		
Aradan bir zaman geçer, vakit tamam seni evine götürüyüm. 16 yaşında girmiş, dünya güzeli bir kız olmuş. Derviş kıza “ Yum gözünü” der. “Aç gözünü” dediğinde kız bir bakar ki konağın önünde. Anası babası kızları yeniden doğmuş gibi sevinirler. Sitti Nusret çok ağır ve terbiyeli bir kızmış. Gezmek tozmak yerine namaz kılar, kuran okur, işe güce bakarmış.	↓	Kahramanın Dönüşü
Bir gün annesi tüm mahallenin kızlarını annesi davet eder, “Bahçede, gülün onayın.” der. Meğerse Şehzadenin penceresinden bahçe görünürmüş. Şehzade kızları izlerken, Sitti Nusret ikindi namazını kılıp, bir köşede Kuran okumuş. Şehzade anasına gidip kızı istediğini söylemiş. Sultan Hanım da bakar beğenir, görücü gider ve kızı isterler.	W ⁰	Düğün

Düğün dernek evlenirler.		
II. Olay örgüsü		
Kıza sarayda çok kıymet verilirmiş. Bir zaman geçer Sultan bebek bekler. Şehzade de Hicaz'a gider. Sultan oğlan doğurur. Valide Sultan oğlana elmaslı maşallah takar.	I ²	Kahramana bir yüzük, bir mendil armağan edilmesi
Gece olur duvar yarılr, Derviş baba girer odaya çocuğu alır, annesinin ağzına da kan sürer gider. Valide sultan sabah uyanır, çocuk yok ve annesinin ağzı kan içinde.	A ¹	Bir insanın kaçırılması
Bu ne hal çocuğu ne yaptın diye sorsa da Sitti Nusret hiçbir şey demez. Gelinini çok sevdiğinden kimseye bir şey demez herkes çocuğu öldü sanır. Şehzade Hicaz'dan dönünce çocuğunu sorar. Çocuğun öldüğünü söyler Valide Sultan.	A ^{xvii}	Yakın akrabalar arasında yamyamlık yahut yamyamlık tehdidi
Sitti Nusret yine bir çocuk bekler. Şehzade yine Hicaz'a gider. Sitti Nusret yine bir oğlan doğurur. Valide sultan bu sefer yenidoğan oğlanın boynuna hamayıl takar. Valide Sultan lohusanın başına bekler.	I ²	Kahramana bir yüzük, bir mendil armağan edilmesi
Gece olur Valideyi uyku basar dayanamaz uyur. Valide sultan	A ¹	Bir insanın kaçırılması

sabah uyanır, çocuk yok ve yine annesinin ağzı kan içinde.		
Bu ne hal çocuğu ne yaptın diye sorsa da Sitti Nusret yine hiçbir şey demez. Valide neden yapıyorsun kızım bunu diye söylense de nafiye.	A ^{xvii}	Yakın akrabalar arasında yamyamlık yahut yamyamlık tehdidi
Şehzade gelince Valide sultan yine bebek öldü der. Ertesi sene yine Hicaz'dayken Sitti Nusret bir kız doğurur. Valide Sultan bu sefer de incili çevre örter bebeğin yüzüne. Kucağında kızı sımsıkı tutarmış, yine aynı şeyler gelmesin başına diye.	I ²	Kahramana bir yüzük, bir mendil armağan edilmesi
Gece lohusanın başında dururken içi geçer uyur. Kucağında çocuğun olmadığını görür. Valide sultan sabah uyanır, çocuk yok ve yine annesinin ağzı kan içinde. Bu defa kızar Şehzade gelince her şeyi anlatır. Karın vahşi olduğunu üç sağlıklı evladını yediğini söyler. Şehzade de annesine inanır.	A ^{xvii}	Yakın akrabalar arasında yamyamlık yahut yamyamlık tehdidi
Sitti Nusret'i sarayda bir odaya kapatırlar. Şehzadeye vezirin kızını ister, nişanlarlar. Şehzade Hicaz' a gitmeden sarayda herkesin istediğini sorar. Sitti Nusret'e de sorarlar tarak,	D ⁷	Diğer istekler

kalemtıraş ve Sabır taşı ister.		
Şehzade evlenecek ya gelin hamamı yapılır. Sitti Nusret de tarağını, kalemtıraşını ve Sabır taşını yanına alır. Başlar başından geçenleri anlatmaya sabır taşına, sabır taşı şişer şişer çatlar. Kız kalemtıraşı alır, tam kendine kıyacak, Derviş çıkagelir, kızı durdurur.	F⁹	Sihirli yardımcı kahramanın hizmetine girer, ona hizmet sunar
“Benim kızım olduğunu ispat ettin” der. Tüm bunları kızı sınamak için yaptığını söyler. Kızı gözünden öper. Evlatlarını verir. Valide sultanın çocuklara taktığı takılar da üzerlerindeydi.	E⁵	İstenilen iyilik yapılır
Derviş baba, çocuklara ortalığı birbirine katmalarını ve babalarını çağdırmalarını söyler. Sitti Nusret’e de odasını açıp Şehzadeyi beklemesini söyler. Çocuklar ortalığı birbirine katarlar. Valide sultan bakar ki her yerin alt üst olduğunu görür. Çocukları görünce kendi taktığı takılarından tanır. Şehzadeye haber yollarlar. Çocuklar Şehzadenin boynuna atlar. “Bey babacığım, bu düğün kimin? Annem seni odada bekliyor” der.	B¹	Çağrı

Şehzade Sitti Nusret'e durumu sorar. Sitti Nusret de adetleri gereği çocukların doğunca yedi sene kızın anası tarafından büyütülmesi gerektiğini söyler. Şehzade karısından af diler. Mutlu mesut yaşarlar.	Grkç.	Gerekçelendirme
--	---------------------	------------------------

V.Propp'a göre masal çözümlemesi

I. $\alpha a^1 F_9 E^7$ Grkç. $D^2 B^4 B^5 \gamma^1 \delta^1 D^1 E^1 D^1 E^1 \downarrow W^0$ II. $I^2 A^1 A^{XVII} I^2 A^1 A^{XVII} I^2 A^{XVII} D^7 F^9 E^5 B^1$ Grkç.
--

2.8. TIK SOPAM

Masal Tipi: AaTh 563; TTV 176

Masal 1962'de derlenmiştir.

Pertev Naili Boratav- Az Gittik Uz Gittik

Masal Özeti	Sembol	İşlev Açıklaması
Bir keloğlan ve anası varmış.	α	Başlangıç durumu
Fakirlermiş, Keloğlan her gün ormana oduna gider ve sonra odunları sırtında taşımış.	a^5	Paranın, azığın yokluğu
Keloğlan yine bir gün ormana gider	$\uparrow$	Kahramanın yola çıkışı
Bir gün bir ağaca dayanır, yorgunluktan "Of" der. Bunun üzerine yerden bir kapı açılır, içinden bir Arap çıkar.	F^VI	Sihirli nesne yerden biter
"Ne istiyorsun?" diye sorar.	D^2	Selamlama, soruşturma
Keloğlan "Bir şey istemiyorum sadece yorgunluktan of dedim" der.	$E2$	Selamı nazikçe alma
"Benim adım Of, beni çağırdın" der Arap. Keloğlana bu ağacın yerini unutma, başın sıkışsa gel beni çağır.	F^9	Sihirli yardımcı kahramanın hizmetine girer, ona hizmet sunar
Keloğlan'a bir kutu verir, Al bunu eve götür	F^1	Büyülü nesne kahramana doğrudan iletilir
Ama sakın kutuya " Açıl kutum " deme diye tembih eder.	γ^1	Yasaklama

Keloğlan anasına gidip olayı anlatırken Arabın sakın “Sakın açıl kutum” deme sözlerini yineler yinelemez sofralar kurulur. Türlü yemekleri ana oğul yerler. Yemek yenince “kapan kutum” deyip kaldırırılar.	δ^1	Yasağın çiğnenmesi
Keloğlan bir gün Padişah’ı yemeğe davet eder, “Açıl kutum” der Padişah ve beraberinde gelen vezir sofraya karşısında hayrete düşer. Padişah Vezire kutuyu gizlice almasını söyler. Vezir çıkmadan kutuyu gizlice alır.	A^2	Bir yardımcının yahut sihirli bir nesnenin kaçırılması
Onlar gidince Keloğlan kutunun yokluğunu fark eder ve doğru arabın yanına gidip “Of” der.	B^1	Çağrı
Bu sefer Arap Keloğlana bir sopa verir. Ve yine uyarır sakın “Tık sopam” deme!	γ^1	Yasaklama
Keloğlan sopayı alıp, eve gider. Anasına anlatırken “Tık Sopam” sözleri ağzından dökülür dökülmez. Sopa oğlanı bir güzel dövmeye başlar. Keloğlan “ Dur Sopam” deyince durur.	δ^1	Yasağın çiğnenmesi
Keloğlan sopayı alıp doğru saraya gider zorlukla Padişahın huzuruna çıkar. Padişah ve veziri güler yüzle “Gel bakalım ” der. Keloğlan “Tık Sopam” der	K^5	Kötülük, sihirli nesnenin kullanılması sayesinde anında giderilir

demez Sopa Padişahı ve Veziri pestilleri çıkıncaya döver. Yalvarırlar ama Keloğlan “Kutu gelmedikçe, sopa durmaz” der. Hemen kutuyu getirirler. “Dur sopam” der Keloğlan kutusunu ve sopasını alıp eve döner.		
Ertesi gün Keloğlan Araba gidip kutuyu aldığını söyler. Arap bu defa da Keloğlan’a bir eşek verir ve “Sakın Anır Eşeğim” deme diye tembih eder.	γ^1	Yasaklama
Keloğlan eve gidip de anasına Eşeği gösterir ve anlatırken yine Arap “Anır Eşeğim” deme diye tembihledi deyincede Eşek anırır	δ^1	Yasağın çiğnenmesi
Kuyruğunun altından tıklar tıklar altınlar dökülür.	K6	Sihirli nesnenin kullanılması sayesinde fakirliğe çare bulunur
Keloğlan ve anası uzak bir memlekete gidip saray yaptırıp mutlu mesut yaşarlar.	T2	Yeni bir saray inşa etme

V.Propp’a göre masal çözümlemesi

$\alpha a^5 \uparrow F^VI D^2 E^2 F^9 F^1 \gamma^1 \delta^1 A^2 B^1 \gamma^1 \delta^1 K^5 \gamma^1 \delta^1 K^6 T^2$

2.9. USTA NAZAR

Masal Tipi: AaTh 1640; TTV 162

Masal 1947’de derlenmiştir.

Pertev Naili Boratav- Zaman Zaman İçinde

Masal Özeti	Sembol	İşlev Açıklaması
Bir karı koca varmış. Adam öyle korkakmış ki korkusundan evden bir adım dışarı atamazmış. Kadın da bu durumdan bezmiş.	α	Başlangıç Hali
Bir gece kocasına “Bak ne güzel ay ışığı, gel çıkalım da seyredelim” demiş. Kocasını “Ben korkarım” demiş. “Canım gel beraber çıkacağız” diyerek kapının eşiğine gelince arkasından kapıyı üstüne kapamış.	A^9	Kovma
Karısına yalvarmış, karısına anlatamamış. Yanında bir tek sopası varmış, onu alıp çıkmış yola.	$\uparrow$	Kahramanın yola çıkışı
Az gitmiş uz gitmiş bir eve varmış. Evde kırk yatak varmış. Devlerin eviymiş.	ξ^2	Kahraman, hasımla ilgili bilgiye ulaşır
Adam sopasını alıp, üzerine “Benim Adım Usta Nazar, Bir vuruşta kırkını ezer, içinde sağ kalan olursa da topal olur gezer diye yazmış. Çok yorgunmuş karyolaya yatmış, sopasını da	ξ^1	Hasım, kahramanla ilgili bilgiye ulaşır

yanına koymuş.		
Devler evlerine dönmüşler. Burunlarına insan kokusu gelmiş."Bize gene av geldi" diye sevinmişler. Bakmışlar ki adam uyuyor, yanında bir sopa var. Sopa'nın üzerindeki yazıyı okuyunca korkmuşlar. Uyanmasını beklemişler.	E⁸	Yok etme teşebbüsünde n kurtulma, vb...
Usta Nazar uyanmış. Devler "Hoş geldin, seni hangi rüzgar attı?" diye sormuşlar.	D²	Selamlama, soruşturma
Moskof Kralının pehlivanları ile güreşiyordum. Onu havaya attım bir daha yere düşmedi. Altı aydır onu arıyorum. Yolum buraya düştü" demiş. "İyi olmuş hoş geldin, sefa geldin" demiş devler.	E²	Selamı nazikçe alma
Devler ava gidiyorlar, usta nazar yiyip içip oturuyor. Günden güne kuvveti artıyor, ensesi kalınlaşıyormuş. Usta Nazar gitmeyince devler aralarında gizlice "Bunu öldürelim" diye konuşup karar veriyorlar. Ama Usta Nazar bunu duyar.	B⁴	Çeşitli biçimler altında, kötülük haberinin yayılması
Devler yatmadan baltalarını bilemiş. Devler uyuyunca Usta Nazar yatağından kalkıp yerine koca bir kütük yatırır ve kendi	D⁸	Kahramanı yok etme teşebbüsü

de gizlenir. Gece yarısı devler uyanıp kırk balta bile Usta Nazar'ın üzerine saldırıyorlar.		
Sabah olunca devler uyanmadan Usta Nazar kütüğü yatağından çıkarıp, dışarı atıyor, kendisi yatağa giriyor. Devler uyanıp da Usta Nazarı sapasağlam görünce şaşırıyorlar. Usta Nazar "Bu gece üstümde fareler mi gezdi nedir? Tıkır tıkır bir şeyler oldu." demiş.	E ⁸	Yok etme teşebbüsünde n kurtulma, vb...
Devler bu sefer Usta Nazar'ın üstüne kapılarının önündeki koca değirmen taşını koymaya karar verirler. Usta Nazar gene konuşulanları duymuş. Gece devler uyur uyumaz yatağından kalkıp yerine kütük yatırmış. Devler Usta Nazarı yamyassı etmek için değirmen taşını yatağın üstüne atmışlar.	D ⁸	Kahramanı yok etme teşebbüsü
Sabah olunca devler uyanmadan Usta Nazarı değirmen taşını yuvarlamış girmiş yatağına uyumuş. Devler uyanmışlar, yatağın başına gelmişler. Usta Nazarı sapasağlam, taşı da yanı başında görünce şaşırıyorlar. Usta Nazar "Bu taşı da gece	E ⁸	Yok etme teşebbüsünde n kurtulma, vb...

yanıma cinler yuvarlamış. Şeytan diyor ki: Al şunu karşı dağın ardına at.” Devler “Aman o ata yadigâridir. Atma, etme!” diye yalvarmış.		
Devlerin gözü adamakıllı yılmış. “Ey Usta Nazar artık sen evine gitmeyecek misin? Moskof pehlivanı da belki yere düşmüştür...”	η ¹	Hasmın, kurbanı aldatmak niyetiyle, ikna girişimi
O da “ Gideyim ya” demiş. Bir dev heybesi altın vermişler. Devlerden biri sırtına yüklenmiş, Usta Nazar evinin yolunu tutmuş.	↓	Kahramanın Dönüşü
Eve varmışlar, dev heybeyi indirmiş. Dev veda edip ayrılmış. Dönerken devin yoluna şeytan çıkmış. “ O sizin Usta Nazar korkağın biridir. Karısı yokken su dökmeye bile çıkamaz...” Dev “Nasıl olur bize neler etti” der. Şeytan her bir anlattığına bir kulp bulup devin andırır. Şeytan önde dev arkada Usta Nazar’ın evine doğru yönelmişler.	ξ ¹	Hasım, kahramanla ilgili bilgiye ulaşır
Dev Usta Nazarı bir lokmada yiyecekmiş. Usta Nazar uzaktan bunları görünce, karısına seslenmiş “Karı, Şeytan sözünü	η ³	Diğer aldatma biçimleri

tuttu bana vaat ettiği devi getiriyor. Kalk benim baltayı hazırla ki, hemen devin başını keseyim.”		
Dev bu sözleri işitince Şeytanın üstüne atılmış “ Sen beni kandırıp canıma kıyacaktın ha.. “diye Şeytanı öldürüvermiş.	A¹⁴	Cinayet
Usta Nazar da kurtulmuş. Devlerin altınlarıyla ömürlerinin sonuna kadar rahat yaşamışlar.	Rs⁹	Kahraman öldürme teşebbüsünde n kurtulur

V.Propp’a göre masal çözümlemesi

$\alpha A^9 \uparrow \xi^2 \xi^1 E^8 D^2 E^2 B^4 D^8 E^8 D^8 E^8 \eta^1 \downarrow \xi^1 \eta^3 A^{14} Rs^9$

2.10. YERALTI DİYARININ KARTALI

Masal Tipi: AaTh 301; TTV 72

Masal 1947’de derlenmiştir.

Pertev Naili Boratav- Az Gittik Uz Gittik

Masal Özeti	Sembol	İşlev Açıklaması
1. Olaylar Dizisi		
Üç kardeş varmış ve babaları çok hastaymış.	α	Başlangıç durumu
Uyuz padişahı babasının Hezeran bülbüllerini almış, bu yüzden hastalanmış.	a^3	Görülmedik bir şeyin yokluğu
Bunu üzerine 3 kardeş evden ayrılır.	β_3	Çocukların uzaklaşması
Yolda bir yol ayrımına gelirler.	$<$	Yol kavşağında yol ayrımı
3 kardeş de ayrı yollara giderler.	$\uparrow$	Kahramanın yola çıkışı
Küçük oğlan kardeş bir süre ilerledikten sonra bir yerde dinlenirken bir ejderha gelir. Bir gürz atıp ejderhayı öldürür.	$H^1 J^1$	Açık alanda dövüşme - Çatışma sırasında zafer kazanılır
Yola devam edince Yılanlar Padişahı Şahmeranın sarayında bir kızla karşılaşır. Dönüşte kızı alacağını söyler ve devam eder.	w^1	Evlenme vaadi

Yolda iki konakta da iki kızla karşılaşır onlara da dönüşte onları alacağını söyler.	w^1	Evlenme vaadi
Yolda bu sefer elinde bir yün yumağı sarıp tekrar çözen böylece uzağı yakın yakını uzak edebilen bir adamla karşılaşmış.	F^6_9	Hizmet teklif eden bir yardımcıyla tesadüfen karşılaşma
Bu adam küçük oğlan kardeşe Uyuz padişahının çok uzakta olduğunu ve uyuz padişahının ülkesinin kırk gün süreliğine uyuz uykusuna yattığını söylemiş. Adam küçük oğlan için yününü sararak uzakları yakın etmiş.	G	Belirlenen yere dek götürme
Küçük oğlan kardeş Uyuz Padişahının memleketine gidince herkesin gözleri açık uyuduğunu görür. Kolayca padişahın odasından Hezeran Bülbüllerini alır.	K^1	Peşine düşülen nesne, kurnazlıkla hemen ele edilir.
Tekrar yola düşer dönüş yolunda söz verdiği gibi üç kızı sarayından alır ve yol ayrımına kadar gelir. Bir bakar ki kardeşleri orada bekliyor.	↓	Kahramanın Dönüşü

Üç kız, üç erkek kardeşe eş olur. Kendi evlerine doğru yola çıkarlar.	W^0	Düğün
Olaylar Dizisi		
Yolda çok susarlar bir kuyuya varırlar.	a^5	Besin eksikliği
İki büyük erkek kardeş kuyuya inmeye çalışır ama yandım diyerek çıkarlar.	D^1	Sinama
Küçük kardeş kuyuya inerken kızların en küçüğü kuyunun dibinde biri ak, biri kara koç ile karşılaşacağını, ak koça binerse ak dünyaya, kara koça binerse kara dünyaya gideceğini söyler.	E^1_{olumsz}	Başarısız sinama
Sakin kara koça binme diye küçük oğlan kardeşi uyarır.	γ^2	Emir
Kuyunun dibinde ak koça binmeye çalışsa da kendini kara koçun üstünde bulur. Koç onu kara dünyaya indirir.	δ^2_{olumsz}	Emre uyulamaması
Küçük oğlan yolda bir koca karının evine varır ve su ister.	D^1	Sinama
Koca karının verdiği su kıpkırmızı kan.	E^1_{olumsz}	Başarısız sinama

Meğerse bir dev varmış suyun gözünde her gün memlekette bir kızı verirlermiş yesin diye. Dev kızı yerken bir damla su alabilirlermiş. En son padişahın kızı kalmış onu vereceklermiş deve o gün.	A¹⁷	Yamyamlık yahut yamyamlık tehdidi
Küçük oğlan devin yerini sorar ve devi bir vuruşta öldürür.	H¹-J⁵	Açık alanda dövüş - Saldırgan savaştan öldürülür
Padişah kızı gelip de oğlanın devi öldürdüğünü görünce gitmeden parmağını devin kanına banıp küçük oğlanın arkasına sürüyor.	I¹	Kahramanın vücudunun işaretlenmesi
Padişah kızının ölmediğini görünce devi öldüren yiğidi ödüllendirmeye karar verir.	w³	Para ödülü ve diğer zenginleştirme biçimleri
Birçok kişi ben öldürdüm dese de kız oğlanın arkasındaki kandan görüp tanır.	Q	Kahramanın yeniden tanınması
Padişah sana kızımı vereceğim dese de oğlan hiçbir şey istemez, sadece ak dünyaya nasıl çıkacağını sorar.	D²	Selamlama, sorular
Padişah, bir kartal var ancak o seni çıkarabilir der ve yerini söyler.	F²	Sihirli nesnenin bulunduğu yer (kahramana donatıcı tarafından) gösterilir

Kartalın olduğu yere gider, bir ağaca sarılmış koca bir yılan görür. Oğlan yılanı gürzü ile vurup öldürür.	H¹-J⁵	Açık alanda dövüş ve Saldırgan savaşımadan öldürölür
Ağacın gölgesinde uyur. Kartal gelir oğlanı yavrularının olduğu ağacın altında görünce, parçalayacak olur.	D⁸	Kahramanı yok etme teşebbüsü
Ancak yavrular oğlanın onları yilandan kurtardığını söyler.	B⁶	Kahraman bir hayvanı ya da insanı kurtarır
Kartal oğlana dokunmaz.	E⁸	Yok etme teşebbüsünden kurtulma, vb...
Kartal oğlan uyanınca onu kara dünyadan ak dünyaya çıkarma isteğini kabul eder.	F⁹	Sihirli yardımcı kahramanın hizmetine girer, ona hizmet sunar
Sadece kartal kırk camızın etini ve suyunu ister oğlandan. Kartal “lak deyince et, luk deyince su ver” diyor.	D⁷	Diğer istekler
Yola çıkarlar oğlan eti ve suyu her istediğinde veriyor.	↓	Kahramanın Dönüşü
Ak dünyaya az kala et biter, oğlan da bacağından kocaman bir et kesip veriyor.	a⁶	Başka biçimlerde ortaya çıkan eksiklikler
Ak dünyaya varırlar.	G¹	Havadan uçarak ulaşma

Kartal, oğlana hadi yürü dese de yürüyemez. Kartal dilinin altından oğlanın etini çıkarıp bacağının kesik yerine yapıştırır. Oğlan da eskisi gibi yürür, artık kara dünyadan kurtulmuştur.	K	Kötülüğün ya da eksikliğin giderilmesi
---	-----------------	---

V.Propp'a göre masal çözümlemesi

I. $\alpha a^3 \beta 3 < \uparrow H^1 J^1 w^1 w^1 F^6, G K^1 \downarrow W^0$ II. $a^5 D^1 E^1 \text{olumsz } \gamma^2 \delta^2 \text{olumsz } D^1 E^1 A^{17} H^1 J^5 I^1 w^3 Q D^2 F^2 H^1 J^5 D^8 B^6 E^8$ $F^9 D^7 \downarrow a^6 G^1 K$

2.11. AÇIL SOFRAM AÇIL

Masal Tipi: AaTh 707; TTV 239

Masal 1931'de derlenmiştir.

Brüder Grimm- Kinder u. Hausmärchen

Masal Özeti	Sembol	İşlev Açıklaması
1. Olaylar Dizisi		
Bir terzinin üç oğlu ve bir keçisi varmış.	α	Başlangıç durumu
Büyük kardeş keçiye kilisenin bahçesine götürür. Orda bulunan otlardan yer. Keçiye doyup doymadığı sorar, yaprak yiyecek yerim yok der. Eve dönerler.	D^1	Denemeye tabi tutma
Terzi oğluna keçinin doyup doymadığı sorar, oğlan da doyunuğunu söyler. Babası yine de ahıra gidip keçiye kendi sorar. Keçi mezarlıkta gezdiklerini hiçbir şey yemediğini söyler.	E^{10} olumsuz	Denemeden başarıyla çıkamama
Babası büyük oğluna kızıp evden kovar.	A^9	Kovma
Ertesi gün ortanca oğlu keçiye bahçede otlatır.	D^1	Denemeye tabi tutma

Keçiye doyup doymadığı sorar, yaprak yiyecek yerim yok der. Eve dönerler. Terzi oğluna keçinin doyup doymadığı sorar, oğlan da doyduğunu söyler.		
Babası yine de ahıra gidip keçiye kendi sorar. Keçi mezarlıkta gezdiklerini hiçbir şey yemediğini söyler.	E¹⁰olumsuz	Denemeden başarıyla çıkamama
Ortanca oğluna da çok kızarak döverek kapı dışarı eder.	A⁹	Kovma
En küçük oğlana gelmiş sıra, oğlan hayvanı en güzel otlaklara, çayırlara götürür, bir güzel otlatır. Keçiye doyup doymadığı sorar, yaprak yiyecek yerim yok der. Eve dönerler. Terzi oğluna keçinin doyup doymadığı sorar, oğlan da doyduğunu söyler	D¹	Denemeye tabi tutma
Babası yine de ahıra gidip keçiye kendi sorar. İnatçı keçi yine mezarlıkta gezdiklerini hiçbir şey yemediğini söyler.	E¹⁰olumsuz	Denemeden başarıyla çıkamama

Babası yine çok kızar, küçük oğlunu da evden atar.	A⁹	Kovma
Ertesi sabah keçiyi terzi otlatmaya götürür. Yemyeşil yoncaların ve çiçeklerin olduğu bir yerde akşama kadar otlatır. Keçiye doyup doymadığı sorar, yaprak yiyecek yerim yok der. Eve dönerler. Terzi akşam ahıra gider, keçiye tekrar sorar. İnatçı keçi bu sefer de mezarlıkta gezdiklerini hiçbir şey yemediğini söyler.	η³	Diğer aldatma biçimleri
Terzi o anda üç oğlunu yok yere evden kovduğunu anlar. Keçiye bir temiz döver, yüzüne de kimse onu almasın diye tıraşlar. Keçi kaçır	A⁹	Kovma
2. Olaylar Dizisi		
. Terzi yalnız kalmıştır. Çok mahzun “Oğullarım keşke yanımda olsa” diye iç geçirirmiş.	a¹	Bir sevgilinin, bir kişinin yokluğu
En büyük oğlan bir marangozun yanında çırak olarak girmiş. Ustası ona özelliği olan bir masa hediye etmişti. Masa açıl sofram deyince her istediği masaya gelirmiş. Masayı hep	F¹	Sihirli nesne kahramana doğrudan iletilir

yanında taşırmış.		
Yolda bir hana uğramış, handa yemek yokmuş. Oradakileri masasına davet etmiş. Açıl sofram deyince masanın üstü türlü yiyeceklerle dolmuş. Herkes dilediğince yemiş, içmiş. Hancı gözünü bu masaya dikmiş ve marangoz uyurken masasını alelade bir masayla değiştirmiş.	A^2	Bir yardımcının yahut sihirli bir nesnenin kaçırılması
Ertesi sabah hancıya parasını ödedikten sonra masasını sırtlayıp, babasının evine gitmiş. Babası çok sevinmiş, oğlan marangoz olduğunu ve ona bir masa getirdiğini söylemiş. Bütün tanıdıkları çağırmış ziyafet verecekmış. Ancak açıl sofram deyince hiçbir şey olmamış. Her kes gülüp kendisiyle eğlenmiş. Oğlan kandırıldığını anlamış.	θ^3	Kahramanın hasmın aldatmasına otomatik olarak boyun eğmesi
Ortanca oğlan bir değirmenci de çalışmış. Değirmenci çıraklığı bitince kendisine bir eşek vermiş. Bu eşeğin altına bir bez yayınca ağzından ve arkasından altınlar dökülmüş.	F^1	Sihirli nesne kahramana doğrudan iletilir
Oğlan da güzelce yemiş, içmiş, gezmiş ne de olsa paradan yana sıkıntısı yokmuş. Bir gün babasının yanına gitmek	A^2	Bir yardımcının yahut sihirli bir nesnenin kaçırılması

istemiş. Yolda tesadüf ki ağabeyinin durduğu hana gitmiş. Eşegini kendi ahıra bağlamak istemiş. İki altın vermiş ve mükellef bir sofraya istemiş. Hancıya borcunu sordu, tahmininden fazla altın istedi. Ama cebinde altın kalmamıştı. Oğlan izin isteyip ahıra gitmiş ve hancı oğlanı izler ve eşeği altın kustuğunu görür. Oğlan gece uyurken hancı eşeği başka bir eşekle değiştirir.		
Ertesi sabah eşeği alıp babasına gitmiş. Babası çok sevinmiş. Değirmenci olduğunu söylemiş. Ama altın kusan eşegini de anlatmış. Sen tüm akrabaları çağır herkese altın verelim der. Ancak örtüyü sermesine rağmen eşek altın kusmadı ve aldatıldığını anladı.	θ^3	Kahramanın hasmın aldatmasına otomatik olarak boyun eğmesi
En küçük oğlan bir tornacıymış, ustası ayrılırken ona bir sopa hediye eder. Bu sopanın bir özelliği varmış, çık sopam deyince bir temiz dayak atarmış.	F^1	Sihirli nesne kahramana doğrudan iletilir
Ağabeylerinin bu handa kandırıldığı bilirmiş. Kardeşleri ona anlatmış. Handan girer ve sopanın cevherleri bulan özele bir sopa olduğundan bahsedip	η^3	Diğer aldatma biçimleri

durmuş. Hancı oğlan derin uykuda sandığı bir vakit, sopayı alır tam değiştirecek. Oğlan “Çık sopam” der.		
Sopa hancıyı yere yığılana kadar bir temiz döver. Masayı ve eşeği hemen vermezsen sopa seni daha çok döver demiş. Hancı yalvarmış yakarmış vermiş masayı da eşeği de.	K ⁵	Kötülük, sihirli nesnenin kullanılması sayesinde anında giderilir
Ertesi gün babasının yanına gider. Tornacı olduğunu ve ustasının ona özel bir sopa verdiğini söyler. Çık sopam deyince sopanın karşdakine temiz bir dayak attığını anlatır. Ayrıca tüm akrabaları çağırmayı istediğini ağabeylerine ait masayı ve eşeği getirdiğini söyler. Tüm misafirler hem açıl sofram masasını he de altın kusan eşeğin marifetlerini görür. Herkesin hem midesi hem cepleri dolar. Baba terziliği bırakıp oğullarıyla mutlu mesut yaşar.	K ⁶	Sihirli nesnenin kullanılması sayesinde fakirliğe çare bulunur

V.Propp'a göre masal çözümlemesi

I. $\alpha D^1 E^{10lumsuz} A^9 D^1 E^{10lumsuz} A^9 D^1 E^{10lumsuz} A^9 \eta^3 A^9$ II. $a^1 F^1 A^2 \theta^3 F^1 A^2 \theta^3 F^1 \eta^3 K^5 K^6$
--

2.12. AK YILAN

Masal Tipi: AaTh 707; TTV 239

Masal 1931'de derlenmiştir.

Brüder Grimm- Kinder u. Hausmärchen

Masal Özeti	Sembol	İşlev Açıklaması
Her şeyi bilen, her şeyden haberi olan bir Kral varmış.	α	Başlangıç durumu
Krala her gün yemekten sonra sadık uşağı kapalı bir kâse getirir, uşağın kendisi bile içinde ne olduğunu bilmezmiş. Uşak bir gün merak edip kâsenin içine bakmış. Kâsedeyen beyaz bir yılan varmış.	ξ^3	Diğer bir tarzda bilgiye ulaşma
Bir parça koparıp yemiş. O anda dışardaki kuşların ne dediği anlamaya başlamış. Bu beyaz yilandan yiyen hayvanların dilini anlamaya başlarmış.	F^7	Sihirli nesne içilir yahut yenilir
O gün Kraliçenin yüzüğü çalınır herkes de uşaktan bilir. Kral çağırılmış yanına bunu yapanın kim olduğunu bulamazsan sen suçlu çıkarsın demiş.	a^6	Yokluk. (Diğer şekiller)
Uşak bahçeye gitmiş, Ördeklerden birinin yüzüğü yuttuğunu duymuş. Yüzüğü bulmuş.	K^5	Kötülük, sihirli nesnenin kullanılması sayesinde anında giderilir

Kral da ne istersen dileyebilirsin demiş ödöl olarak. Kraldan sadece biraz yol parası ve bir at istemiş. Dünyayı gezecekmiş. Kral kabul etmiş, çıkmış yola.	↑	Kahramanın yola çıkışı
Yolda giderken bir gölün sazlığında mahsur kalan balıkların konuşmalarını duyar ve hemen onlara yardım eder.	d'	Donatıcı çaresiz bir haldedir, fakat hiçbir istekte bulunmaz: bu durumda kahramana bir hizmet sunma imkânı doğar
Balıklar kurtulunca bunu hiç unutmayacağız. İyiliğin altında kalmayacağız. Uşak yola devam etmiş.	E'	Başka hizmetler, yerine getirilen istekler ve dinsel edimler
Atıyla giderken ayağının altından bir ses duydu. Karıncalar kralı sürüsünü ezip geçen ata serzenişte bulunuyordu. Uşak hemen atını başka yere sürmüştü.	d'	Donatıcı çaresiz bir haldedir, fakat hiçbir istekte bulunmaz: bu durumda kahramana bir hizmet sunma imkânı doğar
Bunu gören karınca kralı bunu unutmayacağını ve iyiliğini karşılıksız bırakmayacaklarını söyler.	E'	Başka hizmetler, yerine getirilen istekler ve dinsel edimler
Yolda kargaların konuşmalarını duyar. Kargalar yavrularını yuvadan kovmuş. Yavrular daha çok küçükmüş aç kalacaklarmış. Bunu duyan Uşak hemen atını keser kargalara bırakır.	d'	Donatıcı çaresiz bir haldedir, fakat hiçbir istekte bulunmaz: bu durumda kahramana bir hizmet sunma imkânı doğar
Bunu hiç unutmayacaklarını,	E'	Başka hizmetler,

iyiliğin altında kalmayacaklarını söylerler.		yerine getirilen istekler ve dinsel edimler
Atsız kalan uşak bir memlekete gelir. Kral kızını evlendirecekmiş. Ama evlendireceği kişiyi çetin bir sınavdan geçirecekmiş. Bunu şimdiye kadar geçen olmamış. Uşak Kralın kızını görünce âşık olur. Krala kızına talip olduğunu söyler. Uşağı deniz kenarına götürmüşler, bir yüzüğü denize atıvermişler ve bulmasını istemişler.	M	Güç görev
Yardım ettiği balıklar yüzüğü bir istiridye içinde uşağa getirmişler.	KF²	Peşine düşülen nesnenin bulunduğu yer (kahramana donatıcı tarafından) gösterilir:
Yüzüğü götürür.	N	Görevin yerine getirilmesi
Kralın kızı ise uşağı dengi görmediğinden başka bir görevi de yerine getirmesini ister. Kral'ın kızı bu sefer, On çuval darıyı bahçeye otların içine serpmiş. Uşağa bunları ertesi sabaha kadar toplaması için mühlet vermiş.	M	Güç görev
Uşak nasıl toplayacağını düşünürken, karıncalar sürüsü de bunun üstesinden gelmiş.	KF¹	Peşine düşülen nesne kahramana doğrudan iletilir:
İki sınavı da başaran uşağa	N	Görevin yerine getirilmesi

herkes şaşırmış.		
Ama kralın kızı bu sefer de hayat ağcında bir elma istemiş.	M	Güç görev
Yola koyulmuş ormanlar geçmiş. Bir ağacın altında dinlenirken kurtardığı kargalar altın elmayı dünyanın öbür ucundan getirip kucağına bırakıvermişler.	KF¹	Peşine düşülen nesne kahramana doğrudan iletilir:
Sevinçten uçmuş hemen saraya dönüp kıza elmayı götürmüştü.	N	Görevin yerine getirilmesi
Kızın da artık bahanesi kalmamış. Elmayı ikiye bölmüşler. Kız elmayı yer yemez uşağa âşık olur. Evlenirler ve ömür boyu mutlu yaşarlar.	W⁰₀	Düğün ve tahta çıkma (taç giyme)

V.Propp'a göre masal çözümlemesi

$\alpha \xi^3 F^7 a^6 K^5 \uparrow d^7 E^7 d^7 E^7 d^7 E^7 M KF^2 N M KF^1 N M KF^1 N W^0_0$

2.13. BAYAN HOLLE

Masal Tipi: AaTh 707; KHM

Masal 1931’de derlenmiştir.

Brüder Grimm- Kinder u. Hausmärchen

Masal Özeti	Sembol	İşlev Açıklaması
Bir kadının iki kızı varmış. Biri güzel ve çalışkan, öteki ise çirkin ve tembelmiş. Kadın tembel olan öz kızı diye onu daha çok severmiş.	α	Başlangıç durumu
Güzel kız evin tüm işini yaparmış. Her gün dokuma yapar kuyunun başında oturmuş. Çalışmaktan parmakları kanarmış.	a^6	Yokluk (Diğer şekiller)
Bir gün makaraya elindeki kan bulaşmış. Yıkayayım derken kuyuya düşürmüş. Üvey anası in kuyuya al demiş.	B^2	Kahramanı gönderme
Kız gözünü karartıp atlamış kuyuya. Kendini çiçeklerle dolu bir çayırda bulmuş.	$\uparrow$	Kahramanın yola çıkışı
Yolda içi ekmek dolu bir fırın görmüş. Ekmekler “Bizi çıkar yoksa yanarız” diye seslenmiş.	D^7	Diğer istekler
Kız hepsini çıkarmış. Yola devam etmiş.	E^5	İstenilen iyilik yapılır
Elma dolu bir ağaca rast gelmiş. Elmalar: “Bizi silkele!” demiş.	D^7	Diğer istekler

Kız elmaların tamamı düşünce kadar silkelemiş. Yola devam etmiş	E⁵	İstenilen iyilik yapılır
Küçük bir eve varmışlar. Bir kocakarı pencereden seslenmiş kıza. “Benim adım Bayan Holle, korkma benden işlerimi görürsen evimde kalabilirsin” demiş.	D²	Selamlama, soruşturma
Kız orda kalmaya karar verir. Kadın sadece yatağını silkme konusunda dikkat etmesini söylemiş.	M	Güç görev
Kuş tüylerinin dökülmesi gerekirmiş. Seve seve koşuyormuş evin işlerine. Yatağı hep kuvvetlice silkeliyormuş. Tüyler kar tanesi gibi uçuyormuş. Yediği önünde yemediği arkasında keyfi yerindeymiş. Bayan Holle’nin yanında epey kalmış. Yerini yurdunu özlermiş. Buradaki yaşamı evdekinden çok daha güzelse de dönmek istermiş.	N	Görevin yerine getirilmesi
Bayan Holle’ye durumu anlatmış. Seni yukarı çıkaracağım bana çok iyi hizmet ettin demiş.	F⁹	Sihirli yardımcı kahramanın hizmetine girer, ona hizmet sunar
Büyük bir kapıya götürmüş kıza. Kız kapının eşiğinde durunca üzerine altın yağmış.	T¹	Yeni bir fizikî görünüm kazanma

Evine giderken horoz “Ühürüüüü.. altından hanımefendi geldi!” demiş.	↓	Kahramanın Dönüşü
Üvey anası ve kız kardeşi altın kaplı kızı görünce çok iyi karşılamışlar. Kız başına gelenleri anlatmış. Annesi çirkin ve tembel öz kızı da bu görünüme sahip olsun istemiş. Kıza kuyunun başında bez dokutmuş. Kız eline iğne batırıp, kanını makaraya bulamış. Önce makarayı sonra da kendini atmış.	↑	Kahramanın yola çıkışı
Öbür kız da aynı çayıra düşmüş. Fırındaki ekmekler ve ağaçtaki elmalar yardım istemiş.	D⁷	Diğer istekler
Ama tembel olduğundan ne fırındaki ekmekleri çıkarmış, ne de ağaçtaki elmaları toplamış.	E⁵ olmsz	İstenilen iyilik yapılmaz
Bayan Hollenin evine gelmiş.. Bir kocakarı pencereden seslenmiş kızı.	D²	Selamlama, soruşturma
“Benim adım Bayan Holle, korkma benden işlerimi görürsen evimde kalabilirsin” demiş. Aynı işleri istemiş.	M	Güç görev
Hizmetine girmiş önce altınları düşünüp çok çalışmış, sonra her geçen gün daha az çalışmaya başlamış. Hatta artık	N olmsz	Görevin yerine getirilmemesi

sabahları da kalkmaz olmuş. Bayan Holle'nin yatağını da düzeltmiyormuş. Bayan Holle kızmış bu duruma ve kovmuş kızı.		
Kız aslında sevinmiş, başına ltın yağacak diye. Kapiya kadar gitmiş. Kapının eşiğine gelince kazan dolusu simsiyah zift dökülmüş başından ayağına. Bayan Holle “Senin hizmetinin karşılığı buydu.” demiş. Evine giderken horoz “ Ühürürüüü pasaklı küçük hanım geldi!” demiş.	U	Sahte kahramanın yahut hasmın (saldırgan) cezalandırılması

V.Propp’a göre masal çözümlemesi

I. $\alpha a^6 B^2 \uparrow D^7 E^5 D^7 E^5 D^2 M N F^9 T^1 \downarrow$ II. $\uparrow D^7 E^{5 \text{ olmsz}} D^2 M N \text{ olmsz } U$

2.14. ERKEK KARDEŞ KIZ KARDEŞ

Masal Tipi: AaTh 450; KHM 11

Masal 1857'de derlenmiştir.

Brüder Grimm- Kinder u. Hausmärchen

Masal Özeti	Sembol	İşlev Açıklaması
I. Olaylar Dizisi		
Biri kız biri erkek iki kardeş varmış.	α	Başlangıç durumu
Anneleri ölmüş. Üvey anneleri kötü davranıyor ve dövüyor.	β_2	Büyüklerin ölümü
Evdeki zulme dayanamayıp, kaçarlar. Epey bir yol giderler.	$\uparrow$	Kahramanın yola çıkışı
Yağmur yağınca geceyi bir ağaç kovuğunda geçirirler. Sabah kalkınca erkek kardeş çok susadığını ve bir su sesi duyduğunu söyler.	a^5	Paranın, azığın yokluğu
Üvey anneleri aslında kötü kalpli bir cadıydı. Ve kaçtıklarını anlayınca ormandaki tüm pınarları lanetlemişti.	A^{11}	Büyüleme, dönüştürme
Kız kardeş pınarın "Benim suyum içen kaplan olur" diyen sesini duydu. Kardeşim "Bu sudan içme, yoksa beni parçalarsın!" demiş.	γ^1	Yasaklama
Erkek Kardeş suyu içmemiş.	δ^2	Emre uyma

Kız kardeş pınarın “Benim suyumu içen kurt olur” diyen sesini duydu. Kardeşim “Bu sudan içme, yoksa beni yersin!” demiş.	γ^1	Yasaklama
Erkek Kardeş suyu içmemiş.	δ^2	Emre uyma
Kız kardeş pınarın “Benim suyumu içen ceylan olur” diyen sesini duydu. Kardeşim “Bu sudan içme, yoksa ceylan olur kaçarsın!” demiş.	γ^1	Yasaklama
Erkek kardeş bu sefer dinlemeyip suyu içti.	δ^1	Yasağın çiğnenmesi
Ve bir ceylana dönüştü.	A^{11}	Büyüleme, dönüştürme
Kız ağlamaya başladı, Ceylan da ağladı. Kız altın gerdanlığını Ceylanın boynuna geçirip onu asla bırakmayacağını söyledi.	I^2	Kahramana bir yüzük, bir mendil armağan edilmesi
Ormanda beraber yol alırlar ve bir kulübeye varırlar. Kimsecikler yokmuş içinde burada yaşamaya başlarlar. Kral bir gün ormanda ava çıkmış. Her tarafta boru sesi ve köpek havlamaları duyuldu. Ceylanın peşine düşmüşler.	Pr	Kahraman takip edilir
Ama yakalayamamışlar.	Rs¹	Hızlı kaçış

Zaten gece olunca kulübeye girip yatarmış.		
Ertesi gün yine Ceylanın peşine düşerler bu defa ayağından yaralarlar, kulübeye sığınır.	Rs⁴	Kahraman gizlenerek kurtulur
Ceylanı takip edince konuştuğunu ve kız kardeşine seslenip kulübeye girdiğine tanık olurlar.	ξ^1	Hasım, kahramanla ilgili bilgiye ulaşır
Kral Avcılara Ceylanı akşama kadar kovalayın ama sakın canını yakmayın diye buyurmuş.	Pr	Kahraman takip edilir
Kral da kulübeye gidip “Kardeşim ben geldim.” diyerek kapıyı çalmış. Kapı açılmış bir bakmış ki karşısında dünyalar güzeli bir kız	η^3	Diğer aldatma biçimleri
Kral kıza sarayına gelip, eşi olup olamayacağını sormuş. Kız geleceğini ama Ceylanı da yanlarına alacaklarını söylemiş. Kral da ömür boyu yanında kalabileceğini ve hiçbir şeyinin eksik olmayacağını söylemiş. Düğün olmuş. Kız Kraliçe olmuş ve Ceylan da sarayın bahçesinde mutluymuş.	W⁰₀	Düğün ve tahta çıkma (taç giyme)

II. Olaylar Dizisi		
Üvey anne çocukların ormanda büyülenip öldüğünü sanmış.	ξ^1	Hasım, kahramanla ilgili bilgiye ulaşır
Yaşadığını duyunca hizmetçisi gibi kılık değiştirmiş.	η^3	Diğer aldatma biçimleri
Kraliçe bir oğlan doğurmuş. Lohusa Cadı ve kızı kraliçeye banyoyu hazırlamış sonra da banyoya hapsetmişler ve içeride ateş yakmışlar.	A^{14}	Öldürme
Cadının tek gözlü kızı bone takarak kraliçenin yerine geçer.	A^{12}	Yerine geçme (ikame)
Hizmetçi kılığındaki cadı Kral'a kraliçenin dinlenmesi gerektiğini, ışığa bakmaması gerektiğini söyledi." Kral da hizmetçiye inandı.	L	Sahte kahramanın uydurma iddiaları
Kraliçenin ruhu her gece odaya geldi bebeği emzirdi, ceylanı sevdi. "Çocuğum, Ceylanım nasıl? Bir defa daha gelirim sonra gelemem." der gidermiş.	B^1	Çağrı
Dadı bunu görmüş ve krala haber vermiş. Kral geceleyin izlemiş ve doğru olduğunu görmüş.	Ex	Sahte kahramanın maskesinin düşürülmesi
Kraliçenin ruhuyla konuşunca bir anda kadın tekrar dirilivermiş.	K^9	Yeniden hayata dönme
Cadının kızı ormana	U	Sahte kahramanın

götürülmüş, hayvanlar parçalamış. Cadıyı da yakmışlar. Cadı yanınca büyü bozulmuş.		yahut hasmın (saldırgan) cezalandırılması
Ceylan tekrar insana dönüşmüş. Ömür boyu mutlu yaşamışlar.	K^8	Büyünün bozulması

V.Propp'a göre masal çözümlemesi

I. $\alpha \beta 2 \uparrow a^5 A^{11} \gamma^1 \delta^2 \gamma^1 \delta^2 \gamma^1 \delta^1 A^{11} I^2 Pr Rs^1 Rs^4 \xi^1 Pr \eta^3 W^0$ II. $\xi^1 \eta^3 A^{14} A^{12} L B^1 Ex K^9 U K^8$

2.15. KURNAZ AVCI

Masal Tipi: AaTh 450; KHM 11

Masal 1857’de derlenmiştir.

Brüder Grimm- Kinder u. Hausmärchen

Masal Özeti	Sembol	İşlev Açıklaması
Evvel zaman içinde kalbur saman içinde genç bir avcı varmış; bir gün ormanda avı gözleyeceği bir yere gidiyormuş.	α	Başlangıç durumu
Ağzında bir yaprak varmış mızıka gibi öttürüp duruyormuş. Derken suratsız bir Cadı çıkmış karşısına “İyi sabahlar, avcı dostum! Senin keyfin yerinde, bense açlıktan ve susuzluktan ölüyorum, bana bir sadaka ver ne olur?”	D ¹	Denemeye tabi tutma
Zavallı ihtiyarcığın hali dokunmuş avcıya, cebinden birkaç kuruş tutturmuş kadının avcuna. Yola devam edecekmiş ki Kadın “ Maden böyle altın gibi bir kalbin var, ben de sana kendime göre bir armağan vereceğim.	E ¹	Denemeden başarıyla çıkma
Bu yolu bırakma yürü, az sonra bir ağaç çıkacak karşına, ağaçta dokuz kuş göreceksin; pençelerinde tuttukları pelerini yok sen alacaksın yok ben	F ²	Sihirli nesnenin bulunduğu yer (kahramana donatıcı tarafından) gösterilir

alacağım diye didişip durmaktalar. Tüfeğini doğrultup üzerlerine ateş edeceksin pelerini hemen ağaçtan bırakırlar aşağıya; ama kuşlardan biri de vurulmuş olacak, ağaçtan düşecektir yere. Pelerini al yanına, sihirli bir pelerindir, omuzlarına atıp ben şurada olmak istiyorum diye bir dilek geçirdiğin anda dilediğin yere gidersin. Ölü kuşun da yüreğini çıkarıp olduğu gibi at ağzına. Her sabah kalkar kalkma yastığının altında bir altın bulursun!” Avcı teşekkür eder ve yola devam eder. Yaklaşık yüz adım ilerlemiş, bakmış ki cadının söylediği gibi kuşlar pelerini çekiştire, bağışıyormuş. Tüfeği doğrultup çekmiş tetiği. İçlerinden bir kuş vurulmuş, kuşun karnını yarıp yüreğini çıkarıp yutmuş. Pelerinini de yanına alıp yola çıkmış ve eve gelmiş.		
Ertesi sabah yataktan kalktığı anda, acaba cadının söylediği gerçekleşmiş mi diye yastığı kaldırmış bakmış, bir altın duruyor. Ondan sonraki sabahlar yastığın altında hep altın bulmuş. Altınlar biriktikçe	F ⁶	Sihirli nesne kendiliğinden ortaya çıkar

birikmiş.		
Evde kaldıkça bu altınlar ne işe yarar demiş dünyayı dolaşmaya çıkmış.	↑	Kahramanın yola çıkışı
Gel zaman git zaman yolu görkemli bir saraya düşmüş. Penceresinde yaşlı bir kadın yanında da eşsiz güzellikte bir kız varmış. Yaşlı kadın bir cadıymış. Cadı Kızına “ Karşı ormandan biri geliyor ve içinde öyle bir hazine taşıyor ki, görülmüş şey değil. Ne yapıp edip onu kandırmalıyız.	ξ ¹	Hasım, kahramanla ilgili bilgiye ulaşır
Cadı kızının gözünü korkutarak adama oynayacağı oyunu anlatmış. Avcı da yorgunmuş “Şu sarayda biraz dinleneyim cepte para bol nasıl olsa “ demiş. Ama aslında kıza göz koymuş. Sarayda ağalar beyler gibi karşılanmış. Çok geçmeden de cadı kıza gönlünü kaptırmış, ne isterse yapıyormuş. Cadı kadın kızına “ Artık kuş yüreğini alabiliriz avcıdan, farkına bile varmayacak” demiş. Bir şerbet hazırlamışlar. Kız da “Haydi sevgilim, iç şerefime şunu!” demiş.	η ³	Diğer aldatma biçimleri
Avcının içmesiyle kuşun yüreğini çıkarması bir olmuş. Kız yüreği gizlice alıp yutmuş.	A ⁵	Diğer hırsızlık türleri

Öyle yapmasa cadı kadın yutacakmış.		
Avcı sabahları artık yastığının altında altın bulamıyormuş, altın kızın yastığının altından çıkıyormuş. Cadı kadın her sabah altını alıp gidiyormuş. Ama avcı öyle tutulmuş ki kıza başka bir şey düşünmüyormuş.	θ^3	Kahramanın hasmın aldatmasına otomatik olarak boyun eğmesi
Cadı bu sefer kızına şimdi de sihirli pelerini almaya bakmalıyız” demiş. Kız “ Yazık pelerini almayalım” deyince “Bu öyle bildiğin pelerinlerden değildir, eşsizdir, benim olacak! deyip nasıl bir dolap çevireceğini anlatır. Kıza sözünü dinlemezse kendisi için fena olacağını söyleyerek korkutur.	η^3	Diğer aldatma biçimleri
Kız cadının dediklerini yapmış. Pencerenin önünde mahzun mahzun uzaklara bakmış. Avcı “Neden böyle üzgünsün a canım” diye sormuş. “Şu karşıda Grena Dağı var, değerli mücevherlerle dolu. Ama onu bana getirecek kimse nerede! Sadece kuşlar ulaşabilir oraya, insan ayak basamaz.	η^1	Hasmın, kurbanı aldatmak niyetiyle, ikna girişimi
Avcı “Derdin buysa ben bir çaresine bakarım.” demiş. Kızı çekip pelerinin altına almış ve “	θ^1	Kahramanın, hasmın ikna girişimine boyun eğmesi

Grena Dağında olmak istiyorum diye bir dilek geçirmiş içinden. O saat kızla beraber Grena Dağı'nın üzerinde bulmuş kendini. Dağlardaki değerli taşlardan bir kucak toplamışlar. Cadı büyü yapmış Avcıya. Avcı "Biraz dinlensek mi, çok yorgunum." demiş oracığa oturmuşlar. Avcı başını kızın dizine koyup, uyumuş.		
Kız pelerini alıp omuzlarına atmış "Eve gitmek istiyorum." demiş ve o saat kendini evde bulmuş.	A²	Bir yardımcının yahut sihirli bir nesnenin kaçırılması
Avcı uyanınca sevgilisinin kendisini kandırdığını anlamış. Dağ da azgın ve korkunç devlerin yeriymiş. Çok geçmeden üç devin ona doğru geldiğini görür. Derin uykudaymış gibi yere uzanmış. Devler yaklaşınca birincisi avcıya " Bu solucanın işi ne yatmış burada uyuyor böyle " İkinci dev " Bas üzerine gebersin " demiş.	D⁸	Kahramanı yok etme teşebbüsü
Üçüncü ise " Bırakın yaşasın dağın tepesine doğru tırmanayım dedi mi, bulutlar kaptığı gibi götürür kendisini." Devler geçip gitmiş.	E⁸	Yok etme teşebbüsünden kurtulma, vb...
Avcı tepeye tırmanmış, az	G¹	Havadan uçarak

sonra süzülen bir bulut kendisini kaptığı gibi götürmüş. Bir zaman gökyüzünde yol almış sonra alçalıp etrafı duvarlarla çevrili kocaman bir bostana gelip konmuş.		ulaşma
Acıkmış bir salatalık bulup yemiş. Birkaç ısırıktan sonra bir acayıplık fark etmiş.	F⁷	Sihirli nesne içilir yahut yenilir
Bir anda eşeğe dönüştüğünü fark etmiş, dehşete kapılmış.	A¹¹	Büyüleme, dönüştürme
Eşeğe dönüştüğünden salatalık pek lezzetli gelmiş, yiyip bitirmiş. Derken başka cins bir salatalık bulmuş onu da yemiş.	F⁷	Sihirli nesne içilir yahut yenilir
Birkaç ısırıktan sonra tekrar eski insan haline dönüşmüş. Yorgunmuş oracıkta uyumuş.	A¹¹	Büyüleme, dönüştürme
Ertesi sabah her iki cins salatalıktan yanına alarak “Bunlar benim kaybolan kuş yüreğiyle sihirli pelerinimi yeniden ele geçirmemi sağlar, ayrıca yapılan ihaneti de cezasız bırakmamış olurum” diye düşünmüş.	Grkç.	Gerekçelendirme
Yola çıkmış ve birkaç gün dolaştıktan sonra sevgilisinin sarayını bulmuş. Hemen yüzünü siyaha boyamış, annesi görse tanımazmış.	η³	Diğer aldatma biçimleri

Sarayın kapısından girmiş, o gece sarayda kalmayı rica etmiş. Cadı “Kimsiniz? Ne işle uğraşırsınız?”	D²	Selamlama, soruşturma
Avcı “Ben Kralın bir habercisiyim, yeryüzünde yetişen en güzel salatalığı bulmakla görevlendirildim ve şansım varmış buldum. Güneş kavuruyor, bilmem ki salatalıkları saraya kadar ulaştırabilecek miyim?” demiş.	η³	Diğer aldatma biçimleri
Cadının iştahı kabarmış ve demiş ki: “İzin verirsen şu salatalığın tadına bakabilir miyim?” Avcı da “Neden olmasın? Yanıma iki tane almıştım?” diye cevap vermiş. Çantadan salatalıkların belalısını cadıya uzatmış. Cadı salatalıkları alıp kendine salata yapmış. Birkaç ısırik sonrası eşeğe dönüşmüş. Bahçeye koşmuş. Peşinden mutfağa gelen hizmetçi de tadına bakar bakmaz eşeğe dönüşmüş o da bahçeye koşmuş. Avcı “Oh olsun” diye geçirmiş içinden kalan salatalıkları da sevgilisine götürmüş. O da eşeğe dönüşmüş.	K⁵	Kötülük, sihirli nesnenin kullanılması sayesinde anında giderilir
Avcı yüzünü gözünü silip “İhanetin bedelini	U	Sahte kahramanın yahut hasmın (saldırgan)

ödeyeceksiniz.” Deyip üçünü iple bağlayarak önüne katmış, yola düşmüş. Bir değirmene varmış. Değirmenci “ Ne istiyorsun?” demiş. Yanımda üç eşek var, söylediğim gibi bakarsanız, size istediğiniz parayı veririm demiş. Değirmenci “Hay hay! Ama nasıl bakacağım ?” diye sormuş. Avcı “ Büyük eşek bir cadıdır, ona günde üç defa sopa atacak, önüne bir defa yem ve su çıkaracaksın; ortadakine bir defa sopadan geçirecek, üç defa yemleyeceksin. En küçüklerine gelince o geç kızdır hiç sopadan geçirmeyecek, günde üç def yem ve su vereceksin.” Genç kızın dövülmesine gönlü elvermemiş. Avcı da saraya dönmüş.		cezalandırılması
Birkaç gün sonra değirmenci gelmiş “Günde üç defa sopadan geçirdiğim ve bir defa yemlediğim büyük eşek nalları dikti. Diğer iki eşek çok mahzun, onların da sonu yakın” demiş. Avcının öfkesi geçmiş değirmenciye sağ kalanları getirmesini söylemiş. Onlar geldiklerinde iyi salatalıktan vermiş ve tekrar insana	K¹	Peşine düşülen nesne, zorla yahut hile ile ele geçirilir

dönüşmüşler. Kız avcının ayaklarına kapanıp “ Beni başıyla, annem zorladı, seni bütün kalbimle seviyorum. Pelerinin dolapta, kuş yüreğini de kusturucu bir ilaç içip, çıkarıp vereceğim sana” demiş.		
Avcı “Kuş yüreği sende kalsın seni kendime sadık bir eş yapacağım” demiş. Evlenmişler.	W^0	Düğün

V.Propp’a göre masal çözümlemesi

$\alpha D^1 E^1 F^2 F^6 \uparrow \xi^1 \eta^3 A^5 \theta^3 \eta^3 \eta^1 \theta^1 A^2 D^8 E^8 G^1 F^7 A^{11} F^7 A^{11} Grkç. \eta^3 D^2 \eta^3 K^5 U$
 $K^1 W^0$

2.16. KÜLKEDİSİ

Masal Tipi: AaTh 450; KHM 11

Masal 1857'de derlenmiştir.

Brüder Grimm- Kinder u. Hausmärchen

Masal Özeti	Sembol	İşlev Açıklaması
Varlıklı bir adam eşi ve kızıyla mutlu yaşamış.	α	Başlangıç durumu
Annesi bir gün hastalanıp ölmüş. Babası bir süre sonra, iki kızı olan başka bir hanımla evlenmiş.	β^2	Büyüklerin ölümü
Üvey anne ve üvey kardeşler diğer kıza kötü davranıyorlarmış. Evin tüm işlerini kıza vermişler. Yorgunluktan ocağın yanında uzandığı için ona Külkedisi isimi yakıştırdılar.	A	Kötülük
Babası bir panayıra giderken kızlarına ne istediklerini sormuş. Birisi hoş kıyafetler, diğeri mücevherler, külkedisi ise babasının şapkasına dokunacak ilk yeni filiz vermiş dalı istemiş. Babası döndüğünde kızlara istedikleri kıyafetleri ve takıları getirmiş. Külkedisine de yeni filiz vermiş bir fındık dalı getirmiş.	D'	Diğer istekler
Külkedisi bu dalı annesinin mezarına diker ve gözyaşlarıyla	F ⁹	Sihirli yardımcı kahramanın hizmetine girer,

sular. Sık sık mezarın başına gidip ağlar, dua edermiş. Fındık dalı büyür, güzel bir ağaç olur. Külkedisi her geldiğinde beyaz bir kuş konarmış dallarına ve dualarında ne istese, kuş ağaçtan aşağı atıverirmiş.		ona hizmet sunar
Ülkedeki kral oğlunu evlendirmek için, daha önce evlenmemiş kızların çağrıldığı bir şenlik düzenler. Prens kendine bu şenlikten bir eş seçebilecekmiş. Bunu duyan üvey kız kardeşler Külkedisine bir sürü emir yağdırmış. Külkedisi kızların ayakkabılarını parlatmış, saçlarını taramış ama diğer yandan saraya kendi de çok gitmek istemiş.	Grkç.	Gerekçelendirme
Bunun için üvey annesinden izin istemiş ne var ki üvey annesi bir şart koşmuş. Meğerse üvey annesi bir kazan mercimeği küllere dökmüş, eğer Külkedisi bu mercimeklerin iyilerini ayırabilirse şenliğe onlarla gidebilecekmiş.	D⁷	Diğer istekler
Külkedisi dışarı çıkıp tüm kuşlara seslenip mercimekleri ayıklamak için yardım istemiş. Bir sürü kuş yardıma gelmiş ve işin üstesinden hızlıca gelmişlerdi.	F⁹	Sihirli yardımcı kahramanın hizmetine girer, ona hizmet sunar

Kazanı üvey annesine götürdü, ama üvey annesi Külkedisine giyecek kıyafeti olmadığını bu kılıkla dans edemeyeceğini söylemiş.	χ	Aldatıcı anlaşma anında yapılan ilk kötülük
Kız ağlamış, bunun üzerine kadın iki kazan mercimeği küllerin içine boşaltıp, ayıklamasını istemiş. Bunu bitiremeyeceğini düşünmüş.	D^7	Diğer istekler
Kız yine kuşlardan yardım ister, ve kısa zamanda iş biter. Külkedisi bu sefer gidebileceğini düşündüyse de üvey annesi temiz kıyafeti olmadığı için onları utandıracağını söyleyerek, kızlarıyla beraber saraya gitmiş.	η^1	Hasmın, kurbanı aldatmak niyetiyle, ikna girişimi
Külkedisi fındık ağacına gider ve seslenir: “Güzel Ağacım silkelen, sarayda düğün var. Saç üzerime altınlarını!” der.	F^9	Sihirli yardımcı kahramanın hizmetine girer, ona hizmet sunar
Bunun üzerine altından ve gümüşten işlemeli bir elbise ardından da gümüş ve ipek simli bir çift ayakkabı inivermiş ağaçtan. Giyinir, şenliğe gider.	T^3	Yeni kıyafet
Üvey annesi ve kardeşleri onu tanıyamamış, yabancı bir ülkeden gelen bir prenses sanmışlar. Çünkü çok güzel görünüyormuş.	O	Kahramanın kimliğini gizleyerek dönüşü

Prens Klkedisini görür görmez dansa kaldrm. Prens gece boyu bakasyla dans etmez, kzn elini bırakmaz. Külkedisi eve gitmek istemi, prens onu evine kadar bırakmak istese de elinden kam, güvercin yuvasına girmiş. Arka kapısından kaçıp önce annesinin mezarına giysileri bırakm, ku da hemen hepsini almış. Kzn babası prense gidip aradıkları kzn güvercin kafesine girdiğini söylemiş.	Pr	Kahraman takip edilir
Kafesi açar bakarlar, kimse yok. Peinden eve bakarlar. Külkedisi, üstünde eski püskü kıyafetlerinin içinde, küllerin içinde yatıyormu.	Rs⁴	Karaman gizlenerek kurtulur
Ertesi gün üvey annesi ve kardeşleri ŗenliđe gitmek için evden çıkarlar. Külkedisi annesinin mezarına giderek fındık ağacına seslenir: Külkedisi fındık ağacına gider ve seslenir: “Güzel Ağacım silkelen, sarayda düğün var. Sa üzerime altınlarını! ”der. Bu kez öncekinden çok daha göz alıcı bir elbise inmiş ağaçtan aşağıya.	F⁹	Sihirli yardımcı kahramanın hizmetine girer, ona hizmet sunar
Prensin kzn geldiğini görünce yine bütün gece beraber dans	Pr	Kahraman takip edilir

ederler. Külkedisi eve döner. Prens nerede oturduğunu merak ettiği için peşinden gider. Külkedisi onu atlatır ve önceki akşam gibi giysileri mezara bırak, mutfağa yollar.		
Prens onun peşinden der, çünkü hangi evde oturduğunu bilmek istermiş. Ancak genç kız bu defa bir armut ağacının arkasına saklanmış. Prens yine gözünden kaçırmış. Prens kızın babasına sormuş, armut ağacında olabileceğini düşünüyormuş. Babası ağacı kesmiş ama kimse yokmuş. Eve e bakarlar. Külkedisi, üstünde eski püskü kıyafetlerinin içinde, küllerin içinde yatıyormuş.	Rs⁴	Karaman gizlenerek kurtulur
Üçüncü gün olmuş, evdekiler şenliğe gider gitmez. Annesinin mezarındaki fındık ağacına seslenirler: "Güzel Ağacım silkelen, sarayda düğün var. Saç üzerime altınlarını! "der. Bu elbisesi hepsinden görkemliydi, ayakkabıları altındandı. Salona girdiğinde herkesin hayranlıktan dili tutulmuş. Prens yine gece boyu Külkedisi ile dans etmiş.	F⁹	Sihirli yardımcı kahramanın hizmetine girer, ona hizmet sunar
Vakit geç olunca Prens kıza eve kadar eşlik etmek istemiş.	Pr	Kahraman takip edilir
Ancak kız o kadar hızlı gözden	Pr	Kahraman takip

kaybolmuş ki, Prens onu yine elinden kaçırmıştı.		edilir
Fakat bu sefer Prens merdivenlere önceden zift döktürmüştü. Kaçarken kızın sol ayakkabısı da bu yüzden zifte yapışivermişti. Prens ayakkabıyı alıp ertesi gün kızların babasına gider “Bu altın ayakkabı hangi kızın ayağına olursa o eşim olacak” der. İki Kız kardeş de bunu duyunca havalara uçar.	I ³	Diğer işaretleme şekilleri
Büyük kız odaya geçip dener ayakkabıyı, ama başparmağı sığmaz. Annesi de bir bıçak uzatıp, “Prenses olursan çok yürümen gerekmez” der. Kız da başparmağını kesip, ayakkabıyı zar zor giyer. Prensın yanına gider, prens de kızı atına alıp yola çıkar.	K ¹	Peşine düşülen nesne, zorla yahut hile ile ele geçirilir
Yolda mezarın önünden geçerken beyaz kuş öter. “Ayakkabı küçük, ,, kan akar. Gerçek gelin evde küllerin içinde yatar”	B ¹	Çağrı
Prens kızın ayağına bakar kanı görür. Eve geri dönerler.	Ex	Sahte kahramanın maskesinin düşürülmesi
Bu sefer küçük kız ayakkabıyı dener. Onun da topuğu sığmaz. Annesi bu sefer de “Prenses	K ¹	Peşine düşülen nesne, zorla yahut hile ile ele geçirilir

olursan çok yürümen gerekmez” der. Kız da topuğunu kesip, ayakkabıyı zar zor giyer. Prensın yanına gider, prens de kızı atına alıp yola çıkar.		
Yolda mezarın önünden geçerken beyaz kuş öter. “Ayakkabı küçük, ,, kan akar. Gerçek gelin evde küllerin içinde yatar”	B¹	Çağrı
Prens kızın ayağına bakar kıpkırmızı kanı görür. Eve geri dönerler. Prens “Başka kızınız var mı?” diye sorar. Babası “Ölen eşimden kalan ufak bir kız var. Ama aradığınız kız o değildir. Yüzü kir içinde ve üstü kül içindedir” der. Prens kızın hemen gelmesini emretti. Fakat üvey annesi “Olmaz, kir içinde sizin önünüze çıkaramayız. “diye karşı çıkar.	Ex	Sahte kahramanın maskesinin düşürülmesi
Prens üsteleyince, Kùlkedisi elini yüzünü yıkar, gelip altın ayakkabıyı dener. Ayakkabı ayağına tam uyar.	s	İşaret verici bir nesnenin iş görmesi
Prens yüzüne bakınca dans ettiği kızı hemen tanır. “Gerçek gelinimi buldum” der. Üvey anneleri ve kız kardeşleri bunu duyunca hayrete düşer, kıskançlıklarından renkleri benizleri atar. Prens	Q	Kahramanın yeniden tanınması

Külkedisiyle atına biner ve saraya yollanırlar..		
Yolda mezarın önünden geçerken beyaz kuş öter. “Ayakkabı tam ayağına göre, gerçek gelin de at üstünde ” İki beyaz kuş uçarak kızın sağ ve sol omzuna konmuşlar. Hep kızın yanında kalmışlar.	F⁶	Sihirli nesne kendiliğinden ortaya çıkar
Düğün günü gelince hain üvey kardeşler de gelmiş. Dalkavukluk etmişler.	W⁰	Düğün
Güvercinler üvey kardeşlerin her iki gözünü de oymuş. Yaptıklarının cezasını ölene kadar kör kalarak çekmişler	U	Sahte kahramanın yahut hasmın (saldırgan) cezalandırılması

V.Propp’a göre masal çözümlemesi

$\alpha A \beta_2 D^7 F^9 Grkç. D^7 F^9 \chi D^7 \eta^1 F^9 T^3 O Pr Rs^4 F^9 Pr Rs^4 F^9 Pr$ $Pr I^3 K^1 B^1 Ex K^1 B^1 Ex s Q F^6 W^0 U$

2.17. MAVİ IŞIK

Masal Tipi: AaTh 450; KHM 11

Masal 1857'de derlenmiştir.

Brüder Grimm- Kinder u. Hausmärchen

Masal Özeti	Sembol	İşlev Açıklaması
Kralın yanında uzun zaman çalışmış bir asker varmış,	α	Başlangıç durumu
Ama savaşta yaralanmış. Kral "Evine dön, sana ihtiyacım yok artık. Para veremem, bana hizmet edene ücret öderim" demiş. Asker ne yapacağını bilmeden üzüntü içinde yola çıkmış, akşama doğru bir ormana gelmiş.	a^5	Paranın, azığın yokluğu
Gece bir ışık görüp, yaklaşınca bakmış ki, bir ev. Bu evde bir Cadı yaşarmış. Asker cadıya "Beni misafir eder, yiyecek içecek verir misin?" diye sorar.	D^2	Selamlama, soruşturma
"Yoksa açlıktan, susuzluktan öleceğim" der "Yolunu şaşırın askere kim bir şey verir ki! Ama istediğimi yaparsan, insafli davranırım sana" dedi kadın. Asker "Peki ne istiyorsun?" diye sordu. "Yarın bahçemi bellersin." dedi.	D^7	Diğer istekler
Asker kabul etmiş ve ertesi gün akşama kadar çalıştıysa da işini	E^7	Başka hizmetler, yerine getirilen istekler

bitiremedi.		
Cadı," Anlaşıldı bugün bitiremeyeceksin, bir gece daha evimde kalabilirsin, ama karşılığında yarın bir araba dolusu odun keseceksin." der. Asker yine bütün gün çalışır ama bitiremez ve bir gece daha kalmasına izin verir.	D'	Diğer istekler
"Yarın daha az iş göreceksin! Evin arkasındaki kuyunun dibine benim mavi fenerim düştü. Hiç sönmeyen bir fenerdir. Kuyuya inip onu çıkartacaksın " demiş.	E'	Başka hizmetler, yerine getirilen istekler
Ertesi gün cadı askeri kuyuya götürür ve sepetle aşağı iner. Asker mavi ışığı bulur ve kendisini yukarı çekmesini ister. Cadı yukarı çeker ama tam kuyunun kenarında ışığı elinden almaya kalkar.	η^3	Diğer aldatma biçimleri
Cadının kötü niyetini sezince asker, "Ağır ol! İki ayağım yere basmadan sana bu feneri vermem!" der. Cadı kızarak onu kuyunun dibine yollamış. Askere bir şey olmamış. Yara almaksızın kuyunun dibine düştü. Mavi fener de eskisi gibi hâlâ yanıyordu.	χ	Aldatıcı anlaşma anında yapılan ilk kötülük
Kuyudan sağ çıkma ihtimali	F⁶₉	Hizmet teklif eden bir yardımcıyla

yokmuş. Elini cebine atıp, piposunu bulur ve mavi ışıkla yakar. Biraz içer dumanı dağılınca birden karşısına Arap bir cüce çıkar. "Emredersiniz sultanım?" diye sorar.		tesadüfen karşılaşma
"Ne emredeyim ki?" der asker. "Ne emrederseniz onu yaparım!" der Arap cüce. "Peki, o zaman beni kuyudan çıkar!" der asker. Arap cüce elinden tuttuğu gibi, gizli bir dehlizden yürütür. Mavi feneri de unutmamış.	F⁹	Sihirli yardımcı kahramanın hizmetine girer, ona hizmet sunar
Dehlizde cadının sakladığı mücevherleri fener gösterir. Asker taşıyabileceği kadar çok mücevheri alır yanına.	w³	Para ödülü ve diğer zenginleştirme biçimleri
"Şimdi cadının elini kolunu bağla ve onu yargıca götür" der. Cadı korkunç çığlıklar atarak, bir kedisinin sırtında rüzgâr gibi yanlarından geçer. Sonra cüce çıkageldi ve "Emriniz yerine getirildi Cadı darağacında sallanıyor. Başka bir emriniz var mı sultanım?" diye sordu. "Şimdi yok. Fazla uzaklaşma!" diye cevap verdi asker. "Önemli değil, piponu mavi ışıkla yaktığın anda senin yanındayım!" diyen cüce gözden kayboldu.	U	Sahte kahramanın yahut hasmın (saldırgan) cezalandırılması

Asker geldiği şehre geri döndü. En iyi hanlara gitti; en güzel giysileri ısmarladı. Hancıya görkemli bir oda hazırlamasını emretti. Giyinip odasına çıkınca cüceyi çağırdı. "Ben krala bunca yıl sadakatle hizmet ettim, ama o beni kovup aç bıraktı. Bu yüzden öç almak istiyorum" dedi.	↓	Kahramanın Dönüşü
"Ne yapayım peki?" diye sordu cüce. "Bu gece kralın kızı uyuyunca onu uyandırmadan bana getir. Bundan böyle bana hizmetçilik yapsın!" - "Bu benim için kolay bir iş, ama senin için tehlikeli; duyulacak olursa başın belaya girer" dedi cüce.	D ⁷	Diğer istekler
Saat on ikiyi vurduğunda kapı açıldı ve cüce kucağında kralın kızıyla içeri girdi. "Geldin demek?" diye seslendi asker ve sonra kıza dönerek, "Hadi hemen çalış! Al eline süpürgeyi ve odayı temizle" dedi. Kız işini bitirince asker onu yanma çağırdı. Ayaklarını uzatarak "Çizmelerimi çıkart!" dedi. Ve onları kızın suratına fırlattı; o da onları boyayıp parlattı. Yani adam ne emrettiyse kız hiç sesini çıkarmadan, gözleri yarı kapalı yaptı.	K ¹	Peşine düşülen nesne, zorla yahut hile ile ele geçirilir

Sabah karanlığında ilk horoz sesi duyulurken cüce kızı yine saraya taşıdı. Kralın kızı ertesi sabah kalktığında babasının yanına giderek acayip bir rüya gördüğünü anlattı. "Beni sokaklar arasında çarçabuk taşıdılar ve bir askerin odasına getirdiler. Ona hizmetçilik yaparak en ağır işleri yaptım; odasını temizledim, çizmelerini çıkarıp cilaladım. Bu bir rüyaydı, ama sanki bunları gerçekten yapmış gibi çok yorgunum" dedi.	B¹	Çağrı
Kral şöyle karşılık verdi: "Bu bir rüya değil gerçek olabilir. Sana bir öneride bulunmak istiyorum: nohut dolduracağın cebine ufak bir delik aç. Seni tekrar alıp taşırılsa, onları birer birer yere düşürürsün. Böylece sokakta izin kalmış olur." Ama kral bunları söylerken görünmez şekilde odada bulunan cüce her şeyi duydu.	D¹	Denemeye tabi tutma
O gece taşırırlarken uyuyan kızın cebinden birkaç nohut düştü, ama kurnaz cüce daha önceden tüm sokaklara nohut serpmişti.	η³	Diğer aldatma biçimleri
Böylece kralın kızı sabaha kadar hizmetçilik yapmak zorunda kaldı. Kral ertesi gün iz	E¹	Denemeden başarıyla çıkma

aratmak üzere adamlarını gönderdi, ama bunun bir yararı olmadı. Çünkü fakir çocuklar tüm sokaklarda nohut toplamaktaydı. "Bu gece gökten nohut yağdı!" diyorlardı.		
Kral "Başka bir şey düşünmeliyiz" dedi ve ekledi: "Yatağa yattığın zaman pabuçlarını ayağından çıkarma; kaçırıldığın yerden geri dönerken bir tekini odada bir yere sakla, ben onu bulurum." Cüce bunu duydu.	η^3	Diğer aldatma biçimleri
O akşam asker ondan kızı getirmesini isteyince karşı çıktı, çünkü bu kurnazlığa karşı yapacağı bir şey yoktu. Ve de pabucu buldukları takdirde efendisinin başı belaya girebilirdi. Ama asker ona, "Sen dediğimi yap!" dedi. Sonuçta kız üçüncü gece de hizmetçi gibi çalıştı, ama geri götürülmeden önce pabucu yatağın altına sakladı.	I^3	Diğer işaretleme şekilleri
Ertesi sabah kral tüm şehirde kızının pabucunu arattı ve pabuç askerin evinde bulundu.	s	İşaret verici bir nesnenin iş görmesi
Asker kralın adamları tarafından tutuklanarak hapse atıldı. Bu arada iki kıymetli şeyini unutmuştu: mavi ışık ve altın	B¹	Çağrı

paralarını. Cebinde sadece bir düka kalmıştı. Hapishanenin penceresine zincirlenmişken arkadaşlarından birinin hapishanenin önünden geçtiğini gördü. Pencereye vurdu. Adam yaklaşıncı, "Ne olur, hana git de orada unuttuğum çıkını getir bana! Karşılığında sana bir düka veririm" dedi. Arkadaşı hemen hana koşarak istenileni alıp getirdi. Asker yalnız kalır kalmaz piposunu yakarak cüceyi çağırdı.		
Cüce ona, "Korkma sakın. Seni götürcekleri yere git! Bırak ne yaparlarsa yapsınlar. Sadece mavi ışığı yanına al!" dedi. Ertesi gün asker mahkemeye çıkarıldı ve kötü bir şey yapmadığı halde ölüme mahkûm edildi.	A¹³	Ölüm fermanı, öldürme emri
Darağacına götürülürken son bir isteği olduğunu söyledi krala. "Neymiş o?" diye sordu kral. "Darağacına giderken bir pipo içsem!" - "İstersen üç tane iç!" dedi kral. "Ama hayatını bağışlayacağımı sanma sakın!" O zaman asker cebinden piposunu çıkararak mavi ışıkla yaktı; halkalar şeklindeki	Rs	Kahraman kurtulur

dumanını havaya birkaç kez üfleyince cüce çıkageldi.		
Elinde bir sopa vardı. "Efendim ne emrediyor?" diye sordu. "Şu sahte yargıçla mübaşirlerini döverek cezalandır, kralı da unutma! Çünkü bana kötü davrandı" dedi asker.	U	Sahte kahramanın yahut hasmın (saldırgan) cezalandırılması
Cüce şimşek gibi bir oraya bir buraya sıçrayarak mübaşirlere öyle bir sopa çekti ki, kime dokunduyorsa yere düştü ve bir daha kıpırdamadı. Kral korktu, hayatta kalabilmek için yalvardı.	η^2	İkna için hasmın büyüğü araçlar kullanması
Hayatı karşılığında askere tüm krallığını verdi ve kızıyla evlenmesine razı oldu.	W⁰₀	Düğün ve tahta çıkma

V.Propp'a göre masal çözümlemesi

$\alpha a^5 D^2 D^7 E^7 D^7 E^7 \eta^3 \chi F^6_9 F^9 w^3 U \downarrow D^7 K^1 B^1 D^1 \eta^3 E^1 \eta^3 I^3 s B^1 A^{13} Rs \eta^2 U$
W⁰₀

2.18. MERYEM ANANIN ÇOCUĞU

Masal Tipi: AaTh 710; KHM 3

Masal 1857’de derlenmiştir.

Brüder Grimm- Kinder u. Hausmärchen

Masal Özeti	Sembol	İşlev Açıklaması
I. Olay Örgüsü		
Bir oduncu ve karısı çok fakirmiş. Bir de küçük kızları varmış.	α	Başlangıç durumu
Küçük kıza verecek yemekleri yokmuş.	a^5	Paranın, azığın yokluğu
Oduncu ormanda odun keserken karşısına güzel bir kadın çıkmış. Kadının başında ışıldayan yaldızlı bir tacı varmış. Oduncuya kendisinin Meryem Ana olduğunu ve çocuğuna bakabileceğini söyler. Oduncu çaresiz kabul etmiş.	F^6_9	Hizmet teklif eden bir yardımcıyla tesadüfen karşılaşma
Meryem Ana oduncunun kızını cennete götürmüş. Cennette kız güzel beslenmiş, altından elbiseleriyle meleklerle oynamış.	B^5	Kahramanın götürülmesi
Kız büyüyüp on dördüne basınca “Kızım ben bir süreliğine burada olmayacağım.	γ^1	Yasaklama

Sana cennetin on üç kapısının anahtarını veriyorum. Yalnızca en ufak anahtarın açtığı on üçüncü kapıyı açmanı yasaklıyorum, geri kalanları gönlünce gez.” Der. Kız da o kapıyı açmayacağına dair söz verir. Bir zaman sonra tüm odaları gezer, her birine de hayran kalır. Gel gelelim yasak kapıyı da çok merak eder.		
Melekler uyarır ama dayanamaz açar. Kapının ardında alevler içinde ısıll ısıll Baba-Oğul ve Kutsal Ruh üçlemesini tüm görkemiyle karşıladıydı.	δ^1	Yasağın çiğnenmesi
Hayret içinde seyretilmiş, sonra parmağıyla dokunuvermiş, o anda parmağı altın kesilmiş. Çok korkmuş hemen kapıyı kapatıp uzaklaşmış, parmağı da öyle kalmış.	I^1	Kahramanın vücudunun işaretlenmesi
Meryem Ana döndüğünde anahtarları istemiş ve yasak kapıyı açıp açmadığını sormuş. Kız açtığını inkâr etmiş. Ama Meryem Ana parmağını görünce anlamış üç defa sormuş. Kız her defasında inkâr etmiş.	D^1	Denemeye tabi tutma
Meryem Ana kızı, sözünü dinlemediği ve üstelik yalan	E^1 olumsuz	Denemeden başarıyla çıkamama

söylediği için, cennetten kovar.		
Kız kendini ıssız bir ormanda bulur. Bağlamak, sesini duyurmak istemiş ama sesi çıkmıyormuş. Her tarafı çalılarla kaplı olduğundan çıkamıyormuş bulunduğu yerden. Bir büyük ağaç kovuğunda uyudu. Artık ormandaki bitki kökleri ve bulduğu yemişlerle besleniyormuş. Mevsimler, yıllar geçmiş kıyafetleri de yırtılıp parçalanmış. Saçları tüm bedenini palto gibi örtüyormuş. Sefalet içinde cennetteki hayatını özler dururmuş.	A⁹	Kovma
Ülkenin kralı ormanda ava çıkmış, bir geyiğin peşinden giderken çalılığa gelmiş. Kılıcıyla kendine yol açmış. Bir bakmış ki sarı uzun saçlarıyla güzel bir kız ağacın altında oturuyor. Kıza sorular sormuş ama kız konuşamıyormuş.	D²	Selamlama, soruşturma
Sadece kıza “Benimle sarayıma gelir misin?” deyince kız kafasını sallar.	E²	Selamı nazikçe alma
Kral kıza tutulur, bir güzel giydirir, yedirir, içirir. Onu kendine eş ve Kraliçe yapar.	W⁰	Düğün

II. Olay Örgüsü		
Çok geçmez kraliçe oğlan çocuğu doğurur. Kraliçe odada yalnızken Meryem Ana yanına gelir ve yasaklı kapıyı açtığını itiraf ederse, dilini çözeceğini ama inkâr ederse yeni doğan oğlunu alacağını söyler.	α	Başlangıç durumu
O an için dilini çözer. Kraliçe “Hayır kapıyı açmadım” diyerek yine inkâr eder. Meryem Ana yeni doğan bebeği alır gider.	A^1	Bir insanın kaçırılması
Bebek ortadan kaybolunca herkes Kraliçe’nin kendi bebeğini yediğini ve yamyam olduğunu konuşmuş. Kral karısını sevdiği için buna inanmaz.	A^{xvii}	Yakın akrabalar arasında yamyamlık yahut yamyamlık tehdidi
Çok geçmez kraliçe bir oğlan çocuğu daha doğurur. Kraliçe odada yalnızken Meryem Ana yanına gelir ve yine yasaklı kapıyı açtığını itiraf ederse, dilini çözeceğini ama inkâr ederse yeni doğan oğlunu alacağını söyler.	D^1	Denemeye tabi tutma
O an için dilini çözer. Kraliçe “Hayır kapıyı açmadım” diyerek yine inkâr eder. Meryem Ana yeni doğan bebeği alır gider.	E^1 olumsuz	Denemeden başarıyla çıkamama
Bebek ortadan kaybolunca herkes yine Kraliçe’nin kendi	A^{xvii}	Yakın akrabalar arasında yamyamlık yahut

bebeğini yediğini ve yamyam olduğunu mahkemeye çıkması gerektiğini konuşmuş. Kral karısını çok sevdiği için buna izin vermez.		yamyamlık tehdidi
Çok geçmez bu defa kraliçe bir kız çocuğu doğurur. Kraliçe odada yalnızken Meryem Ana yanına gelir ve Kraliçeyi alıp cennetteki çocuklarını gösterir. Kraliçe onları görünce çok sevinir. Meryem Ana tekrar yasaklı kapıyı açtığını itiraf ederse, iki çocuğunu vereceğini ama inkâr ederse yeni doğan kızını da alacağını söyler.	D¹	Denemeye tabi tutma
Kraliçe üçüncü defa kapıyı açmadığını söyleyerek diretir. Meryem Ana yeni doğan kızı da alır gider.	E¹ olumsuz	Denemeden başarıyla çıkamama
Ertesi sabah halk ayaklanır. “Kraliçe yamyamdır ve cezalandırılmalı!” derler. Bu defa Kral da kimseye bir şey diyememiş. Kraliçe yargılanmış ve konuşamadığı için de ölüme mahkûm edilmiş. Yakılacakmış.	A^{xvii}	Yakın akrabalar arasında yamyamlık yahut yamyamlık tehdidi
Kraliçeyi altında odunlar direğe bağlamışlar. Alevler etrafını sarınca pişman olmuş. Keşke ölmeden itiraf edebilsem diye içinden geçirmiş. Bir anda dili çözülmüş. “Yasaklı kapıyı	A¹³	Ölüm fermanı, öldürme emri

açtım, Meryem Ana ” diye haykırmış.		
Ansızın bir yağmur başlamış tüm ateşi söndürmüştü. Kraliçe'nin başında bir hare belirivermiş. Meryem Ana gökyüzünden yanında Kraliçe'nin iki oğlu bir kızıyla inmiş. Kraliçe'ye güler yüzle “Pişman olup da günahını itiraf eden kişi affedilir.” demiş ve çocuklarını kendisine vermiş. Dilini de çözerek, onlara hayat boyu mutluluk bahşetmiş.”	K ⁵	Kötülük, sihirli nesnenin kullanılması sayesinde anında giderilir

V.Propp'a göre masal çözümlemesi

I.	$\alpha a^5 F^6_9 B^5 \gamma^1 \delta^1 I^1 D^1 E^1 \text{olumsz} A^9 D^2 E^2 W^0$
II.	$A^1 A^{XVII} D^1 E^1 \text{olumsz} A^{XVII} D^1 E^1 \text{olumsz} A^{XVII} A^{13} K^5$

2.19. PAMUK PRENSES

Masal Tipi: AaTh 710; KHM 3

Masal 1857'de derlenmiştir.

Brüder Grimm- Kinder u. Hausmärchen

Masal Özeti	Sembol	İşlev Açıklaması
Uzak bir ülkede bir Kraliçe bebek beklermiş. Kraliçe tam da hayal ettiği gibi bir kız bebek doğurmuş. Adını bembeyaz teninden ötürü Pamuk Prenses koymuş.	α	Başlangıç durumu
Kraliçe doğumdan bir zaman sonra vefat etmiş.	β_2	Büyüklerin ölümü
Kral bir zaman sonra tekrar evlenmiş. Güzel ama çok kibirli bir kadınmiş. Sihirli bir aynası varmış, her defasında karşısına geçip "Ayna ayna, benden güzeli var mı bu diyarda?" diye sorarmış. Ayna "Kraliçem en güzeli sizsiniz bu diyarda!" der dururmuş. Diğer taraftan Pamuk Prenses büyüdükçe güzelleşiyormuş. Bir gün ayna şöyle demiş: "Kraliçem güzelsiniz tabi ama Pamuk Prenses sizden daha güzel."	<i>Grkç.</i>	Gerekçelendirme
Kraliçe sarayın avcısını çağırıp, Pamuk prensesi ormana götürüp öldürmesini ve kalbiyle ciğerini de söküp kendisine	A^{13}	Ölüm fermanı, öldürme emri

getirmesini emretmiş.		
Avcı prensesi alıp ormana götürmüş. Tam bıçağı çekip öldürecekken Pamuk Prenses ağlayıp yalvarmış. Avcı da kıyamamış bırakmış kızı.	Rs⁹	Kahraman öldürme teşebbüsünden kurtulur
Avcı da hemen bir yabandomuzu yavrusunu vurmuş. Kalbini ve ciğerini çıkarıp, kanıt olarak Kraliçeye götürmüş.	Grkç.	Gerekçelendirme
Pamuk Prenses ise ormanda koşmuş hali kalmayınca kadar. Bir kulübe çıkmış karşısına, dinlenmek için cesaretini toplayıp içeri girmiş. Evde yedi küçük yatak ve üzerinde 7 tabak bulunan uzun bir masa varmış. Beklemiş kimse gelmeyince açlıktan her tabaktan bir parça yemiş, her bardaktan da biraz içmiş. Sonrada bir yatağa uzanmış çünkü çok yorgunmuş, hemen uyumuş. Bu ev yedi cücelerin eviymiş. Eve gelince tabaklardan bardaklardan evde biri olduğunu anlamışlar. Yatakta yatan Güzeller güzeli prensesi görünce, çok sevinmişler. Pamuk Prenses uyanınca biraz korkmuş cücelerden ama sonra tatlı dilli	F⁶₉	Hizmet teklif eden bir yardımcıyla tesadüfen karşılaşma

bu cücelerden bir zarar gelmeyeceğini anlamış.		
Başına gelenleri anlatmış evin işlerini görebileceğini söylemiş. Prenses de kabul etmiş. Cüceler madene giderken, Pamuk Prensesi kapıyı kimseye açmaması için uyarmışlar.	γ^1	Yasaklama
Kraliçe ayna karşısına geçip “Ayna ayna, benden güzeli var mı bu diyarda?” diye sormuş. “Kraliçem güzelsiniz tabi, ama dağların ardında cücelerin evindeki Pamuk Prenses sizden daha güzel.” demiş.	ξ^1	Hasım, kahramanla ilgili bilgiye ulaşır
Bunu duyan kraliçe sinirden köpürmüş. Kılık değiştirip ihtiyar bir kadın gibi gitmiş cücelerin evinin önüne. Kapıyı çalmış, prenses pencereden bakmış ihtiyar zavallı bir kadın kıyafet, kemer vs. satıyor. Aklına bir kötülük gelmemiş. İçeri almış.	Pr^4	Cazip, gönül alan nesneler kılığına bürünerek takip etme
Kadın kemerlerden birini kızın beline bağlamasıyla öyle bir sıkı bağlamış ki, kız nefessiz kalıp yere yığılmış. Kadında hemen uzaklaşmış.	Pr^6	Kahramanı öldürme teşebbüsü
Cüceler eve gelince yerde yatan prensesi görmüş ve öldü diye çok korkmuşlar. Kemerin çok sıkıldığını görünce kesivermişler	Rs^9	Kahraman öldürme teşebbüsünden kurtulur

kemer, prenses de yavaş yavaş kendine gelmiş. Cüceler olanları dinlemiş ve tekrar uyarmışlar: “Sakın biz yokken kimseyi içeri alma!”		
Kraliçe yine ayna karşısına geçmiş. “Ayna ayna, benden güzeli var mı bu diyarda?” diye sormuş. “Kraliçem güzelsiniz tabi, ama dağların ardında cüceler evindeki Pamuk Prenses sizden daha güzel.” demiş.	ξ ¹	Hasım, kahramanla ilgili bilgiye ulaşır
Bu defa daha çok öfkelenir. Bildiği büyülerden zehirli bir tarak yapmış. Cüceler kapısına dayanmış. Kapıyı çalmış boncuklar, taraklar satıyorum demiş.	Pr ⁴	Cazip, gönül alan nesneler kılığına bürünerek takip etme
Prenses kapıyı açamayacağını söylemiş. Kadın tarağı uzaktan göstermiş. Kız bayılmış tarağa dayanamamış açmış kapıyı almış tarağı. Tarak saçına dokunur dokunmaz, Pamuk Prenses yere düşer. Kadın aceleyle çıkıp gider.	Pr ⁶	Kahramanı öldürme teşebbüsü
Cüceler gelip de Pamuk Prensesi yerde yatarken görmüş. Saçlarında tarağı bulunca çıkarmışlar, kız kendine gelmiş. Kızı aynı şekilde	Rs ⁹	Kahraman öldürme teşebbüsünden kurtulur

uyarmışlar.		
Kraliçe ayna karşısında yine aynı soruyu sorar ve yine Pamuk Prensesin ölmediğini anlar. Bunun üzerine yarısı çok zehirli bir elma yapmış. Varmış yine Pamuk Prensesin kapısına.	Pr⁴	Cazip, gönül alan nesneler kılığına bürünerek takip etme
Köylü kadın kılığında çalmış kapıyı. Pamuk prenses kapıyı açamayacağını ve kimseden bir şey alamayacağını söyler. Kadın da elmayı gösterir, elma öyle güzel görünüyormuş ki, kızın içi gitmiş.	Pr⁶	Kahramanı öldürme teşebbüsü
Kadın da korkma bak yarısını ben yiyeceğim demiş. Bunu üzerine Pamuk prenses elmanın diğer yarısını almış. Bir ısırtık alınca cansız yere yığılmış.	A¹⁴	Öldürme
Kraliçe ayna karşısında yine aynı soruyu sorar, bu sefer ayna istediği cevabı vermiş. “Kraliçem en güzeli sizsiniz bu diyarda!” demiş.	Grkç.	Gerekçelendirme
Cüceler eve gelince Pamuk Prensesin cansız bedeniyle karşılaşmış. Her şeyi yapmışlar ama onu uyandıramamışlar. Yas tutmuşlar ama Pamuk Prensesi gömmeye kıyamamışlar. Zaten yanakları	B⁷	Ağıt

hala kırmızı canlı gibiymiş. Camdan bir tabut yaptırmış ve dağın tepesine çıkarmışlar. Biri başında hep nöbet beklermiş.		
Günlerden bir gün bir Prens'in yolu oradan geçerken camdan tabutta yatan Pamuk Prensesi görmüş ve ona oracıkta vurulmuş. Prens onsuz yaşayamayacağını söylemiş ve tabutu sarayına götürmek için cücelere yalvarmış. Cüceler sonunda ikna olmuş. Prens'in uşakları tabutu taşıırken, tökezlemiş ve tabut sallanmıştır. Bunun üzerine prensesin ağzındaki zehir bir anda akmış gitmiş. Kız canlanmıştır. Prens'i uyanınca karşısında görmüş ve ondan hoşlanmış ve onunla gitmeye karar vermiş. Prensesi sarayına götürmüştür.	K⁹	Yeniden hayata dönme
Düğün dernek hemen evlenmişler. Kutlamalara üvey anneyi de çağırmışlar. Giyinmiş süslenmiş ayna karşısına geçip bu diyarda kimin en güzel olduğunu sormuş.	W⁰	Düğün

“Kraliçem güzelsiniz tabi, ama genç kraliçe sizden daha güzel.” demiş. Bunun üzerine düğüne gitmiş. Pamuk Prensesi görünce hemen tanımış. Meğerse üvey anne için ateşte kızdırılmış demirden pabuçlar hazır edilmiş Kralın emriymiş.	Ex	Sahte kahramanın maskesinin düşürülmesi
Üvey anne ateşte kıpkırmızı olmuş demir pabuçları giyip hiç durmadan dans etmiş sonunda cansız yığılmış yere. Yaptıklarının cezasını böyle bulmuş.	U	Sahte kahramanın yahut hasmın (saldırgan) cezalandırılması

V.Propp’a göre masal çözümlemesi

$\alpha \beta 2$ Grkç. $A^{13} Rs^9$ Grkç. $F^6_9 \gamma^1 \xi^1 Pr^4 Pr^6 Rs^9 \xi^1 Pr^4 Pr^6 Rs^9 Pr^4 Pr^6 A^{14}$
 Grkç. $B^7 K^9 W^0 Ex U$

2.20. UYUYAN GÜZEL

Masal Tipi: AaTh 710; KHM 3

Masal 1857’de derlenmiştir.

Brüder Grimm- Kinder u. Hausmärchen

Masal Özeti	Sembol	İşlev Açıklaması
Bir Kral ve Kraliçe çok çocuk istermiş	α	Başlangıç durumu
Ama bir türlü çocukları olmamış.	a^1	Bir sevgilinin, bir kişinin yokluğu
Bir gün Kraliçe banyo yaparken bir kurbağa sudan karaya çıkmış ve bir çocuğu olacağını müjdelemiş.	B^1	Çağrı
Kraliçe yaklaşık bir yıl sonra bir kız doğurdu.	KF	Peşine düşülen nesne kahramana doğrudan iletilir:
Kraliçe bir ziyaret tertip etti. Akrabaların yanı sıra bir de ülkedeki on iki falcıyı da çağırmış. On üçüncüyü tabaklar yetmiyor diye çağırmamış. Tüm falcılar gelip kızın kaderi ile ilgili çok güzel şeyler söylemiş. On üçüncü de gelmiş davet edilmediği halde yüksek sesle “Kralın kızı on beş yaşına basınca eline bir diken batacak ve düşüp ölecek.” deyip salonu terk eder.	A^{13}	Ölüm fermanı, öldürme emri
Dileğini henüz söylememiş olan	A^{11}	Büyüleme, dönüştürme

on ikinci falcı “Ölmeyecek ama yüz yıl uykuda kalacak” diye hafifletmek istemiş kehaneti. Babası tüm dikenleri, iğneleri yaktırır.		
Diğer falcıların kehanetleri gerçekleşti. Çok güzel, kibar, ağırbaşlı ve hoşgörülü bir kız olup çıkmıştı. On beş yaşına bastığı gün sarayda yalnızken bir kuleye çıkar orada iplik eğiren bir kadını gördü. Elindekine bakmak istedi. Ona dokununca ve parmağına iğne battı ve kehanet gerçekleşti. Kız derin uykuya daldı.	F⁶	Sihirli nesne kendiliğinden ortaya çıkar
Uyku hali tüm saraydaki insanları hayvanları etkisine aldı. Sarayın çitlerindeki dikenli güller öyle büyüüp sarayı çevreledi ki saray dışardan görünmez olmuştu.	A¹⁵	Hapsetme
Yıllar sonra o ülkeye bir prens geldi, dikenli güllerle çevrili bir sarayın hikâyesini dinler. İçinde güzeller güzeli bir kızın uyuduğunu öğrenir. Hatta Kral ve Kraliçe, tüm saray ahalisi uyumuştur.	ε³	Üçüncü bir şahıs tarafından sorgulanma
Birçok prensin güzel prensesi görmek için çitlere tırmanırken öldüğünü duymuştu ama	M	Güç görev

kendisi hiç korkmuyordu.		
Yüzyıl dolmuş uyanma vakti gelmiş, Prens çite yaklaşınca dikenli güller kendi kendine bir kenara açılır, Prens kolaycacık içeri girer. Kral ve Kraliçe dâhil herkes uykudaydı. Uyuyan güzelin bulunduğu küçük odaya gitti. Kız çok güzeldi. Eğilerek kızı öptü. Kız bir anda uyandı ve dostça baktı.	K⁸	Büyünün bozulması
Prens ve Uyuyan Güzel beraber indiler aşağıya tüm saray ahalisi yavaş yavaş uyandı. Prens ve Uyuyan Güzel evlenmiş, mutlu mesut yaşamış.	W⁰	Düğün

V.Propp'a göre masal çözümlemesi

$\alpha a^1 B^1 K F A^{13} A^{11} F^6 A^{15} \varepsilon^3 M K^8 W^0$

3. BÖLÜM

DEĞERLENDİRME

Önceki bölümde yapılan çözümlemelerin daha somut bir şekilde ortaya konabilmesi açısından seçilmiş tüm masallardaki işlevler ve doğaüstü unsurlar aşağıdaki şekilde tasnif edilmiştir. Böylece masallar birçok açıdan karşılaştırılabilecek ve değerlendirilebilecektir.

Propp'a göre olağanüstü masallar bir taraftan çeşitli ve renkli bir görünüme sahip olmalarına rağmen diğer taraftan tekbiçimli ve tekdüzedir. (Propp; 2011, s.24).

Aşağıdaki tablolarda masallardaki zenginlik doğaüstü unsurların çeşitliliği ile, tekdüzelik ise işlevlerle ortaya konmuştur.

“Yapısalcı eleştiri değerlendirci değildir; Yeni eleştiri gibi edebiyatın kazandırdığı yaşantının değeri üzerinde durmaz, içerik olarak dış dünya ve yaşam ile ilgilenmez. Daha doğrusu, içerik, yapısalcılara göre anlamı üreten yapının kendisinden ibaret olduğu için bu yapıyı çözümlemeye yönelir.” (Moran; 2003,s.215)

Berna Moran'ın da dediği gibi her ne kadar yapısalcı eleştiri değerlendirci değilse de karşılaştırmalı edebiyat için bir ölçünleme imkanı sunmaktadır. Diğer bir deyişle Propp'un masal çözümlemesi evrenseldir. Çözümleme sonrası elde edilen formüle bakarak her ülke kendi halk masalıyla başka bir ülkenin halk masalını yapısal anlamda karşılaştırabilir. Bunu yaparken bir dile ihtiyaç duymaz.

3.1. DEĞERLENDİRME TABLOLARI

3.1.1. Seçilmiş Türk Masallarında İşlevler

İşlev	Bacı Bacı Can Bacı	Çan Kuşu Çor Kuşu	Çember Tiyar	Deli Gücdük	Dülger Kızı	Nardaniye Hanım	Sitti Nusret	Tık Sopam	Usta Nazar	Yeraltı Diyarının Kartalı
β	✓	✓				✓				
γ	✓	✓	✓			✓	✓	✓		✓
δ	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓		✓
ε										
ς						✓			✓	
η				✓	✓	✓			✓	
θ						✓				
A, α	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
B	✓	✓		✓		✓	✓	✓	✓	
↑	✓	✓	✓	✓				✓	✓	
C										
D	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
E	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓
F	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓		✓
G										✓
H										✓
I		✓	✓	✓			✓			✓
J			✓	✓						✓
K		✓		✓		✓		✓		✓
↓				✓			✓		✓	✓
L	✓	✓				✓				

3.1.2. Seçilmiş Alman Masallarında İşlevler

İşlev	Açıl sofram açıl	Ak Yılan	Bayan Holle	Erkek Kardeş Kız kardeş	Kumaz Avcı	Külkedisi	Mavi Işık	Meryem Ananın Çocuğu	Pamuk Prenses	Uyuyan Güzel
β				✓		✓			✓	
γ				✓				✓	✓	
δ				✓				✓		
ε										✓
ξ		✓		✓	✓				✓	
η	✓			✓	✓	✓	✓			
θ	✓				✓					
A, α	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
B			✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓
↑		✓	✓	✓	✓					
C										
D	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓		
E	✓	✓	✓		✓		✓	✓		
F	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓
G					✓					
H										
I				✓		✓	✓	✓		
J										
K	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
↓			✓				✓			
L										
M		✓	✓							✓
N		✓	✓							

İşlev	Açıl sofram açıl	Ak Yılan	Bayan Holle	Erkek Kardeş Kız kardeş	Kumaz Avcı	Külkedisi	Mavi Işık	Meryem Ananın Çocuğu	Pamuk Prenses	Uyuyan Güzel
O						✓				
Pr				✓		✓			✓	
Rs				✓		✓	✓		✓	
Q						✓				
Ex				✓		✓				
T			✓			✓				
U			✓	✓	✓	✓	✓		✓	
W		✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

3.1.3. Seçilmiş Türk Masallarında Doğaüstü Unsurlar

Doğaüstü Unsurlar	Bacı Bacı Can Bacı	Çan Kuşu Çor Kuşu	Çember Tiyar	Deli Gücük	Dülger Kızı	Nardaniye Hanım	Sitti Nusret	Tık Sopam	Usta Nazar	Yeraltı Diyarının Kartalı
Dev		✓	✓						✓	✓
Cadı /Üvey Anne/ Kocakarı	✓					✓				
Ejderha										✓
Cin/ Cüce /Arap	✓	✓		✓				✓		
Derviş/ İhtiyar /Büyüdü		✓			✓		✓			
Sihrili yiyecek veya içecek	✓					✓				✓
Sihrili güçleri olan / büyülemiş hayvan		✓						✓		
Sihrili güçleri olan / Büyülemiş kişi	✓		✓			✓				
Şahmeran									✓	
Peri / Meryem Ana			✓		✓					
Sihrili nesneler						✓		✓		
Sihrili mekan/ Yasak Kapı				✓			✓			✓
Ruh/ Mezardan/ Gaipten konuşanlar	✓									
Uzun uyku										✓
Kehanet							✓			

SONUÇ

Masallar, karakterleri, doğaüstü varlıkları, hayali mekânları ve taşıdığı mesajlar gibi birçok açıdan oldukça zengin bir içeriğe sahiptir. Bu bağlamda da başta halk bilim olmak üzere psikoloji, çocuk gelişimi gibi birçok açıdan incelenmektedir.

Masallar seçilirken, hem çeşitli doğaüstü unsurlar içeren ve hem de konusu birbirine benzeyen masallar seçilmiştir. Böylece hem benzerlikleri hem de farklılıkları ortaya koyabilmek mümkün olmuştur.

Seçilmiş masallar doğaüstü unsurları bakımından incelendiğinde Türk masallarında iki figürün daha çok kullanıldığı görülmüştür. En sık kullanılan doğaüstü figürlerden biri olan “Devler” çoğu zaman kahramanı sınavan ve/veya mücadele edilmesi gereken doğaüstü figür olarak karşımıza çıkmıştır. Genel bir başlık altında topladığım “Cin/ Cüce / Arap” ise kahramana yol gösteren sihirli yardımcı olarak en sık kullanılan ikinci doğaüstü unsur olmuştur. Alman masallarına bakıldığında ise üç doğaüstü unsur ön plana çıkmaktadır. İlk olarak “Cadı/ Üvey Anne/ Kocakarı” başlığı altında topladığım, masalda kahramanı sınavan ve/veya kötülük eden kadın figürü sık kullanılmıştır. “Sihirli yiyecek ve içecekler” Alman masallarında Türk masallarına göre daha sık kullanılmıştır. Son olarak da “Sihirli güçleri olan/büyülenmiş kişi” kapsamındaki doğaüstü figürlerin Alman masallarında daha sık kullanıldığı sonucuna varılmıştır.

Masallar seçilirken mümkün olduğunca birbirinden farklı doğaüstü unsur içeren masallar seçildiği için az kullanılan doğaüstü figür için yapılacak çıkarımlar hatalı olacaktır. Fakat doğaüstü masal figürü olarak bildiğimiz “Ejderha”nın Türk mitolojisinde yer almasına karşın Boratav’ın iki kitabında sadece “Yeraltı Diyarının Kartalı” adlı masalda karşımıza çıkması beklemediğim bir sonuçtur. Grimm Kardeşlerin iki ciltlik eserinde ise “Ejderha” figürü hiç yer almamaktadır.

Türk halk masallarında namus meselesi, sabır taşı, görücüye gitme, kız isteme gibi Türk kültürüne ait kültür öğelerine rastlanmaktadır. Kültürel izler kahramanlara bakınca da anlaşılmaktadır. Türk halk masallarında Padişah, Şehzade, Sultan, Vezir, Derviş, Lala, Arap gibi kahramanlar çıkarken karşımıza;

Alman halk masallarında Kral, kraliçe, Prens, Prenses, Hizmetkâr, dadı, Meryem Ana gibi kahramanlara rastlıyoruz. Doğaüstü unsurlarda bu ayırım bu kadar belirgin olmamakla birlikte örneğin; Yeraltı Diyarının Kartalı adlı masalda İran-pers mitolojisine ait Şahmeran figürü karşımıza çıkmaktadır. Genel olarak Türk masallarında sihirli yardımcılar, aksakallı ihtiyarlar, kocakarılar, Arap cüceler veya cinler iken; Alman masallarında periler, cadılar, büyücüler bu görevi üstlenmiştir. Büyük ölçüde masallarda mekân, zaman, ülke, dil, din, ırk gibi detaylara yer verilmez, bu sebepten masallar evrensel kabul edilir. Tabi bazı masallarda istisnalar söz konusudur.

Mesela dini öğeler seçilmiş masallarımızdan bir kaçında mevcuttur. Meryem Ananın Çocuğu adlı masalda “Meryem Ana”, “Baba -Oğul- Kutsal Ruh Üçlemesi” gibi öğeler varken; Sitti Nusret masalında Derviş, Namaz kılmak, Kuran okumak gibi öğeler bulunmaktadır. Ahlaki dersler veren olağanüstü halk masallarında dini unsurların da olması bana göre şaşırtıcı değildir. Bu gibi masallara az rastlanmaktadır.

“Bir işlevin gerçekleşmesini sağlayan yol değişebilir; ama işlev değişmez bir değerdir. Masallarda çok sayıda kişi bulunmasına rağmen bunların işlevleri sınırlıdır. Olağanüstü masallar bir taraftan çeşitli ve renkli bir görünüme sahip olmalarına rağmen diğer taraftan tekbiçimli ve tekdüzedir.” (Propp; 2011, s.24).

Bu çalışmada masallar taranırken konusu ve işlevleri birbirine çok benzeyen 10 masal tespit edilmiştir. Bu benzerliklere bakılarak masalların tekbiçimli ve tekdüze olduğu savı güçlenmektedir.

Bacı Bacı Can Bacı	Erkek Kardeş Kız kardeş
I. $\alpha \beta 2 \chi A^{13} B^7 F^9 \uparrow Pr Rs2 E^8 Rs2 E^8$ $a^5 \gamma^1 \delta^1 A^{11} D^2 D^1 E^1$ olumsuz $D^1 E^1$ olumsuz $F^6 D^2 E^5 W^0$ II. $A^{15} A^{12} L A^{17} B^1 Ex U$	I. $\alpha \beta 2 \uparrow a^5 A^{11} \gamma^1 \delta^2 \gamma^1 \delta^2 \gamma^1 \delta^1 A^{11} I^2$ $Pr Rs^1 Rs^4 \xi^1 Pr \eta^3 W^0$ II. $\xi^1 \eta^3 A^{14} A^{12} L B^1 Ex K^9 U K^8$

Deli Gücük	Mavi Işık
$\alpha \uparrow D^2 F^6 D^2 D^1 E^1 F^9 D^2 E^{10} \text{olumsz} KF^2 D^7 B^1 Pr$ $I^3 J^2 I^3 J^2 B^1 A^{13} Rs K^5 \eta^2 W^0 \downarrow$	$\alpha a^5 D^2 D^7 E^7 D^7 E^7 \eta^3 \chi F^6 F^9 W^3 U \downarrow D^7 K^1 B^1$ $D^1 \eta^3 E^1 \eta^3 I^3 s B^1 A^{13} Rs \eta^2 U W^0$

Nardaniye Hanım	Pamuk Prenses ve Yedi cüceler
$\alpha \beta 2 \eta^{10} A^1 L B^5 Pr^6 Rs^9 F^6 \xi^1 Pr^4 Pr^6 Rs^9 \gamma^1$ $\xi^1 Pr^6 \delta^1 A^{14} B^7 D^2 K^9 W^0 Ex U$	$\alpha \beta 2 A^{13} Rs^9 F^6 \gamma^1 \xi^1 Pr^4 Pr^6 Rs^9 \xi^1 Pr^4 Pr^6 Rs^9$ $Pr^4 Pr^6 A^{14} B^7 K^9 W^0 Ex U$

Sitti Nusret	Meryem Ananın Çocuğu
I. $\alpha a^1 F^6 E^7 D^2 B^4 B^5 \gamma^1 \delta^1 D^1 E^1 D^1$ $E^1 \downarrow W^0$ II. $I^2 A^1 A^{XVII} I^2 A^1 A^{XVII} I^2 A^{XVII} D^7 F^9 E^5$ B^1	I. $\alpha a^5 F^6 B^5 \gamma^1 \delta^1 I^1 D^1 E^{10} \text{olumsz} A^9 D^2$ $E^2 W^0$ II. $A^1 A^{XVII} D^1 E^{10} \text{olumsz} A^{XVII} D^1 E^{10} \text{olumsz}$ $A^{XVII} A^{13} K^5$

Benzer masallara bakınca sözlü edebiyatın dilden dile aktarılmasının bir sonucu olarak masallarda karakterler, doğaüstü unsurlar, adetler ve mekânlar kültürün ve anlatıcının katkılarıyla zenginleşmiş ve değişmiştir.

Yukarıda bulunan sekiz masalda fazlasıyla ortak işleve rastlarken, aşağıda bulunan masallar konu bakımından benzemesine rağmen, ortak işlevlerin azlığından ötürü biçimsel anlamda benzememektedir.

Tık sopam	Açıl sofram açıl
$\alpha a^5 \uparrow F^6 D^2 E^2 F^9 F^1 \gamma^1 \delta^1 A^2 B^1 \gamma^1 \delta^1 K^5 \gamma^1$ $\delta^1 K^6 T2$	I. $\alpha D^1 E^{10} \text{olumsz} A^9 D^1 E^{10} \text{olumsz} A^9 D^1$ $E^{10} \text{olumsz} A^9 \eta^3 A^9$ II. $a^1 F^1 A^2 \theta^3 F^1 A^2 \theta^3 F^1 \eta^3 K^5 K^6$

Propp'un masal çözümlemesine göre 20 masal incelenmiştir. Türk masallarında en az kullanılan işlevler ξ , θ , G, H, M, N, O, T iken, Alman masallarında ε , θ , δ , G, O, T, Q, Ex, $\downarrow$ işlevleri daha az kullanılmıştır. θ , G, O, T işlevlerinin iki tarafta da az kullanıldığını görüyoruz.

θ : Kahramanın bir duruma boyun eğmesi

G: Kahraman, peşine düştüğü nesnenin bulunduğu yere ulaştırılır

O: Kahramanın yeniden tanınması

T: Yeni görünüm kazanma

Söz konusu masallar çözümlenirken hiç kullanılmayan işlevler de olmuştur. Türk halk masallarında ε , ve C; Alman halk masallarında H, L, C işlevleri hiç karşımıza çıkmamıştır. Bu masallarda ortak kullanılmayan işlev C'dir.

C: Hasma (saldırgana) karşı mücadelenin başlangıcı

Bu çalışmaya başladığımda en çok merak ettiğim sonuç Türk ve Alman halk masallarının ortak işlevleri olmuştur. Bu değerlendirmenin nihayetinde, Türk halk masallarında en çok kullanılan işlevler δ , A, B, D, E, F, W iken Alman masallarında en çok A, F, K, U, W işlevleri öne çıkmıştır.

Masalların tümüne bakıldığında en çok kullanılan işlevler arasından A, F, W işlevlerinin ortak olduğunu görmekteyiz. Bu sonuca göre kötülük veya eksiklik (A), sihirli bir yardımcı (F) ve evlilik (W) işlevleri her iki halk masalında da temel işlevlerindendir. Bu sonuç Propp'un verdiği temel işlevler ile de örtüşmektedir.

“Bir kötülük veya eksiklikle başlayan sonrasında ara işlevlerden geçip evlenme veya sorunu çözme işlevlerine ulaşan her olay örgüsünü olağanüstü masal olarak nitelendirilebilir.” (Propp; 2008,s.93)

Tüm bunlara ek olarak, incelemiş olduğum Türk-Alman halk masallarını karşılaştırdığımda başka açılardan da söz konusu halk masalların birbirine benzediği sonucuna ulaştım. Özellikle son yıllarda birçok araştırmada masallardaki kadının rolü feminist bakış açısıyla eleştirilmektedir. Bahse konu

masallarda kadın figürünün rolü; Yemek yapmak, ev işlerini hale yola sokmak ve nihayetinde de tek emeli iyi bir izdivaç yapmaktır. Bu çalışmada da Alman ve Türk masallarının bu açıdan birbirinden farklı olmadığı görülmüştür.

Diğer taraftan pedagojik açıdan bazı cezaların çok acımasız oluşu ve bazı masalların vahşet içermesi hususlarında da yine Alman ve Türk masalları bir farklılık arz etmemektedir. Bu açıdan her ne kadar Grimm kardeşler bu masallara "Çocuk ve ev masalları" ismini verdiyse de masalların aslında çocuklara yönelik değil de yetişkinlere yönelik olduğunu düşündürmektedir.

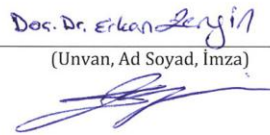

KAYNAKÇA

- Aarne, Anitti, Verzeichnis der Märchen typen mit Hilfe von falschengenossen
Ausgearbeitet, Helsinki 1910.
- Aytaç, Gürsel, Yeni Alman Edebiyatı ve Tarihi, Kültür ve Turizm Bakanlığı
Yayınları: 537 Kültürevleri Dizisi, Ankara 1983.
- Bilkan, Ali Fuat, Masal Estetiği, Timaş Yayınları, İstanbul 2009.
- Boratav, Pertev Naili, 100 Soruda Türk Halk Edebiyatı, 4.bs., İstanbul 1982.
- Boratav, Pertev Naili, Az Gittik Uz Gittik, Adam Yayınları, İstanbul 1992.
- Boratav, Pertev Naili, Zaman Zaman İçinde, İmge Kitabevi, İstanbul 2006.
- Bottigheimer, Ruth, Silenced Woman, The Grimms' Takes the Fit between Fairy
Tales and Society in their Historical Context, Fairy Tales and Society:
Illusion, Allusion, and Paradigm. Ed. R.B. Bottigheimer, University of
Pennsylvania Press, Philadelphia 1986.
- Brüder Grimm, Kinder- und Haus-Märchen Band 1, G. Reimer Yayıncılık, Berlin
1819.
- Clark, Kenneth W.– Clark, Mary W., Introducing Folklore, Holt McDougal, New
York 1963.
- Çıblak, Nilgün, "V. Propp'un Masal Çözümleme Metodu", Türk Dili ve Edebiyatı
Dergisi, Sayı 638, Şubat 2005.
- Drosdevski, Günther (Haz.), Duden Deutsches Wörterbuch A-Z, Duden Verlag,
Mannheim, Leipzig, Wien, Zürich 1989.
- Fetscher, Iring, "Parodie der Märcheninterpretation", (Ed. Siegfried Schödel),
Märchenanalysen, Philipp Reclam jun, Stuttgart 2005.
- Gerstner, Hermann, Brüder Grimm, Rowohlt Taschenbuch Verlag GmbH,
Hamburg 1923.
- Guðmudidóttir, Salma, Was Steckt Hinter und in der Grimmschen Märchen,
Sigillium Universtatis Islandiae, Mai 2011.
- Jolles, Andres, "Märchen als Einfache Form", (Ed. Siegfried Schödel),
Märchenanalysen, Stuttgart 2005.
- Joseph, Campbell, Kahramanın Sonsuz Yolculuğu, (Çev. Sabri Gürses),

- Lange, Günter, Märchen- Märchenvorschung- Märchendidaktik, Baltmansweiler 2004.
- Lüthi, Max, "Wesenszüge des Europäischen Volksmärchens", (Ed. Siegfried Schödel), Märchenanalysen, s. 51, Philipp Reclam jun, Stuttgart 2005.
- Lüthi, Max, Betrachtungen zum Dornröschen, Erişim Tarihi: 13 Kasım 2013.
<http://www.maerchenlexikon.de/texte/archiv/luethi01.htm>
- Lüthi, Max, Märchen, Metzler Verlag, Stuttgart 1990.
- Lüthi, Max, Volksmärchen und Volkssage, Francke Verlag, Benn und München 1961.
- Moran, Berna, Edebiyat Kuramları ve Eleştiri, İletişim Yayınları, İstanbul 2003.
- Propp, Vladimir, Masalın Biçimbilimi ve Olağanüstü Masalların Dönüşümleri & E. M. Meletinski Masalın Yapısal ve Tipolojik İncelemesi, (1965), (Çev. Mehmet Rıfat- Sema Rıfat), Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul 2008.
- Rölleke, Heinz, Die Märchen der Brüder Grimm- Eine Einführung, Philipp Reclam jun., Stuttgart, 2008.
- Sakaoğlu, Saim Gümüşhane Masalları- Metin Toplama ve Tahlil, Sevinç Matbaası, Ankara 1973.
- Sakaoğlu, Saim, Masal Araştırmaları. Akçay Yayınları, Ankara 1999.
- Seyidoğlu, Bilge, Çocuk Edebiyatı Yıllığı, 1987.
- Şipal, Kâmuran (Çeviren), Grimm Masalları 1-2, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2003.
- Şirin, Mustafa Ruhi, Masal Atlası, İz Yayıncılık, İstanbul 1998.
- Tezel, Naki, "Türk Halk Edebiyatında Masal", Türk Dili, Türk Halk Edebiyatı Özel Sayısı.
- Tezel, Naki, Türk Masalları, Kültür Bakanlığı Yayınları Gençlik ve Halk Kitapları Dizisi:9 Sevinç Matbaası, Ankara 1985.
- Thompson, Stith, Motif Index of Folktale, Helsinki 1928.
- Thompson, Stith, The Folktale, New York 1964.
- Türk Dil Kurumu Büyük Türkçe Sözlük: Masal Maddesi, Erişim tarihi: 05.05. 2017, <http://tdkterim.gov.tr>

EK 1. Orijinallik Raporu

 HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ YÜKSEK LİSANS TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA
Tarih: 13/05/2018
Tez Başlığı : Türk ve Alman Halk Masallarında Biçim ve Doğüstü Unsurlar
Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 154 sayfalık kısmına ilişkin, 14/05/2018. tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda işaretlenmiş filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezin benzerlik oranı % 13.7 tür.
Uygulanan filtrelemeler: 1- ☐ Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç 2- ☐ Kaynakça hariç 3- ☐ Alıntılar hariç 4- ☒ Alıntılar dâhil 5- ☐ 5 kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç
Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.
Gereğın: saygılarımla arz ederim.
Adı Soyadı: Tuyça OBRUK CANPOLAT Öğrenci No: _____ Anabilim Dalı: Alman Dili ve Edebiyatı Programı: Alman Dili ve Edebiyatı Tarih ve İmza 10.05.2018
<u>DANIŞMAN ONAYI</u> UYGUNDUR. (Unvan, Ad Soyad, İmza)

EK 2. Etik Kurul Raporu

 HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ TEZ ÇALIŞMASI ETİK KOMİSYON MUAFİYETİ FORMU
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA
Tarih: 13/5/2018
Tez Başlığı: Türk ve Alman Masallarında Biçim ve Doğüstü Unsurlar Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmam: 1. İnsan ve hayvan üzerinde deney niteliği taşımamaktadır, 2. Biyolojik materyal (kan, idrar vb. biyolojik sıvılar ve numuneler) kullanılmasını gerektirmemektedir. 3. Beden bütünlüğüne müdahale içermemektedir. 4. Gözlemsel ve betimsel araştırma (anket, mülakat, ölçek/skala çalışmaları, dosya taramaları, veri kaynakları taraması, sistem-model geliştirme çalışmaları) niteliğinde değildir. Hacettepe Üniversitesi Etik Kurullar ve Komisyonlarının Yönergelerini inceledim ve bunlara göre tez çalışmamın yürütülebilmesi için herhangi bir Etik Kurul/Komisyon'dan izin alınmasına gerek olmadığını; aksi durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim. Gereğini saygılarımla arz ederim.
Adı Soyadı: Tuyça OBRUK CANPOLAT Öğrenci No: _____ Anabilim Dalı: Alman Dili ve Edebiyatı Programı: Alman Dili ve Edebiyatı Statüsü: ☐ Yüksek Lisans ☐ Doktora ☐ Bütünleşik Doktora Tarih ve İmza
<u>DANIŞMAN GÖRÜŞÜ VE ONAYI</u>
 (Unvan, Ad Soyad, İmza)
Detaylı Bilgi: http://www.sosyalbilimler.hacettepe.edu.tr Telefon: 0-312-2976860 Faks: 0-3122992147 E-posta: sosyalbilimler@hacettepe.edu.tr

EK 3. Vladimir Propp Masal Biçim Bilimi Detaylı İşlev Listesi

	Hazırlama Bölümü
α	Başlangıç Hali
β_1	Büyüklerin (ana ve baba) uzaklaşması
β_2	Büyüklerin ölümü
β_3	Çocukların ölümü
γ^1	Yasaklama
γ^2	Emir
δ^1	Yasağın çiğnenmesi
δ^2	Emre uyma
ε^1	Hasmın kahramanı sorgulaması
ε^2	Kahramanın hasmı sorgulaması
ε^3	Üçüncü bir şahıs tarafından sorgulanma
ξ^1	Hasım, kahramanla ilgili bilgiye ulaşır
ξ^2	Kahraman, hasımla ilgili bilgiye ulaşır
ξ^3	Diğer bir tarzda bilgiye ulaşma
η^1	Hasmın, kurbanı aldatmak niyetiyle, ikna girişimi
η^2	İkna için hasmın büyüdü araçlar kullanması
η^3	Diğer aldatma biçimleri
θ^1	Kahramanın, hasmın ikna girişimine boyun eğmesi
θ^2	Kahramanın büyüye otomatik olarak boyun eğmesi
θ^3	Kahramanın hasmın aldatmasına otomatik olarak boyun eğmesi
χ	Aldatıcı anlaşma anında yapılan ilk kötülük

A	Kötülük
A^1	Bir insanın kaçırılması
A^2	Bir yardımcının yahut sihirli bir nesnenin kaçırılması
A^{II}	Yardımcıdan zor kullanarak ayırma
A^3	Buğdayın çalınması yahut imha edilmesi
A^4	Güneş ışıklarının çalınması
A^5	Diğer hırsızlık türleri
A^6	Sakat etme, kör etme
A^7	Ortadan kaldırma, yok etme
A^{VII}	Nişanlısını unutma
A^8	Zorla bilgi alma
A^9	Kovma
A^{10}	Suya atma
A^{11}	Büyüleme, dönüştürme
A^{12}	Yerine geçme (ikame)
A^{13}	Ölüm fermanı, öldürme emri
A^{14}	Cinayet

A ¹⁵	Hapsetme
A ¹⁶	Zoraki evlilik tehdidi
A ^{XVI}	Yakın akrabalar arasında zoraki evlilik tehdidi
A ¹⁷	Yamyamlık yahut yamyamlık tehdidi
A ^{XVII}	Yakın akrabalar arasında yamyamlık yahut yamyamlık tehdidi
A ¹⁸	Kan emicilik, vampirlik
A ¹⁹	Savaş ilanı
⁰ A	İtilerek kahramanın bir uçuruma düşmesi formudur(ikinci dizinin kötülüğüdür, yani kaçırılmas kötülüğü sırasında yapılan bir kötülükse: ⁰ A ¹ ; bir sihirli yardımcının yahut nesnenin kaçırılması sırasında yapılan bir kötülükse ⁰ A ² ile gösterilir.)

a	Yokluk
a ¹	Bir sevgilinin, bir kişinin yokluğu
a ²	Bir yardımcının, sihirli bir nesnenin yokluğu
a ³	Görülmedik bir şeyin yokluğu
a ⁴	Sihirli yumurtanın yokluğu
a ⁵	Paranın, azığının yokluğu
a ⁶	Diğer şekiller

B	İrtibat, ilişki kurma anı
B ¹	Çağrı
B ²	Kahramanı gönderme
B ³	Kahramana hareket emrinin verilmesi
B ⁴	Çeşitli biçimler altında, kötülük haberinin yayılması
B ⁵	Kahramanın götürülmesi
B ⁶	Kahramanın bir şahıs yahut hayvanı serbest bırakması
B ⁷	Ağıtla irtibat sağlama

C	Hasma (saldırgan) karşı Mücadelenin Başlangıcı
----------	---

↑	Kahramanın yola çıkışı
---	-----------------------------------

D	Donatıcının (bağışçının / donateur) ilk görevi
D ¹	Denemeye tabi tutma

D ²	Selamlama, soruşturma
D ³	Donatıcı, öldükten sonra, bir vasiyetinin yerine getirilmesini ister
D ⁴	Mahkûm, serbest bırakılmasını ister
⁰ D ⁴	Önceden hapsedilmiş olan bir mahkûm, serbest bırakılmasını ister
D ⁵	Af isteği
D ⁶	Buldukları şey başında münakaşa edenler, bu şeyin adil paylaşılması isteğinde bulunurlar
d ⁶	Adil paylaşılma isteğinde bulunmaksızın münakaşa
D ⁷	Diğer istekler
⁰ D ⁷	Aynı şey: Daha önceden çaresiz bırakılmış bir istekçinin isteği
d ⁷	Donatıcı çaresiz bir haldedir, fakat hiçbir istekte bulunmaz: bu durumda kahramana bir hizmet sunma imkânı doğar
D ⁸	Kahramanı yok etme teşebbüsü
D ⁹	Düşman bir donatıcı ile savaş
D ¹⁰	Sihirli bir nesneyi başka bir şeyle değiştirme teklifi

E	Kahramanın Tepkisi
E ¹	Denemeden başarıyla çıkma
E ²	Selamı nazikçe alma
E ³	Ölenin vasiyeti yerine getirilir
E ⁴	Mahkum serbest bırakılır
E ⁵	İstenilen iyilik yapılır
E ⁶	Kavgacıların istediği paylaşılma yapılır
E ^{VI}	Kahraman, kavgacıları aldatır
E ⁷	Başka hizmetler, yerine getirilen istekler ve dinsel edimler
E ⁸	Yok etme teşebbüsünden kurtulma, vb...
E ⁹	Düşman donatıcıyı yenme
E ¹⁰	Sihirli nesneyi değiştirme anında hile yapma

F	Sihirli bir nesne kahramanın eline geçer
F ¹	Nesne kahramana doğrudan iletilir
f ¹	Maddî değeri olan bir şeyin bağışlanması
F ²	Sihirli nesnenin bulunduğu yer (kahramana donatıcı tarafından) gösterilir
F ³	Sihirli nesne imal edilir
F ⁴	Sihirli nesne satılır, alınır
F ³ ₄	Sihirli nesne sipariş üzerine imal edilir
F ⁵	Kahraman, sihirli nesneyi tesadüfen bulur
F ⁶	Sihirli nesne kendiliğinden ortaya çıkar
F ^{VI}	Sihirli nesne yerden biter
F ⁷	Sihirli nesne içilir yahut yenilir
F ⁸	Sihirli nesne kahraman tarafından çalınır
F ⁹	Sihirli yardımcı kahramanın hizmetine girer, ona hizmet sunar
f ⁹	Aynı şey: " Sana faydalı olacağım zaman gelecek ", vb.) uyarısı bulunmaz

F ⁶	Hizmet teklif eden bir yardımcıyla tesadüfen karşılaşma
----------------	---

G	Kahraman peşine düştüğü nesnenin bulunduğu yere ulaştırılır
G ¹	Havadan uçarak ulaşma
G ²	Atla ulaştırma
G ³	Rehberlik etme
G ⁴	Yolu gösterme
G ⁵	Kahraman durgun iletişim araçları kullanır
G ⁶	Kahraman kan izlerini takip eder

H	Hasımla (saldırgan) savaş
H ¹	Açık alanda savaş
H ²	Yarışma
H ³	Kağıt (kumar) oynama
H ⁴	Ağırlıklık (kilo) yarışması

I	Kahramanı işaretleme
I ¹	Kahramanın vücudunun işaretlenmesi
I ²	Kahramana bir yüzük, bir mendil armağan edilmesi
I ³	Diğer işaretleme şekilleri

J	Hasma (saldırgana) karşı zafer
J ¹	Savaş alanında zafer
⁰ J ²	Olumsuz bir biçimde zafer (Sahte kahraman savaştan kaçır, saklanır buna karşılık kahraman kaçmaz ve zaferi kazanır.)
J ²	Yarışmada zafer yahut üstünlük elde etme
J ³	Kağıt oyununda yenme
J ⁴	Ağırlıkta üstün olma
J ⁵	Saldırgan savaştan öldürülür
J ⁶	Saldırgan kuvulur

K	Kötülük yahut yokluğun giderilmesi, telâfisi
K ¹	Peşine düşülen nesne, zorla yahut hile ile ele geçirilir
KI	Aynı şey: Bu defa, bir şahıs diğer şahsı aranan nesneyi ele geçirmeye zorlar
K ²	Ele geçirme, birçok yardımcının el birliği etmesi sayesinde gerçekleşir
K ³	Bazı nesnelerin bir tuzak kurarak ele geçirilmesi
K ⁴	Kötülüğün telafisi, bu durumda, önceki olayların doğrudan bir sonucudur

K ⁵	Kötülük, sihirli nesnenin kullanılması sayesinde anında giderilir
K ⁶	Sihirli nesnenin kullanılması sayesinde fakirliğe çare bulunur
K ⁷	Avda yakalama
K ⁸	Büyünün bozulması
K ⁹	Yeniden hayata dönme
K ^{IX}	Aynı şey: Bu durumda, ab-ı hayat (hayat suyu) ele geçirilir ve ölü onunla diriltir
K ¹⁰	Mahkum serbest bırakılır
KF	Peşine düşülen nesne kahramana doğrudan iletilir: KF ¹ , yahut nesnenin bulunduğu yer (kahramana donatıcı tarafından) gösterilir: KF ²

↓	Kahramanın Dönüşü
---	--------------------------

Pr	Kahraman takip edilir
Pr ¹	Uçarak takip
Pr ²	Takip edenlerin kahramanı suçlu ilan etmesi
Pr ³	Çeşitli hayvan kılıklarına bürünerek takip etme
Pr ⁴	Cazip, gönül alan nesneler kılığına bürünerek takip etme
Pr ⁵	Kahramanı yutma teşebbüsü
Pr ⁶	Kahramanı öldürme teşebbüsü
Pr ⁷	Gövdesini kemirerek bir ağacı devirme teşebbüsü

Rs	Kahraman kurtulur
Rs ¹	Hızlı kaçış
Rs ²	Kahraman bir tarak vb. atarak kurtulur (Tarak sihirlidir)
Rs ³	Kahraman dönüşüme uğrayarak kurtulur
Rs ⁴	Kahraman gizlenerek kurtulur
Rs ⁵	Kahraman demirci dükkanında saklanarak kurtulur
Rs ⁶	Kahraman, art arda hayvan, bitki ve taş kılığına bürünerek (dönüşüm/ transformasyon) kurtulur
Rs ⁷	Kahraman baştan çıkarıcı nesnelere karşı koyar
Rs ⁸	Kahraman yeyip yutma teşebbüslerini engeller
Rs ⁹	Kahraman öldürme teşebbüsünden kurtulur
Rs ¹⁰	Kahraman -başka bir ağacın üstüne atlayarak- yakalanmaktan kurtulur

O	Kahramanın kimliğini gizleyerek dönüşü
----------	---

L	Sahte kahramanın uydurma iddiaları
----------	---

M	Güç görev
----------	------------------

N	Görevin yerine getirilmesi
⁰ N	Görevin daha önceden yerine getirilmiş olması

Q	Kahramanın yeniden tanınması
----------	-------------------------------------

Ex	Sahte kahramanın maskesinin düşürülmesi
-----------	--

T	Yeni görünüm kazanma
T ¹	Yeni bir fizikî görünüm kazanma
T ²	Yeni bir saray inşa etme
T ³	Yeni kıyafet
T ⁴	Daha hoş ve aklî şekle dönüşme

U	Sahte kahramanın yahut hasmın (saldırgan) cezalandırılması
----------	---

W₀	Düğün ve tahta çıkma (taç giyme)
W ⁰	Düğün
W ₀	Tahta çıkma
w ¹	Evlenme vaadi
w ²	Yeniden evlenme
w ³	Para ödülü ve diğer zenginleştirme biçimleri

Y	Anlaşılmaz ve alıntı biçimler
----------	--------------------------------------

<	Yol kavşağı işareti önünde ayrılma
-------------	---

s	İşaret verici bir nesnenin iş görmesi
----------	--

Grkç.	Gerekçelendirme
--------------	------------------------

§	İlişkilendirme
----------	-----------------------

olumlu.	Fonksiyonun olumlu sonucu
----------------	----------------------------------

olumsz.	Fonksiyonun olumsuz sonucu
---------	----------------------------

Contr.	Fonksiyonun özüne aykırı sonuç
--------	--------------------------------

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Tuyça OBRUK CANPOLAT

Doğum Yeri ve Tarihi :Zürich, 06.07.1984

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Hacettepe Üniversitesi, Alman Dili ve Edebiyatı

Yüksek Lisans Öğrenimi : Hacettepe Üniversitesi, Alman Dili ve Edebiyatı

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce, Almanca

Bilimsel Faaliyetleri :

Almanca Konuşma Kılavuzu (Çeviren ve Editör: Tuyça OBRUK) Engin Yayınevi, Ankara 2011

Almanca Mini Sözlük/ Deutsches Wörterbuch (Hazırlayan: Tuyça OBRUK) Engin Yayınevi, Ankara 2011

Almanlar İçin Türkçe Dilbilgisi - Türkische Grammatik Für Die Deutschen (Editör: Tuyça OBRUK) Engin Yayınevi, Ankara 2012

Global Sözlük Almanca (Hazırlayan: Prof.Dr. Zeki Cemil ARDA- Tuyça Obruk) Engin Yayınevi, Ankara 2013

Universal Sözlük Almanca; (Hazırlayan: Prof.Dr. Zeki Cemil ARDA- Tuyça Obruk) Engin Yayınevi, Ankara 2013

Standard Wörterbuch, (Hazırlayan: Prof.Dr.
Zeki Cemil ARDA- Tuyça Obruk) Engin
Yayınevi, Ankara 2014

İş Deneyimi

Çalıştığı Kurumlar

:

Almanca Öğretmeni- **Gölbaşı Anadolu Lisesi**
(Ücretli Sözleşmeli) (02.2008-06.2008)

Almanca Editörü- **Engin Yayınevi** (27.12.
2009- 07.09.2011)

Uzman- **Yunus Emre Enstitüsü** (02.04. 2012-
halen)

İletişim

E-Posta Adresi

: tuycaobruk@gmail.com

Tarih

: 11 Haziran 2018